

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੜੀ
ਨੰਬਰ ੧੪੧

ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਨ

ਲੇਖਕ
ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ
ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੈਦ
ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪੰਜਾਬ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ !
ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਨਜ਼
ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ
ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ

ਮੁੱਲ ੧।)

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ॥

"ਭਲਾ ਚਿਤ੍ਵੈ ਤੇਰਾ ਹੋਵੇ" - "ਜੋ ਇਛੀ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਈ।"

ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੜੀ ਨੰ: ੧੩੯

ਇਲਮ ਖ਼ਿਆਲ

ਅਰਥਾਤ

LAW OF MENTALISM

ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ
ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੇ ਤਥਾ ਜੜ੍ਹ ਚੇਤਨ
ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਮੈਲੇ ਖ਼ਿਆਲ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸੱਤਿਆ
ਨਾਸ ਕਰਦੇ ਤੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲ ਕਿਸਤਰਾਂ ਉੱਨਤੀ
ਦਾ ਸਾਧਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਆਦਿਕ ਭੇਦ ਬੜੀ ਹੀ
ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਲੇਖਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੈਦ

ਮਿਊਨਸਿਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪੰਜਾਬ)

ਸਤੰਬਰ ੧੯੨੩

'ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰੈਸ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮਸਿੰਘ
ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਛਪਿਆ॥

[illegible] ਵਾਰ

ਭੇਟਾ ੧।) ਸਵਾ ਰੁਪਯਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮੁੱਢ

ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਵਨ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਮੁੱਢ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪਤਾ ਲਗਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇਏਹਲੇਖ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਪੱਤ੍ਰ ਜਿਹ ੪, ੫, ੬, ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਾਭ ਉਠਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏਹੋ ਪੁਸਤਕ ਆਕਾਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ, ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਵਧਾਕੇ ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਸ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਿਤਕਾਰੀ ਏਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਲਾਭ ਉਠਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਸ ਦੀ ਮੇਹਨਤ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲੜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਕੇ ਦਾਸ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਵਨਗੇ।

ਅਗਸਤ ੧੯੨੩ } ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਲਘੂ ਸੇਵਕ
ਤਰਨ ਤਾਰਨ } ਦਾਸ—ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੈਦ

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੁੱਢ ਦੀ ਬੇਨਤੀ !

ਦਾਸ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਏਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਵਿੱਦਜਾ "ਇਲਮ-ਖ਼ਿਆਲ" (ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ) ਵਿਚ ਗਿਆਨਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਏਹਨਾਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਰ ਏਹਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਆਪਣੇ ਤੇ ਕੀਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੇ ਏਹਨਾਂ (ਖਿਆਲਾਂ) ਦਾ ਅਸਰ ਕੀਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਥਾ "ਜੜ੍ਹ ਵਸਤਾਂ" ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ! ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕੀਹ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ! ਜਿਸ ਤੋਂ ਏਹ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਬੁਰੇ ਖਯਾਲ" ਕਿਸਤਰਾਂ ਸੱਤਜਾਨਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ "ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲ" ਕਿਸਤਰਾਂ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵ (ਖਿਆਲ) ਜਾਨਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਾਂਵੇਂ ੨ ਲੇਖ ਪੱਤ੍ਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਭੀ ਰਹੇ ਹਨ । ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਅਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਔਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਹਰ ਇਕ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ

ਖਿਆਲੀ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਸਰੇ ਜਨਮ ਤੱਕ ਭੀ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ, ਜੈਸੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੈ ਕਿ:—

ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੋ ਲਛਮੀ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ
ਜੇ ਮਰੈ ॥ ਸਰਪ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ ॥ ੧ ॥
ਅਰੀ ਬਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮੁ ਮਤਿ ਬੀਸਰੈ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ
ਜੇ ਮਰੈ ॥ ਬੇਸਵਾ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ॥ ੨ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੋ ਲੜਿਕੇ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ
ਜੇ ਮਰੈ ॥ ਸੂਕਰ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ ॥ ੩ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਜੋ ਮੰਦਰ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ
ਜੇ ਮਰੈ ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਜੋਨਿ ਵਲਿ ਵਲਿ ਅਉਤਰੈ ॥ ੪ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਨਾਰਾਇਣੁ ਸਿਮਰੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿ
ਜੇ ਮਰੈ ॥ ਬਦਤਿ ਤਿਲੋਚਨੁ ਤੇ ਨਰ ਮੁਕਤਾ ਪੀਤੰਬਰ
ਵਾਕੇ ਰਿਦੈ ਬਸੈ ॥ ੫ ॥੨ ॥

ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਾਗਵਤ ਗੀਤਾ ਅਧਯਾ ੮ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖਯਾ ਹੈ ਕਿ:—

ਯੰ ਯੰ ਵਾਪਿ ਸਮਰਨ ਭਾਵੰ ਤਯ ਜੰਤਿ ਕਲੇਵਰੰ ।
ਤੰ ਤੰ ਏਵੈਤਿ ਕੌਂਤਸ਼ ਯਦਾ ਤਦ ਭਾਵੀ ਭਾਵਤਃ॥੬ ॥

ਅਰਥ—ਜਿਸ ਜਿਸ ਭਾਵਦੇ ਸਮਰਨ ਕਰਨ ਅਰਥਾਤ ਖਿਆਲ ਕਰਨੇ ਤੇ (ਪ੍ਰਾਣੀ) ਦੇਹ ਤਿਆਗਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਉਸੇ ਫੁਰਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੇ ਅਰਜਨ! ਉਸਦੀ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨ ਸਭ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸੋਮਾਂ ਹੈ ਜਿਕੁਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਫ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਤੋਰਦੀ ਹੈ ਤਿਕੁਰ ਹੀ ਮਨ ਇਸ ਸਰੀਰ

ਨੂੰ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸੰਕਲਪ (ਖਿਆਲ) ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰਨਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਐਉਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਕੁਰ ਇੱਕ ਅਸਵਾਰ ਘੋੜੇ ਤੋਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਨੇਕ ਉਪਾਵ ਕਰੋ ਪਰ ਸਾਧਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਅਨੇਕ ਮਹਾਤਮਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਪ-ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਤਸੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਭ ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਜੇਹੇ ਉੱਤਮ ਹੋਣ ਕਿ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਲੈਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗੰਦਿਆਂ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੋਚ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫੁਰਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋਕੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ (ਖਿਆਲ) ਮੰਦ ਹੋਵਣ ਤਦ ਉਸਦੇ ਬਚਨ ਅਰ ਕਰਮ ਜਰੂਰ ਹੀ ਮੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਖਿਆਲਾਂ (ਸੋਚਾਂ) ਦੀ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਹੀ ਹੈ ਜੇ ਖਿਆਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਰਹਿਣ ਤਦ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੋ ਚੰਗ ਮੰਦੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਲਗਾਂਦਾ ਤੇ ਮੰਦੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਗਿਆਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਵਿੱਦਯਾ ਹੋਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਮ ਵਤੀਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੱਜਨ ਜਿਸ ਬਾਤ ਤੋਂ ਅਵਾਣ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨਓਹ ਉਸਦੀ ਗੌਰਵਤਾਸੁਣਕੇ

ਅਦਰਜ ਅਤੇ ਬੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜੈਸਾ ਕਿ ਰੇਲ, ਤਾਰ, ਟੈਲੀਫੂਨ, ਵਾਇਰਲੈਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ, ਫ਼ੋਨੋਗ੍ਰਾਫ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅਞਾਣ ਸੱਜਨਾਂ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇਖੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਤਾਂ ਅੱਤ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਤਾਰ ਖ਼ਬਰ ਆਵੇ ! ਜਾਂ ਵਾਜਾ ਆਦਮੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਪੇ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਜਦ ਓਹ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਚੁਪ ! ਸੋ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਾਠਕ ਇਸ ਲੇਖ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਕਰਨ ਪਰ ਜਦ ਵਰਤਾਉ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤਦ ਇਹ ਲੇਖ ਜੀਵਨ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਗਾ ! ਸਾਡੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ LAW OF MENTALISM ਦਾ ਉਰਦੂ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਉਲਥਾ ਹੱਥ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਅਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤਥਾ ਜੜ੍ਹ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਏਸ ਤਰਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕੀਹ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸੱਤਜਾ ਨਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖ਼ਿਆਲ ਕਿਸ-ਤਰਾਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਜਾਨਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਰੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਹ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਆਦਿਕ, ਬੜੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ

ਲਾਭ ਵਾਸਤੇ "ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੜੀ" ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਰ ਜਿਥੇ ੨ ਕੁਝ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਜੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸਤੇ ਭੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਾਮ "ਇਲਮ ਖਿਆਲ" ਭਾਵੇਂ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਦਾ ਵਰਤਨ ਵਿਚ ਔਂਦ ਅਰ ਸਰਬ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਮਝ ਯੋਗ ਹੋਵਨ ਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਉਲਥਾਕਾਰ ਐਡੀਟਰ ਸਾਧੂ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਰਤਾ "ਏ ਵਿਕਟਰ ਸਿਗਨੋ" ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੂਮਕਾ ਦਾ ਉਲਥਾ ਭੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਸੱਜਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਲਾਭ ਉਠਾਵਨਗੇ।

ਦਾਸ—ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੈਦ
ਮਯੂਨਸਿਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ
(ਪੰਜਾਬ)

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ

[ਉਰਦੂ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਰਤਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ]

ਪੂਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੈਂ "ਸਾਧੂ" ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ "ਫ਼ਰਨੇ ਵਿੱਦਯਾ" (ਇਲਮ ਖਿਆਲ) ਵੱਲ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਥੋਂ ਸਰਿਆ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੋ ਉਚੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਨਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਅਰ

ਅਪਨੇ ੨ ਦਿਲ ਅਰ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਉਚ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੋ ਤੰਗ ਦਿਲ ਅਰ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆਦਿ ਵਿੱਦਯਾ ਤੋਂ ਅਗਯਾਤ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਲਾਮ, ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਰ ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਲਾਸਫ਼ੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਭੇਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਛ ਦਾ ਕੁਛ ਸਮਝ ਲੀਤਾ। ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਨਾਦਾਨੀ ਪੁਰ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਰ ਓਹ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਨਾਲ ਦੇਸ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਤੰਗ ਖਿਆਲੀ ਅਰ ਹਠ ਧਰਮੀ (ਤਅੱਸਬ) ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਭੈੜੀ ਅਰ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਸਰਪ ਵਿਖ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾਰ ਤੇ ਅਧੋਗਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਰਖ ਤੰਗ ਦਿਲ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤ੍ਰੱਕੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕੁਹਾੜੇ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਆਤਮਾ ਅਰ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਸੰਭਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਨ ਵਾਸਤੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਖੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਇਲਮ (ਲਿਆਕਤ) ਨਾਕਸ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਊ ਅਰ ਅਰੋਗਤਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਤੰਗ ਖਯਾਲ ਬਣੀਏ ਅਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਅਸੀਂ "ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਅਰ ਝੂਠਨੂੰ ਤਰਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਜੁੱਟੇ ਰਹੀਏ"? ਵਿੱਦਯਾ ਹੀ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤ੍ਰੱਕੀ ਅਤੇ

ਅਸਲੀ ਭਾਵ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਰਤਾਉ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦ ਆਦਮੀ ਤੰਗ ਖਿਆਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਓਹ ਇਕ ਰੋਗੀ ਬਿਰਛ ਦੀ ਤਰਾਂ ਟੁੰਡ ਜਿਹਾ ਬਣਕੇ ਵਧਣੋਂ ਫੁੱਲਣੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਲਮੀ ਅਤੇ ਅਕਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ "ਖਯਾਲ" (ਫੁਰਨੇ) ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ। "ਖਿਆਲ" ਕੋਈ ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕੇ ਅਪਨੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਰ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਰ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਗਹੁ ਨਾਲ ਮੁਤਾਲਿਆ (ਵੀਚਾਰ) ਕੀਤਾ ਹੈ ਓਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਮਤੀ ਰੱਖਣਗੇ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉੱਨਤੀ, ਬਰਬਾਦੀ, ਕਰਮ, ਧਰਮ, ਸੁਧਾਰ, ਵਿਗਾੜ ਅਰ ਉਚਤਾ ਨੀਚਤਾ ਸਭ "ਖਯਾਲ" ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਹਨ। "ਖਯਾਲ" ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕਾਨੂਨ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਰੋਜ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਪਨੀ ਖਾਸ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਰ ਝਲਕਾ ਦਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। "ਖਿਆਲ" ਹਸਤੀ ਹੈ, "ਖਿਆਲ" ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਲ ਹੈ ਅਤੇ "ਖਿਆਲ" ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਲਈ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦ ਇਸਨੂੰ ਹੱਥ ਲਗਾਵਨ ਅਰ ਅਪਨੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਵਨ। ਮਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀ ਪਤੰਜਲੀ ਦੇ ਯੋਗ ਸੂਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖਤਸਿਰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ "ਖਿਆਲ" ਦੀ ਖੂਬੀ ਕਿਤੇ ੨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਉਚ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਜ-

ਵਾਨ ਦੀ ਕਲਮ ਦਵਾਰਾ ਇਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਯੋਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਚਿਰਾਂ ਥੋਂ "ਖਿਆਲਾਂ" ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਤੇ ਔਖੇ ਬਨ ਨੂੰ ਝਾਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਰਸਾਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਾਧੂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰਾਂ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਹਕੀਮ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਹਲਵੀ ਨੇ (ਜੋ ਬਿਨਾ ਦਵਾਈ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ) ਇਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਸਾਲਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਹੱਛੀ ਤਰਾਂ ਬੈਹਸ (ਛਾਣ ਬੀਣ) ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਤੇ ੨ ਇਸਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹਿੰਦ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੇਖਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਸਾਧੂ" ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰੰਤੂ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਬਿਨਾਂ ਡਾਕ ਮਸੂਲ ਦੇ ੧੦) ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੋਝ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰਕੇ ੪ ਦਿਨ ਲਗਾਕੇ ਇਸਦਾ ਉਰਦੂ ਉਲਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਬਾਰ ੨ ਵਿਚਾਰਨਗੇ ਉਹ ਲਾਭ ਉਠਾਵਨ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਰ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਯੋਗ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੀ ਹੱਛੀਤਰਾਂ ਸਮਝ ਸਕਨਗੇ ਜੋ ਕਦੀ ੨ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਿਵਬ੍ਰਤ ਲਾਲ

ਭੂਮਿਕਾ

[ਅਸਲੀ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ]

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਅਪਨਾ ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਦਾਹਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਜਾਂ ਸਮਰਥਾ ਰਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਇੰਨਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਦ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਤਾਲਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਚਮਤ-ਕਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਕਾਨੂਨ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਵਿਚ ਬਣਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਹੱਛੀ ਤਰਾਂ ਜਾਚ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਖਾਹਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਦਾ ਇਲਮ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵਾਂ ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੋ ਇਸਦਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੈਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਲਮ ਦੇ ਔਖੇ ੨ ਪਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ (ਪਬਲਿਕ) ਵਾਸਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜੇਹੇ ਪੇਚਦਾਰ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਹੀ ਔਖੇ ਹਨ। ਫਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾ-ਈਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪੁਰ ਭੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨਾ

ਤੇ ਅਕਲੱਯੇ ਲੋਗ ਅਕਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਪਰ ਕਸ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਕੇਵਲ ਸਚਾਈ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸਚੇ ਆਦਮੀਆਂਪਾਸ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ੨ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ਤੇ ਇਲਮਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ "ਈਸ਼੍ਵਰ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਰੂਹ ਸਮੇਤ ਅਕਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਲ ਸਦਾ ਤੋਂ ਸੀ, ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੈ ਅਰ ਸਦਾ ਰਹੇਗੀ। ਅਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਖ੍ਵਾਹਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਕਲੀ ਭੰਡਾਰ ਥੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਈਏ, ਉਸਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਖੋਜ ਕਰੀਏ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਈਏ। ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਅਗਜ਼ਾਨ ਅਤੇ ਮੂੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਗੁਲਾਮ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਆ ਜਾਏ ਤਦ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਬਦਲ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਾਂਗੇ। ਆਦਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਅਕਲ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਰ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾਤਾ ਸੋਮੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਰ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜ਼ੰਜੀਰ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਹੱਛਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਇਸ ਅਗਜ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਈਏ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਇਸਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਚਾਈ ਦੇ ਢੂੰਡਾਊ ਹੋ ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਕਲ ਦੇ ਆਸ਼ਕ (ਪੂਰੇ ੨ ਖ੍ਵਾਹਸ਼ਮੰਦ) ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਵਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਖ਼ੁਰਾਕ (ਗਜ਼ਾ) ਮਿਲ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਖੈਨ ਹੀ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬਣਾ ਸਕੋਗੇ।

ਓਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸਚਾਈ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ ਅਰ ਜੋ ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਛਿਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਖਜਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦੇਖਨਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਏ. ਵਿਗਟਰ ਸਿਗਨੋ

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਇਲਮ ਖ਼ਿਆਲ

ਪਹਿਲਾ ਕਾਂਡ

ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਵਿੱਦਯਾ

ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਦੇਣਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮਨਤੱਵਜ ਹੈ । ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਾਰੀਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗੌਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਰਤਾਉ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾਂ ਇੰਨਾਂ ਕਠਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਇਲਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਅਕਲ (ਬੁਧੀ) ਭਾਵੇਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਦਿਮਾਗੀ, ਆਤਮਕ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਨਸਕ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੁਤੱਅਲਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਇੰਸ (ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ) ਦੇ,ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ (ਜੜ੍ਹ) ਅਤੇ ਭੰਡਾਰ ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਇਲਮਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਰ ਗਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ,ਅਰੋਗਤਾ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ, ਕਾਮਯਾਬੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਇਹ ਇਲਮ (ਖਯਾਲ) ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ

ਠੀਕ ੨ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕ (ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਖੰਡ) ਨੂੰ ਤਜ ਗਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਭੀ ਇਸ ਦਾ ਤਅੱਲਕ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗੀ ਰਹੇਗਾ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਸੂਲ ਉੱਨੇ ਹੀ ਪਰਾਣੇ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤ੍ਰੱਕੀ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਕਾਨੂਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪਤਾ ਭੀ ਲਗਾਯਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਦਮੀ ਮਕੰਮਲ (ਪੂਰੀ ੨) ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਵੇਲੇ ੨ ਸਿਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਲਮ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਯਾਫ਼ਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਨਤਾ ਨਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਮਸਮਝਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਾਕਰ ਇਲਮ ਸਾਇੰਸ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹਾ ਕੁ ਮੈਸਮਰੇਜ਼ਮ, ਹਿਪਨਾਟਿਜ਼ਮ, ਮੈਗਨਿਟਿਜ਼ਮ, ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ, ਕੁੱਵਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ, ਦਿਮਾਗੀ ਸਾਇੰਸ ਆਦਿਕ ਭੀ ਇਸੇ ਫਹਿਰਿਸਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਇਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨਿਯਮ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਓਹ ਕਾਨੂਨ "ਇਲਮ ਖਿਆਲ" ਹੈ। ਫਿਰ ਭੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਯਾਵਾਂ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ 'ਪੈਂਤੀਆਂ' ਹਨ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸਦੇ ਪੂਰਨ ਗਿਆਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਂਤੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਲਫਜ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹਿਸੇ ਯਾਦ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਅਦਮੀ ਵਾਸਤੇ

ਇਸ ਵਿੱਦਯਾ ਵਿਚ ਉੱਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਦਮ ੨ ਅੱਗੇ ਵਧਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ੈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਆਦਮੀ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਇਸਨੂੰ ਇਲਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਛ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਰ ਕਠਨ ਮਜ਼ਮੂਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਮਤੀ ਹੋਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਇੰਸਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ੨ ਆਦਮੀ ਅਜੇਹੀਆਂ ਚਟਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਝਨ ਨੂੰ ਸਾਮਰਥ ਬਨਾਯਾ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ 'ਇਲਮ ਖਿਆਲ' ਦੇ ਸਬਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸ 'ਵਿੱਦਯਾ' ਦੇ ਕਈ ਨਾਮ ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਣ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਬੀਯਤਾਂ (ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਦਯਾ) ਦਾ ਹਾਲ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਖਿਆਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਾਸਫੀ (ਨਜਾਇ ਵਿੱਦਯਾ) ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਥਾਹ (ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ) ਤਾਕਤ ਦਸਦੀ ਹੈ, ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਆਦਮੀ' ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਬਨਾਯਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਇਸਨੂੰ ਸਦਾ ਤਯਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਚਾਈਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਜਿਉਂ ੨ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਅਤੇ ਅਧਕਤਾ

ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤਿਉਂ ੨ ਸਚਾਈ ਦਾ ਅਕਸ(ਪ੍ਰਿਤਿਬਿੰਬ) ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਜਿੰਨਾਂ ਭੀ ਸ਼ੱਕ (ਸ਼ੰਕਾ) ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦਿਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਪੁਰ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਧੀਕ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੱਸ ਜੇ ਆਦਮੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚਕਰ ਲਵੇ(ਜੋ ਇਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਠੀਕ ਗੱਲਹੈ) ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਇਸਨੇ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ?

ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਲ ਦਿਮਾਗੀ ਢੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਾਕਤਵਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਨਰ ਹੈ,ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਥੋਂ ਪਹਿਲਾ "ਖ਼ਜ਼ਾਲ" ਹੈ, ਦੂਸਰੀ "ਅਕਾਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ" ਹੈ, ਤੀਸਰੀ "ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ" ਹੈ। ਖਜ਼ਾਲ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦੇ ਮੁਆਫਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜਿਸ ਪੁਰ ਖਜ਼ਾਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਦੌੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗੂ ਬਣਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਪੁਰ ਖਜ਼ਾਲ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਕਾਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਜਦੋਂ 'ਖਜ਼ਾਲ' ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇੰਨੀ ਵਧੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਦੀ ਫਾਸਲਾ

ਇਸਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਰ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਅਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਧੰਧੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਿਾਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਨਿਕਲਨ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਹਨ, ਬਦਲਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਅਰ ਖਯਾਲ ਦੀ ਲਹਿਰਨੂੰ ਹਵਾਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇਪ੍ਰਲਾੜ ਵਿਚਫੈਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਕਤਵਰ ਖਿਆਲ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਖਿਆਲ ਹਵਾ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹਵਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਅਰ ਛੋਟੇ ੨ ਬੁੱਕਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਨਿਰਬਲ ਅਰ ਕੋਮਲ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹਿਲਾਕੇ ਬੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਿਆਲ ਬੜੇ ੨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਕੋਨੀ ਸਾਹਿਬ (ਜਿਸਨੇ ਤਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚਾਨ ਵਾਲੀ ਕਢ ਕੱਢੀ ਹੈ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲਫਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹਵਾ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹਿਲ-ਜੁਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਤਰਾਂ ਤਾਲਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਢੀਮ ਸੁਟਿਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਏਹਲੈਹਰਾਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ, ਫਾਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਦੂਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਇਕ ਟਿਕਟਿਕੀ ਪੁਰ ਅਪਨੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਲੈਹਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ ਉੱਨਾਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ

ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦਿਲ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜੋ ਖਿਆਲ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਅਰ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚੋਂ ਉਸਤਤ ਜਾਂ ਨਿੰਦਜਾ ਦੇ ਖਿਆਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਵਾਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋਗੇ ਉਹ ਇਕ ਜੀਊਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਓਹ ਆਵਾਜ਼ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਯਾਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਲੋਕ ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਖਯਾਲ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣ, ਭਾਵੇਂ ਖਯਾਲ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਭੀ ਇਹ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ 'ਖਯਾਲ' ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਤੀ ਜਿੰਨਾਂ ਭੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਠ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਦਬ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲਗ ਭਗ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦਿਲ ਅੱਚਨਚੇਤ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਡਰ ਤੇ ਸਹਮ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਕੋਈ ਆਫਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਫਿਰ ਕਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਅਸਰ ਦਿਲ ਪੁਰ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਮਲੂਮ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਪਨ ਖਯਾਲ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋਹੜੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ

ਆਦਮੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ੨ ਤਰਾਂ ਗਲਤਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਚਾਨਕ ਐਸਾ ਮਲੂਮ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਛੋਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਕੰਮ ਖਯਾਲ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਲੀਲ ਹਨ ਕਿ ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਦੇ ਹਾਮੀ ਅਤੇ ਅਧਕਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਪੁਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਪ ਭੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਅਪਨੇ ਖਯਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ (Telepethy) ਟੈਲੀ ਪੈਥੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਇਲਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਂ ਗਜ਼ਾਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਮਸਲੇ ਦੀ ਤ... ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਇਲਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਹਸਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਅਰ ਇਸਦੇ ਵਰਤਾਉ ਨਾਲ ਅਪਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਯਾਲ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਕੰਮ ਦਾ ਆਸਰਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਉਹ ਕੰਮ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਪੱਖ ਦਾ ਹਿਲਾਉਣਾ

ਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰਖਣੀ ਹੋਵੇ, ਪੱਥਰ ਤਰਾਸ਼ ਪਹਿਲੋਂ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖਯਾਲੀ ਸੂਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਸੰਗ ਮਰਮਰ ਵਿੱਚ ਟੱਕ ਲਗਾਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਘੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਇਕ ਮੁਸੱਵਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਖਯਾਲੀ ਨਕਸ਼ਾ ਬਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਤਸਵੀਰ ਬਨ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਛ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਖਯਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੋ ਤਦ ਉਹ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ "ਅਫਸੋਸ! ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਨਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ!" ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਾਹਰਲੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਵਲ ਉਸਦੀ ਨਕਲ ਹੈ, ਅਸਲ ਅਰ ਨਕਲ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੋਯਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਯਾਲ ਇਨਸਾਨੀ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਅਕਲ ਜਾਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਕੁੰਡ ਹੈ, ਅਕਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੀ ਅਰ ਸਦਾ ਰਹੇਗੀ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਵੀਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਵੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਚੰਗਿਆੜੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸਾਂ ਪਛਾਣਿਆਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਯਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਪਹਿਲੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਪਨੀ ਆਦਤ ਜਾਂ ਵਹਮ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਹਮ ਕੋਈ ਸ਼ੈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਯਾਲ ਗ਼ਲਤ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਸਲੀ ਹਨ, ਅਕਲ ਦੇ ਜ਼ਖੀਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਰ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣਨ ਅਰ ਵਰਤਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਖਯਾਲ ਸਨ ਅਰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗੇ ਦੂਸਰੇ ਆਵਨਗੇ ਅਰ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਿਆ ਕਰਨਗੇ।

ਦੂਸਿਰਆਂ ਦੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਤੇ ਸਮਝਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਨਿਸਬਤ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦਾ ਖਯਾਲ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਸਦਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਬਾਬਤ ਸੋਚਦੇ(ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਂ ਕਰਦੇ) ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਅਸਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਖਯਾਲ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਅਰ ਕਰ ਸੱਕਦ ਹਨ? ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੇਵਲ ਆਦਮੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇਖਕੇ ਲਗਾਯਾ ਜਾ ਸੱਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂਖਯਾਲਾਂਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਛਾਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਜੋ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਾਸੇ ਭੇਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਪੁਰ ਭੀ ਪਵੇ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਸੂਖ਼ਮ ਸ਼ਕਤੀ (ਜਿਸ ਪੁਰ ਖਯਾਲ ਦੌੜਦਾ ਹੈ) ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਚਨ ਨਾਲ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸਤਰਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਏਹ ਧਾਰਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਜਗਾ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣਾ ਭੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਰਜ਼ ਲਈ ਉਹ ਹਵਾ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਥਾਣੀ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਹਨ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਏਹਦਸ਼ਾਬਿਜਲੀ ਦੀ ਧਾਰ ਜਾਂ ਭਾਪ ਦੀ ਧਾਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ

ਬਾਦ ਏਧਰ ਓਧਰ ਖਿੰਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਕੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰਖਕੇ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰਖਣ ਲਈ ਇੱਛਾ ਸਕਤੀ ਦੇ ਖਰਚਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜਪੈਂਦੀਹੈ, ਜਦ ਲੋਕੀ ਭਾਪ Steam ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ Electricity ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਆਗਜ਼ਾ ਪਾਲਨ ਲਈ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਆਗਜ਼ਾਕਾਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹਥਜ਼ਾਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਇਹ ਇਲਮ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਵਾਂਗੂ ਕੀਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਹੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣਨ ਦਾ ਭੇਤ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਆਗੂ ਪੁਣੇ ਦੇ ਭਾਪ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ, ਉਹੋ ਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂ ਪੁਣੇ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਰ ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੁ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੂਸਰਾ ਕਾਂਡ

ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ

"ਤਾਕਤ ਨਾ ਬਿਜਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾ ਮਿਕਨਾ ਤੀਸੀ ਵਿੱਚ, ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਕੀਮਜ਼ਾਗਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।" [ਡਾਕਟਰ ਬ੍ਰਾਊਨ

ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਤਾਕਤ ਦੀ ਆਗੂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਉਸਦੇ ਰੁਖ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਚੱਪੂ Turner ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਏਧਰ ਓਧਰ ਮੋੜਦਾ ਅਰ ਉਸ ਦਾ ਰੁਖ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ੱਕਤੀ ਸਾਡੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਫੇਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜੋ ਆਗੂ ਬਣਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਭੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਨੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਪੁਰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਪੁਰ ਅਪਨਾ ਅਸਰ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਦ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵੱਲ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਮੁਆਫਕ ਹਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣੋ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਸਤੂ ਅਪਨੀ ਜਿਨਸ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਜਿਸ ਵਕਤ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਵਨਗੇ ਉਹ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਸਕੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਆਦਮੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲ ਨੇਕ ਖਿਆਲ ਆਵਨ ਤਦ ਉਹ ਨੇਕ ਖਿਆਲ ਵਾਲਾ ਬਨ ਜਾਵੇ। ਕਈ

ਵਾਰੀ ਇਕ ਨੇਕ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਜਦ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੁਰੇ ਹੀ ਖਿਆਲ ਬਰਾਬਰ ਖਿਚੀਂਦੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਏਹ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਲਵਾਨ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾਂ ਆਦਮੀ ਇਸਤਰਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਆਦਮੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਾਇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮਸ਼ਹੂਰ (ਪ੍ਰਸਿੱਧ) ਆਦਮੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਪਨੀ ਬਲਵਾਨ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਨ ਲਗੀਆਂ। ਜੋ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਪਬਲਕ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹਕਾਮਯਾਬਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ੨ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਅਪਨੀ ਵਾਰੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੁਰ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਦ ਸੈਂਕੜੇ ਆਦਮੀ ਉਸਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਦੌੜਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਚਨ

ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਉਸਦੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਮਰਕਜ਼ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਉਹੋ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਰ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਨਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਇਸਨੇ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ ਸਨ ਤਦ ਉਹ ਹਵਾ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਝੋਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਤਾਕਤਵਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਥਾਣੀ ਲੰਘਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਲ-ਵਾਨ ਹਨੇਰੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੁੰਮ ਮਚ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਕਨਾ-ਤੀਸੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਪਬਲਕ ਉਸਦੀ ਜਾਤੀ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਇਸਨੇ ਕੇਵਲ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਅਪਨੀ ਵਾਕਫ਼ੀ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਬੁੱਝਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਟੁਰਦੇ ਹਨ।

ਅਕਸਰ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਾਮਯਾਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪੁਰ ਅਭਮਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਉਹ ਪਬਲਕ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੈਹਰਾਂ ਭੇਜਨ ਥੋਂ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਧੋਗਤੀ ਨੂੰ ਰੁਖ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖ਼ਿਆਲ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੱਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਬਲਕ

ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਕੇ ਅਪਨਾ ਕਾਬੂ ਜਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਉੱਨਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਦੂਸਰਾ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ (ਦਸ਼ਾ) ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਉਸਦੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਜੇਹੇ ਤਜਰਬੇ ਅਸੀਂ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਖਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚਾਨ ਵਾਲੀ ਕਾਢ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਾਕਯਾ ਹੈ ਜੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਅਰ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਖਬਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਇਤਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਲੈਹਰ ਨੇ ਖਬਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ । ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਭੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਖਬਰ ਭੇਜਨ ਵਾਲਾ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਸਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜੋ ਲੈਹਰਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਭੇਜਨ ਦਾ ਢੰਗ ਭੀ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਖਬਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਹਰਕਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੋਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕਕਿਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਜੇਹੀ ਧਾਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਹਰਕਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਦੀ

ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਹਰਕਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਭੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹਰਕਤ ਧਾਰਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਦਿਮਾਗ਼ ਅਪਨੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰਫ ਧਾਰਾਂ ਖਿੰਡਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾਂ ਅਪਨੀ ਬਲਵਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬਲਵਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦਾ ਅੱਡ ੨ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਘਿਰਣਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ, ਕਤਲ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ, ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਜਾਂ ਨਾ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਆਫਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖਿਆਲ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਵਸੀਲਾ ਹੈ, ਬੋਲਨਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਇਕ ਹੁਨਰ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਨ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੈ(ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੂਫ਼ੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ),ਦੂਸਰੀ ਬਨੌਟੀ ਹੈ।ਜੇ ਜ਼ਬਾਨ ਹੀ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਵਸੀਲਾ ਹੁੰਦੀ ਤਦ ਇਹ ਤਾਕਤ ਭੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆਪੇ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੂਸਰੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਭੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਬੱਚਾ ਬੋਲ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਉਹ ਖਿਆਲ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਊ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ

ਕਰਾ ਦੇਣਗੀਆਂ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤਦ ਬੱਚਾ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਭੀ ਸੌਣੋਂ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਏਹ ਕੇਵਲ ਮਾਵਾਂ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਿਆਲ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਉਂ ੨ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਿਉਂ ੨ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਸਿਖਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਬਨਾਵਟ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੂੰਗੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਜ਼ਬਾਨ ਹਿਲਾਵਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਮਝ ਲੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਰ (ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਦਸ਼ਾ) ਦੇ ਹਾਲ ਜਾਣਨ ਦੀਵਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,ਜਿਸਤੋਂ ਉਹ ਅਪਨੇ ਅੰਤਹ ਕਰਨ (ਜ਼ਮੀਰ) ਨਾਲ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੋਲਨ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਾੜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁਣ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ,ਪਰਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਦੋ ਘਟਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਨ। ਸੋਚਨ ਦੀ ਤਾਕਤ (ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ) ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਕਲ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆ

ਵਿੱਚ ਭੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਕਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤਾਕਤ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਦਰਮਯਾਨ ਹਮਦਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਨ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਦੇ ਘੋੜਾ ਰਖਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੁੱਤੇ ਪਾਲੇ ਹੋਵਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਮਝਾਵਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਅਪਨੇ ਆਪ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ। ਇਹ ਜਾਨਵਰ ਅਪਨੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਬੁੱਝ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੀਕ ਅਪਨੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਡਿਠਾ ਹੈ ? ਜਿਸਨੂੰ ਸਮਝ ਹੈ ਉਹ ਝਟ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁੱਤਾ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਪਨੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਭੀ ਇਹੋ ਦਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦਾ ਇਤਬਾਰ ਹੋਵੇ।

ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ, ਜਦ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਤਯਾਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ, ਨਿਕੰਮਾਂ ਤੇ ਖਤਰੇ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਚੂਹੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰਿੰਦੇ (ਪੰਛੀ) ਰੁੱਤ ਬਦਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉੱਤਰੋਂ ਦੱਖਨ ਨੂੰ ਤੇ ਦੱਖਣੋਂ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ

ਪੁਰ ਜੋ ਡੂੰਘੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੋਜਾਵੇਗਾਕਿ ਇਹ ਅਕਲ ਥੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਵਰਤਾਉ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੰਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਖਬਰ ਭੇਜਨ ਲਈ ਤਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਉਸੇਤਰਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਾਨ ਭੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਟੇਲੀਗ੍ਰਾਫ (ਤਾਰ ਖਬਰ) ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਆਦਮੀ ਪਾਸ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ, ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਆਤਮ-ਘਾਤ ਤੇ ਦਯਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ ਤੇ ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਕੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੀ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਜਦ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਸ਼ੈਹਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਈਜਾਦ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਦ ਇਹ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹੀ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਈਜਾਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਅਭੋਲ ਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ

ਆਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਕ ਖਯਾਲ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਭੀ ਉਸਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਜਿਹਾਕੁ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਤਾਰ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਹੋਵਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਮੁਜਰਾਬ ਨਾਲ ਛੇੜ ਦੇਵੇ ਤਦ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵੱਜਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹੀ ਦਸ਼ਾ ਇਕ ਖਯਾਲਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹੈ)।

ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਲਫਜ਼ਾਂ) ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰੀਏ? ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਸੱਚੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਦਿਖਲਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਗੰਭੀਰ ਦਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਰ ਅਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚਦਿਮਾਗ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਇਕ ਖ੍ਵਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਇਕ ਜਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬਿਨੈ ਭਰਿਆ ਦੀਨਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹੜਾ ਭੇਜਨ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਆਦਮੀ ਉੱਚੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਪਨੀ ਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਵੱਲ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਿਆਲ ਖਿੰਡਰ ਪੁੰਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਕੁਛ ਭੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਹਾਤਮਾਂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ,

ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਲ੍ਹੀ ਹੋਈ ਪੋਥੀ ਵਾਂਗੂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਜ਼ਬਾਨ ਹਲਾਵਨ ਜਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹ ਫੁਰਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਗ਼ਮ ਨੂੰ ਬੁੱਝਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਜਾਯਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਸੂਖ਼ਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਉਸਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਕਾਂਡ

ਆਦਮੀ ਦੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ

"ਬੜੇ ਆਦਮੀ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ, ਖਯਾਲ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ"। [ਐਮ੍ਰਸਨ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ੨ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਤਾਕਤ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਉਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਕੁਛ ੨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਿੱਦਯਾ ਥੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤੋਂ ਇਸ (ਦੁਨੀਆਂ) ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਅਟਕਲ ਚੰਗੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਿਜਲੀ ਇਸਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਤੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਨੇਹੇ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤੁਫੈਲ ਇਕ ਜ਼ਬਰ-

ਦਸਤ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਿਸੇ ਕਲਾ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸ ਪੁਰ ਅਪਨੀ ਮਲਕੀਯਤ ਜਮਾਉਂਨ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਭੇਤ ਮਲੂਮ ਕਰ ਲੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਅਪਨੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਯੀਕ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਇਸਦਾ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਬੰਦਾ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਾਤਹਿਤ ਬਨਾ ਸਕਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਭਾਂਤ ੨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾ ਸਕਦਾ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਪਰ ਅਖਤਯਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ।

ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜੋ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਇਸੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਰੂਹ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮਾਦੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ, ਇਸਦੀਆਂ ਅਰ ਮਾਦੇ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਥਾਹ ਹੈ, ਹਰ ਜਗਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਅਸਰ ਕਦੇ ਮਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਖ਼ਯਾਲ ਫਿਰ ਭੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੇਰ ਫੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਕਤ ਮਾਦੇ ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਨਾ ਅਸਰ ਪਾਈ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਾਤਹਿਤ ਬਨਾਈ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਖਯਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਕਤ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਖਿਆਲ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਦੇ ਪੁਰ ਅਪਨਾ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਮਾਦੇ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਾਥ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਅਰ ਤਮੀਜ਼ ਭੀ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦ ਜੀਵਨ ਪਰ ਤਿੰਨ ਤਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਸਦਾਅਪਨਾਰਸੂਮ ਡਾਲਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਤੁਸਦਾ ਅਪਨਾ ਖਯਾਲ, ਦੂਸਰੇ ਗੈਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਯਾਲ, ਤੀਸਰੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਕਯਾਤ ਪਰ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੀ ਪੁਖਤਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਕਯਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪਰ ਅਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਯਾਲ ਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਟ ਗ ਰਾ ਲਈ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਸੰਬੰਧ

ਹੈ, ਇਹ ਖਿਆਲ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਖ਼ਜਾਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਵਾਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ:—

੧੬੨੫ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਜਦ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਕਿਸੇ ਕਿਲੇ ਤੇ ਧਾਵਾ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਮਰੀ (ਮਹਾਂਮਾਰੀ) ਦਾ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹੜ ਆਯਾ,ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇ ਓਹ ਅਪਨੇ ਖ਼ਜਾਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪਾਸੋਂ ਕੰਮ ਨਾਂ ਲੈਂਦਾ ਤਦ ਸਾਰਾ ਲਸ਼ਕਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਯਾ ਪਿਆ ਸੀ,ਉਸਨੇ ਅਪਨੇ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁਣਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਅਰੋਗਤਾ ਬਖਸ਼ ਦਵਾਈ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਲਸ਼ਕਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਘਬਰਾਵਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਆਪ ਸਭ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਓਸ ਕੀਮਤੀ ਦਵਾਈ ਦੀਆਂ ਥੋੜੀਆਂ ਥੋੜੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਪਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ,ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਫੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਯਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ਼ੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਥੋਹੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁੱਲ ਫੌਜ ਨੇ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਕੇ ਫਤਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੀਤੀ। ਜਿਸ ਦਵਾਈ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾ-ਲਿਆ ਸੀ ਓਹ ਕੋਈ ਔਖਧਿ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਸ਼ਾਹ-ਜ਼ਾਦ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੀ,ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਵਾਇ ਚੰਦ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ,ਦਿਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਪਰਦੇ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਅਤੇ ਮਾਦੇ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਕੋਈ ਭੀ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਥੇ ਚਾਹੋ ਆਪਨੇ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ

ਹੋ, ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ,ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਭੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ,ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਆਦਮੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਮਾਦੇ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤੱਤ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਮੁਟਾਈ, ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਹਾਲਤ, ਵਧ ਘਟ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਯਾ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਦਮੀ ਜਿਸਤਰਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਜੋ ਕੁਛ ਆਦਮੀ ਦੇਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਤਬਿੰਬ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ*ਅਰ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਉਸਦੀ ਚਾਲ ਢਾਲ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੈ । ਜੋ ਆਦਮੀ ਦਿਲ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਖਿਆਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹਨ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਸੀਬ ਨਾਂ ਹੋਵੇ, ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਉਸਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇਤਰਾਂ ਉਹ ਆਦਮੀਜੋ ਦਿਲ ਦਾ ਖੋਟਾ ਅਰ ਗੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਖਿਆਲ ਅਸ਼ੁੱਧ ਅਰ ਮਾਦੀ ਹਨ ਕਦੇ ਅਪਨੀ ਸੂਰਤ ਪਰ ਪੜਦਾ ਪਾਕੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਛਿਪਾ

*ਅਸੀਂ ਏਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਚੇਹਰਾ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਸ਼ਾ, ਚਾਲ ਚਲਨ, ਵਿਦਯਾ,ਅਰੋਗਤਾ ਆਦਿ ਦਾ ਪੂਰਨ ਗਯਾਨ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਇਹ ਭੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਛਪ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਿਆਲ ਕੌਮੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੀ ਹੋਣ ਸਾਰੇ ਜਿਸਮ ਤੇ ਅਪਨਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣੋਂ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਹਰ ਜਗਾ ਜਿਸਮ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਰੋਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਰਹੇਗਾ। ਜਿਸ ਕਾਨੂਨ ਦਾ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਹੈ,ਯਾਦ ਰੱਖੋ ! ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਉਸਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਰੈਹਣਗੇ।

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਿਆਲ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਹਿੱਲ ਜੁਲ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਹਰਕਤ ਦੇਣੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ, ਉਸਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸਮ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਵਿਚ ਭੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਦ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਰਤਾ ਭਰ ਭੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਤਦ ਆਦਮੀ ਜੇ ਚਾਹੇ ਤਦ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਜਾਣੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਉੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਛੇਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ੬੦ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਈਦਾ ਹੈ,ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਅਕਸਰ ਅਜੀਬ ੨ ਇਲਾਜ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ੨ ਮਾਦੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਜਗਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਅੱਛੇ ਸਾਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਖਯਾਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਅਸੀਂ ਅਪਨੀ

ਜਿਸਮਾਨੀ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸਡੌਲ ਬਨਾਕੇ ਅਪਨੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦੇ,ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਪਰ ਭੀ ਅਸਰ ਅਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਮਾਂ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਕਰਕੇ ਸੁੰਦਰ ਅਕਲੱਯੇ ਅਤੇ ਅਰੋਗਜ ਲੜਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਅਪਨਾ ਜ਼ਾਤੀ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ ਦੇਕੇ ਹੌਸਲਾਮੰਦੀ ਅਤੇ ਬੇਹਤਰੀ ਵੱਲ ਪਰਵਿਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜੇਹੇ ਵਾਕਿਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ?

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਗਿਰਜਾ ਬਨ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਦ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਈ ਹਫਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਰ ਇਸਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਮੀਨਾਂਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੇਟੋਂ ਮੈਕਲ ਇਜਲੁ ਨਾਮੀ ਮੁਸੱਵਰ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਨੈਪੋਲਜਨ ਬੋਨਾਪਾਰਟ, ਦੀ ਮਾਂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾ ਜਾਕੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਰਤਬ ਸਿਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਢੰਗ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਰ ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਖਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੁ-ਸਤਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਭੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਲਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰੋਗਜ ਤੇ ਨਾਮੀ ਗਿਰਾਮੀ ਬਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਮੀਦਾ ਬੇਗਮ ਹਿਮਾਯੂੰ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਵਕਤ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀਰ ਫਿਰਦੀ ਸੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ਸੀ, ਉਸ

ਵੇਲੇ ਉਹ ਗਰਭ ਸਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ ਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਅਪਨੇਪੈਰਾਂਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਪੁਰ ਮੋਮ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਰਲੀਤੇ ਅਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਪੁਰ ਭੀ ਇਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣ, ਜਦ ਅਕਬਰ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਤਦ ਇਹ ਸਭ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਪੁਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਅਕਬਰ ਭੀ ਅਪਨੀ ਮਾਤਾਵਤ ਮੁਸਤਕਿਲ ਮਿਜ਼ਾਜ਼ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ। ਹਮਾਯੂੰ ਆਪ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਹੇਠ ਨੱਪਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ। ਜਦ ਅਕਬਰ ਪਦਾ ਹੋਯਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਮਾਯੂੰ ਪਾਸ ਵੰਡਨ ਲਈ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕਸਤੂਰੀ ਦਾ ਨਾਪਾ ਹੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵੰਡ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸਤਰਾਂ ਇਸ ਨਾਪੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਪਸਰ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਅਕਬਰ ਦੀ ਨੇਕਨਾਮੀ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਫੈਲੇ, ਅਰ ਹੋਯਾ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂ।

ਨੈਪੋਲਿਯਨ ਜਿਹਾ ਜੰਗ ਜੂ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਮਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਜਿਸਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਧਾਕ ਪਾ ਦਿਖਾਈ। ਹਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਪਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ, ਜਿਸਮੀ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਸੁਖੈਨ ਹੀ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਮਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਤਹਾਸਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਿਆਲ ਕਈ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਹਮਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਿਸਮੀ ਬਨਾਵਟ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਦਾ ਇਹੋ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਭੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਭਾਵੇਂ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹੋਵਨ ਪਰ ਥੋੜੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਭਾਵ, ਖਿਆਲ, ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਨਕਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਖਿਆਲ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਹਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਦ ਅਨਕੂਲ ਹਾਲਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਓਹ ਕਿਸਤਰਾਂ ਅਜੀਬ ੨ ਅਤੇ ਅਚੰ-ਭਵ ਚਮਤਕਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੇਗਾ ?

ਸਾਡੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਹਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾਣ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ-ਬਿੰਬ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਜਾਂ ਕੁਛ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਸਾਧਦੇ ਹਾਂ, ਜਦ ਤਕ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਦ ਤੱਕ ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮੋਹਤਾਜ,ਅਪਨਾ ਮੁੱਲ ਲੀਤਾ ਹੋਇਆ ਗੋੱਲਾਬਣਾਈ ਰੱਖਣਗੇ। ਜੋ ਆਦਮੀ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਕਿ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂ ਅਰ ਉਲਟ ਹਾਲਤਾਂ ਅਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਬਣਾਂ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਅਪਨੀ ਖਾਸ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਾਤਹਿਤ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ

ਜੋ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਆਹਸ਼ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚੋਂ ਐਸੇ ਖਿਆਲ ਕੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਨ।

"ਖਯਾਲ ਅਸਲੀਅਤ ਹਨ" ਜੇ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲ ਅੱਛੇ ਹਨ ਤਦ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵਨਗੇ, ਜੇ ਉਹ ਅਜੇਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚਾਲ ਚਲਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪਹੁੰਚੇਗਾ, ਉਹ ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜੋ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਰਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਬਲਵਾਨ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਰ ਉਸਦੇ ਵਰਤਾਓ ਥੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਅਰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਆਚਰਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਖੋਟਾ ਖਿਆਲ ਕਰੇਗਾ ਤਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਉਸਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋਜਾਵਨਗੀਆਂ।ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਦਮੀ ਉਸਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤਵਰ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹੜ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵਨਗੇ, ਪੀਸੇ ਜਾਵਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੋਂ ਵਧੀਕ ਹੋਰਕੇਹੜਾ ਆਦਮੀ ਬਦਨਸੀਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀ ਅਜੇਹੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲੀ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਸੀਹ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸ੍ਰੇਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਰਤਨ ਦੇ ਭੇਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਅਪਨੀਆਂ ਕੋਸ਼ਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਨ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸੋਚਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਅਜੇਹੇ ੨ ਚਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਕਰਾਮਾਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤ੍ਰੀਕਾ ਆਦਮੀ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਆਲਮਗੀਰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਡੀ ਨਜ਼ੀਰ ਹੈ। ਕੀਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਅਰਦਾਸ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਿਲਕੇ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਹੀ ਖਿਆਲ ਦੀ ਧਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ? ਕੀਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਅਕਸਰ ਅਜੀਬ ੨ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ? ਇਹਨਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੁਲਾਈ ਦੇ ਮਿਲਵੇਂ ਖਿਆਲ ਦੀ ਲੈਹਰ ਇਕ ਨਿਰਾਸ ਆਦਮੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਸਦੀ ਆਸ ਦਾ ਲੱਕ ਗੰਢਿਆ ਗਿਆ ਅਰ ਹਿੰਮਤ ਹਰੀ ਕੈਮ ਹੋ ਗਈ, ਇਸਦੇ ਦਿਲੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਨਸੀਬ ਹੋਈ, ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਅਜੇਹੇ ਵੇਲੇ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਜਦ ਦਿਲ ਦਾ ਧੜਕਨਾਂ ਕਰੀਬ ੨ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ।

ਇਹ ਤਾਕਤ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਨਸੀਬ ਹੋਈ, ਕੀਹ ਸਭ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਛਿਨ ਭਰ ਇਕ ਦਿਲ ਹੋਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋਗੇ ਤਦ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ? ਜੇ ਸਭ ਲੋਕ ਨੇਕ ਖਿਆਲ ਸੋਚਨ ਅਰ ਜੇ ਸਭ ਲੋਕ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਤਦ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਦੀ ਦਾ ਅੱਜ ਖਾਤਮਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

—੦—

ਚੌਥਾ ਕਾਂਡ

"ਲੈਹਜੇ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸੇ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਤ ਚੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ।" [ਐਮ੍ਰਸਨ

ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਸਨੇਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਕ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਦਾਨਾਈ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਹਰਇਕ ਪੈਗ਼ਾਮ ਜੋ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਭੇਜਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਜਾ ਮਿਲੇ । ਦੋਨੋਂ ਗੱਲਾਂ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਅਜੇਹੇ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਇਕ (ਖਾਸ) ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਨ ਅਤੇ ਅਜੇਹੇ ਭੀ ਜੋ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਅੱਪੜ ਪੈਣ ।

ਜਿਸ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਦਸ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ । ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਹੀ ਇਕ ਖਾਸ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ

ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਪਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਲਈ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਭੀ ਮਿਲਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹਾਲਤ ਇਕ ਜੈਸੀ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਤਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂੰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜਨ ਨਾਲ ਸਭ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਇਕ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਕੋਈ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵਗਾ ਤਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਸ ਹੈ ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਉਹ ਉਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਰ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਨਿਰਨਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਤਾਰ ਜਾਂ ਸਰੰਗੀ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਨ ਸਭ ਵਾਜਿਆਂ ਦੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਸੁਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਓਹ ਤਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਹੱਦ ਤਕ ਮਰੋੜ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਤਾਰ ਛੇੜਨਗੇ ਸਭ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਜੈਸੀ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਜੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ੨ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਪਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣ ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਏਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਰ ਏਕੇ ਦੀ ਆਸ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਜੇਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹਨਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਤਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਰੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਲੀਆਂ ਮ੍ਰੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸੁਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਦੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਜਾਊ ਦੂਸਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਓਨੀ ਵੇਰ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗੀ। ਜਿਹਾ ਕੁ ਸਤਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ੧ ਸੈਕਿੰਡ ਵਿੱਚ ੨੫੬੦ ਅਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਥਰਥ੍ਰਾਹਟਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਤਾਰ ਤੋਂ ਭੀ ਓਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਕੰਨ ਸੈਕਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ੨੪ ਵਾਰੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ੩੨੭੫੯ ਵਾਰੀ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਲੈ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਪੁਰ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ (ਪੈਗ਼ਾਮ) ਭੇਜੇ ਤਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ੨ ਆਦਮੀਆਂਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਉਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਤਪੁਰ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ ਸਭਨਾਂ ਪੁਰ ਉਸ ਸਨੇਹੇ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਫਾਸਲੇ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਕਿਆਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਨ ਕੁਛ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਣਾ ਭੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਸੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਥੋਂ ਖਬਰ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਰ (Telegraph.) ਦੇ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਯੰਤਰ ਇਕ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਪੁਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਅਦਲੀ ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਖਬਰ ਭੇਜਨ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਬਰ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਉਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਤਾਰ ਦੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ

ਹੈ,ਫਿਰ ਅਪਨੇ ਯੰਤਰ ਭੀ ਓਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕ਼ਾਇਮ ਕਰਕੇ ਖਬਰ ਜਾਂ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖਬਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਵਾਇ ਖਾਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਯੰਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਕ ਹੁੰਦੀ ਤਦ ਸਾਰੇ ਇਸ ਸਨੇਹੇ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ ਲ਼ੈਹਰਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਪਟੜੀ ਪੁਰ ੧੮੬੦੦੦ ਮੀਲ ਫੀ ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹਾਲਤ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਪੁਖਤਾਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਭੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ੨ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਹਮ-ਜਿਨਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਾਂ ਹੋਵਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਮੇਲ ਜੋਲ ਕੇਵਲ ਰੱਬ ਸਬੱਬੀ ਹੀ ਹੋਯਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਲ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜੋ ਕਾਢਾਂ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧ ਇਸਤਰਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਵਨਗੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਟਾ ਅਉਗਣ ਪਹੁੰਚਾਵਨ।

ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਭੇਦ ਇਹ ਹੈ:-ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਲੂਮਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਇਲਮ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਸ-ਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਬਣਿਆਰਹੇਗਾ।

ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਖ਼ਿਆਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਵਧਾ ਘਟਾ ਲੈਣਾ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨੀ ਵਾਰੀ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਮੁਤਾਲਜ਼ਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮੇਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ... ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਬੁਖ਼ਾਰ ... ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ਜੁਦਾ ੨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੁਹੱਬਤ (ਪਿਆਰ) ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਰ ਹੈ, ਨਫਰਤ ਦਾ ਹੋਰ ਹੈ, ਜੇ ਨਫਰਤ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਮਸ ਦੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਮਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਫਰਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਇਸਤਰਾਂ ਤਾਕਤ-ਵਰ ਬਣਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਨਗੇ ਤਦ ਭੇਜਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਤਦ ਉਹ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂ ਜਦ ਅਪਨੇ ਜੇਹੇ ਹੋਰ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਆਉਂਣਗੇ ਤਦ ਭੇਜਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ—ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇ ਜਿਹਾ ਕੁ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਾਢ ਕੱਢਣੀ ਹੋਵੇ ਆਦਿਕ—ਤਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ, ਫਿਰ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕੁਵਤ ਅਰ ਇਛਾ

ਸ਼ਕਤੀ ਦਵਾਰਾ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਪਾਸ ਭੇਜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਖ਼ੁਆਹਸ਼ ਅਰ ਇੱਛਾ ਦਾ ਇਲਮ ਰਖਦੇ ਹਨ,ਅਗੇ ਜੇ ਉਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਖਿਆ ਤਦ ਉਹ ਅਭੋਲ ਹੀ ਆਪਨੇ ਇਲਮ ਦਵਾਰਾ ਖਿਆਲ ਭੇਜਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਾਕਫ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮ ਅਸਰੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗੂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਤਕ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਦਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਤੋਂ ਨਾਵਾਕਫ਼ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਸਾਈ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮ ਜਿਨਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਏਕਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਅਪਨੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਬਨਾਵਟ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜਿਸ ਪਰ ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਦਾਨਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਕਾਇਮ ਹੈ ਸਹਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੇਹਨਤ ਅਰ ਯਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਹਮ ਜਿਨਸੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਸਤਾਰ ਦੇ ਤਾਰ ਇਕ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾਲ ਸਭ ਵੱਜਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਜਿਹਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਉਦਾਹਰਣ ਓਥੇ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੱਚੀ

ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ੍ਵਾਰਥ ਪਿਆਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹਮਜਿਨਸੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਓਥੇ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਦਿਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਰਗੀ ਸਮਝ ਅਰ ਗਿਆਨ ਬੋਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਦਲਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਲਿਖਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅਪਨੇ ਆਪ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਉਂਦੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਅਰ ਕੇਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ? ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਣ ਸਕਦਾ। ਅਪਨੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਵਾਂਙਰ ਇਸਦੀ ਲਪਕ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਪਰ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਨਾਮ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਯਾ ਨਜ਼ਰ ਆਯਾ ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਚਮਕੀਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਨ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਇਹੋ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਲਮ ਦੇ ਪੜਦੇ ਹੇਠ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ? ਏਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਿਖਨ ਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਜੇ ਆਦਮੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਲਹਾਮ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਅਕੱਠੇ ਅਤੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਇਲਹਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਮ ਜਿਨਸੀ ਅਰ ਏਕਾ ਹੈ। ਅਕਲ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਾਓ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਣਾ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਸ ਸਾਡੀ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ, ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਇਸਦਾ ਯੋਗ ਵਰਤਾਓ ਕਰੇ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਭੀ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰਣਤਾ

ਹਰਇਕ ਖ਼੍ਵਾਹਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਣਤਾ ਵਾਸਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਧੀਕ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪੁਖਤਾ ਹੈ ਤਦ ਖਿਆਲ ਦੇ ਪੈਗਾਮ(ਸੰਦੇਸੇ) ਜਿੰਨੀ ਦੂਰ ਚਾਹੋ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਸਲਾ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਦਾ ਹੈ ਤਦ ਇਹ ਸੰਦੇਸਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਜਿਸ ਪਾਸ ਤੁਸੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਯਤਨ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਥੋਂ ਦਿਮਾਗੀ ਮਦਦ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਦ ਆਦਮੀ ਕੇਵਲ ਓਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਅਸਰ ਡਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਥਾਂ ਥੋੜੇ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਰਬਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਿਮਾਗਾਂ ਕਿਤਾਂ ਵਾਹੂੰ ਓਂਨਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਜਹੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਨਗੇ ਜੋ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਦਰ ਅਰ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਕਫ ਹਨ, ਜਾਂ ਜੋ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਅਰ ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਨਿਰਬਲ ਹੈ। ਓਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਦ, ਹਠ ਅਰ ਢੀਠ ਪੁਣਾ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਖਤ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਅਜਹੀ ਸਮਝ ਦਾ ਕਾਰਣ ਕੇਵਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਰ ਇਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆਂ, ਅਜੇਹੀਆਂ ਆਕੜਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਨਿਰਬਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਇਰ ਅਰ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਹੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਜਦ ਇਕ ਕੰਮ ਵਿਚ (ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਜਾਂ ਬਹੁਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਕੇ) ਚਿਮਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਤ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਅਰ ਕਤਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ, ਫਿਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਚਕਚਾਵਨ ਜਾਂ ਪਸੋ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਓਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਓਹ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਅਰ ਜੋਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਪਰ ਡਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਅਜਹੀ ਸੱਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਣੇ

ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਓਥੇ ਉੱਨਾਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਖਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਤੀ ਗਰਜ਼ ਲਈ ਹੀ ਹੋਵਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੀ ਹੋਵਨ ਜਾਂ ਇਕ ਟੋਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹੋਵਨ। ਬਲਵਾਨ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸਤਰਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਾਤਹਿਤ ਬਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸੇਤਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੀ ਜਮਾਤ (ਟੋਲੇ) ਪਰ ਭੀ ਅਪਨਾ ਸਿੱਕਾ ਬਠਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਲਹਿਰ ਜੋ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਹੀ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀਆਂ ਤੱਕ ਭੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਓਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੋਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂਦੀ ਹਮ ਜਿਨਸੀ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਯਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਯਤਨ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਖੀ ਹੈ, ਤਦ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਬਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਤੋੜ (ਜੱਕੋਤੱਕੋ) ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਦੀ ਹੈ ਤਦ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਥੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਕਰ ਲੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਉਸ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਦ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਓਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿੰਨਤੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਨੀ ਇਨਸਾਨੀਯਤ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਅਪਨੇ ਖਾਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਫੈਸਲੇ ਅਰ ਅਪਨੀ ਜ਼ਾਤੀ ਤਮੀਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਅਪਨੇ ਪੁਰ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਰੋਜ਼ ਬਰੋਜ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੋ ਲੋਕ ਇਨਸਾਨੀ ਤਬੀਯਤਾਂ ਦਾ ਮੁਤਾਲਜਾ ਕੀਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੁਆਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਹਜ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਰਾਇ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਕ ਪੈਹਲੂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਦੂਸਰਾ ਪੈਹਲੂ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ (ਮਨੋਰਥ) ਦੀ ਪੂਰਣਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਸਤਕਿਲ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਸੀਬ ਹੋਣੀ ਕਠਨ ਹੈ। ਬਜੇ ਲੋਕ ਅਜਹੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬਾਤ ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਕਾਗ ਵਾਂਗੂੰ ਲੈਹਰਾਂ ਪਲਸੇਟਿਆਂ ਨਾਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਹਲੂ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤ ਜੋ ਖਿਆਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਨਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਕਦਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਕਾਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਦ ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸਮਤ ਹੀ ਐਸੀ ਬਨਾਈ ਹੈ? ਨਹੀਂ ! ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਯਾਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾ ਕੋਈ ਖ਼ਯਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਨੀ ਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਅਪਨੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰੇ, ਬਿਨਾਂ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਦੇ ਖਿਆਲ, ਨਾ ਹੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ, ਬਾਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਆਦਮੀਅਤ ਦਾ ਹੀ ਕੁਛ ਖਿਆਲ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਸਦੇ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪੂਰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਰ ਨਾ ਹੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬਨਾ-ਵਟ ਕੇਵਲ ਦਾਨਾਈ ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਪੁਰ ਪਕਿਆਈ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਜਾਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਸੋਚਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਉਪਰੰਤ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕਦਮ

ਤੇ ਮੁਸਤਕਿਲ ਮਿਜਾਜ਼ ਹੋਕੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇਸਤਰਾਂ ਲਗਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਤੇ ਔਕੜਾਂ ਭੀ ਉਸਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਨ। ਜੋ ਲੋਕ ਅਜਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਵਾਲੀ ਪੌ ੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਨਜ਼ਰ ਆਵਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਆਮਲਾ ਸੋਚਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ ਉਸ ਪਰ ਪੂਰੀ ੨ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਖਬਰਦਾਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਹ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਸਦੇ ਸੋਚਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਓ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਤਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਵੋ, ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਅਧੂਰਾ ਨਾ ਛੱਡੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਂ ਦੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਦ ਜਦ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਚਾਈ ਪੁਰ ਹਾਂ ਉਸ ਪੁਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਦ ਛੱਡ ਦਿਓ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਅਪਨੀ ਨਿਸਬਤ ਫੈਸਲਾ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਕਰੋ, ਜਣੇ ਖਣੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਸੰਮਤੀ ਨਾ ਲਵੋ। ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਤਈ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਰ ਕਾਇਮ ਰਖਨ ਨਾਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਉੱਨਤੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਆਉਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਪੇਸ਼ ਆਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਓ, ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜਦ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਦ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਊ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪਰ

ਬਾਰ ੨ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਨ ਨਾਲ ਨਿਰਬਲ ਇੱਛਾਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਲ ਆਉਂਦਾ ਜਾਊ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਪਰ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੀ ਆਸ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:—ਜਦ ਦੇਖੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਕ ਹਾਲਤ ਪੁਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਦ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਪਨੀ ਸਿੱਖਯਾ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਸਮਝੋ, ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਪ ਮਾਲਕ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਨਾ ਕਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਵਾਂਗਾ ਅਰ ਨਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਰ ਨਾਂ ਚਿੜਚੜਾਹਟ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਹਰਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਾਂਗਾ, ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਨ ਦੇ ਬਾਦ ਕਦੇ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਕਤਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਧੂਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਅਪਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨਦਾਰ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰ ਛੱਡਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਹੋਯਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਖਾਸ ਫੈਸਲੇ ਪੁਰ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਠੀਕ ਹੋਵਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤੀ ਤੇ ਹੋਵੋ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਯਾਲਾਂ ਦੀ

ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਦ ਤਜਰਬਾ ਆਪ ਸਹਾਈ ਹੋਕੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਕ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਯਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਓ ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ੨ ਫਰਜ਼ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਓ, ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀਆਂ ਤਦਬੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਡੇ ਵਡੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਧੁਨ ਵਿੱਚ ਬਿਅਰਥ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕੇਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜਦ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਬਲ ਆ ਜਾਵੇ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਓਹ ਹਰ ਇਕ ਬਾਤ ਦਾ ਕਤਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਦ ਅਪਨੇ ਖਜ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ, ਤਾਕਿ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਉਸ ਵਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਆਵਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਜ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇ, ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲਵੇ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦ ਤੱਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਬਲਵਾਨ ਨਹੀਂ ਤਦ ਤੱਕ ਇਸਤਰਾਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਜਿੰਨਾਂ ਭੀ ਫਰਕ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ

ਚੰਗੀਆਂ ਸਮਝੇਗਾ ਅਰ ਇਸਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਖਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਗੇ ਲਈ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਨੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਭੀ ਵਿਗਾੜ ਹੋ ਜਾਵਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ।

ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਆਸਰੇ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾਂ ਵਸੀਹ ਕਰੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਪਨੇ ਕੰਮ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਪੁਰ ਚੱਲਨ ਲਈ ਕਦੇ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀਂ ਹਿੰਮਤ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰਇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਅਰ ਹਰਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਸਕੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਉਸਨੂੰ ਸਖਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗੀ, ਬਾਜ਼ੇ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ "ਐਸਾ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?" ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਹੋਅਬ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਇਲਮ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਗ਼ਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਮਰਦ, ਤੀਵੀਆਂ ਅਪਨੀ ਹਸਤੀ ਅਰ ਅਪਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਮਰਦ ਤੇ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਬਣਨ, ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਚਰਣ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ, ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਬਲ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਵਤੇ ਬਨ

ਜਾਵਨ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਚੇਤੰਨ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬਕਾਂ ਦਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਇਲਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਵਲ ਝੁਕਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਖਿਆਲ ਮੈਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਮ ਜਿਨਸੀ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਓਨਾਂ ਵਧੀਕ ਗੈਹਰਾ ਸੰਬੰਧ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਜਾਓਗੇ, ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਬਾਦ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੋਗੇ, ਮਾਨੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਟੈਲੀਫ਼ੂਨ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਫਾਸਲਾ ਕਦੇ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਰਦ ਇਰਦ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਭੇਜੋਗੇ ਤਦ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਛੀਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਇਕੱਲ

ਇਕਾਂਤ ਦੇ ਗੁਣ—ਇਸਦੀ ਕਦਰ ਅਰ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗੌਣਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਸਭ ਵੱਡੇ ੨ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਯਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਵੱਡੇ ੨ ਚਾਲ ਚਲਨਾਂ ਵਾਲੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ (ਵਲਾਇਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ੨ ਆਦਮੀ ਕਿਉਂ ਸੁੰਨਸਾਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ? ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਕਾਂਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਚਾਲ ਚਲਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਵੇਹਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗੂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਅਪਨੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਲਮ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ੨ ਪਰ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਪੇਹਲੂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਭ ਨੇਕ ਜਜ਼ਬੇ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮਦਾਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੇਂ ਕਰਤਬ ਦਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਉਸਦੇ ਇਕਾਂਤ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਬ੍ਰੂਥ ਅਤੇ ਫਾਰਸਟ ਨੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਨੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨਯੂਟਨ ਨੇ ਅਪਨੇ ਇਲਮੀ ਮਸਲੇ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਥੋਂ ਅੱਡ ਹੋਕੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਵਿੱਦਯਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ।

ਬੇਕਨ ਫਿਲਾਸਫਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ "ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਸਦਾ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ" ਅਤੇ ਇਸ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਈ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਰਕਸ ਦੀ ਅੰਜੀਲ ਕਾਂਡ ੧ ਆਇਤ ੩੫ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਰੋਜ਼ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਉਠਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਰ ਇਕਾਂਤ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ।"

ਐਡੀਸਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਿਆਣਾ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਮੁਤਵਾਤਰ ਅਪਨੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਏਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਜਦ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਲਈ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਸੌਂਣ ਤੱਕ ਦਾ ਭੀ ਖਿਆਲ ਭੁਲਾਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਡਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਲਮ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਦੇ ਅਮਲ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਬਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਭੀ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਆਦਮੀ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਕਲ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਨ।

ਹਿੰਦ ਕਵੀ ਜਦੋਂ ਮੁਹਤਾਜੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਮਿਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ, ਉਸਨੇ ਬੜੀਆਂ ੨ ਅਜੀਬ

ਨਜ਼ਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ, ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਇਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਲਗਾਨ ਲੱਗਾ ਤਦ ਇਲਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਜ ਦੀ ਪੂਰਣਤਾ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਕਵਤਾ ਲੁੱਤਫ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਹੀਨ (ਹਾਫਜ਼ੇ ਵ ਲੇ) ਆਦਮੀ ਪੈਹਲੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਰੋੜ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਾਂਤ ਅਰ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਫਿਰ ਉਹ ਅਸਲੀ ਖਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ ਅਰ ਉਹ ਮਮੂਲੀ ਆਦਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਅੱਤ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਅੱਤ ਭੀ ਹੋਰਨਾਂ ਅੱਤਾਂਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਹੇਤੂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਗਿਲਦਾ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਸੁਣੇ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਘੰਟਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਹੋਰਨਾਂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਸਦੀ ਅਕਲ ਨੂੰ ਉੱਨਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਇਕਾਂਤ ਪਸੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕੱਲਮ ਕੱਲੇ ਅਪਣੇ ਖਿਡੌਣੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ

ਦੂਸਰਿਆਂ ਲੜਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਲੜਕਿਆਂ) ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਖਿਆਲੀ ਤ੍ਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਰ ਉਹ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਅਪਨਾ ਆਚਰਣ ਬਨਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਲੜਕੇ ਜੋ ਵਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਖੇਡਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਆਦਮੀਅਤ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਝੰਬੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੱਪੀ ਅਰ ਬਕਵਾਸੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉੱਨਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਨ ਅਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਯਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੇ। ਨੇਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਪੁਰ ਬਠਾ ਛੱਡਨ ਨਾਲ ਉਹ ਸਦਾ ਨੇਕੀ ਵੱਲ ਝੁਕੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰੋਂ ਓਹਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਛੱਡਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਦ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸੋਚਨ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਖਿਆਲ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੇਤਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜੇਹੇ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ ਉਸਨੂੰ ਛੇੜਨਾ ਚਾਹੇ ਤਦ ਉਹ ਕਹੇਗਾ "ਠੈਹਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੰਗ ਨਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਕੁਛ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ" ਜਦ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਵਾਸਤੇ

ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਯਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਪੇਚੀਦਾ ਤੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਇਹੱਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀਕੁ ਲੋੜ ਹੋਊ ? ਇਹੱਲ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਦਮ ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਲ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਕੇ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਉਹ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਇਸਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਚਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਜਾ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਵਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਇਹੱਲ ਦੇ ਗੁਣ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੀੜ ਰੌਲੇ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਣ, ਜਾਂ ਉਹ ਅਪਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਮਿਲੇ। ਇਥੇ ਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਿਆਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਦੂਸਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਭੇਜਣਾਂ ਚਾਹੁਣ ਆਰਾਮ ਕੁਰਸੀ ਪਰ ਬੈਠ ਜਾਣ,ਸਿਰ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖਣ,ਤਾਕਿ ਖੂਨ ਦੀ ਰਸਦ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹੇ, ਅੱਖਾਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣ, ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿੱਕੀ ਜੇਹੀ ਚੀਜ਼ ਪਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਜੋ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਫੁਟ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ

ਫੇਰ ਉਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਸੋਚਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ ਜਿਸਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਵਸੀਹ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਗਿਆਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਅਜੇਹੀਆਂ ਮੁਆਫਿਕਹਾਲਤਾਂਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀਵਿਚ ਜੋਖਿਆਲੀ ਧਾਰਾਂਬਾਹਰ ਨਿਕਲਨਗੀਆਂ ਬੜੇ ਬੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਗ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਦ ਤੱਕ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਰੈਹਣਗੀਆਂ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਾਤ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇਣਗੇ।

ਜਦ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੋਚ ਲਵੇ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਉਸਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਇਸ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਹਣ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਕ਼ਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲ ਦੇਣਗੇ।ਅਜੇਹੇ ਮੌਕਿਆਪਰ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਪੈਨਸਲ ਅਤੇ ਨੋਟ ਬੁਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਕਰੇ ਤਾਕਿ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲ ਜੋ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਲਮ ਬੰਦ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਤ੍ਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਐਸਾ ਖਿਆਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਲਟ ਦੇਵੇ, ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਖਿਆਲ ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਰੈਹਣਗੇ।

ਜੋ ਸੱਜਨ ਜਿਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਰੋਜ਼

ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਬਤਾਇਆ ਕਰਨ। ਜੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਦ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਲੀਤਾ ਕਿ ਉਹ (ਦਿਮਾਗ਼) ਰੌਲੇ ਰੌਲੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਖਾਸ ਦਰਜੇ ਪੁਰ ਪਕਾ ਲੀਤਾ, ਤਦ ਸਮਝਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਕੱਲ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਕਾਮਯਾਬੀ ਸਹਿਤ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕੇਗਾ।

ਹੇਠਲੇ ਤ੍ਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਸੋਹਲ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

ਇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤਾਸ਼ ਦਾ ਬੰਡਲ ਲੈ ਲਵੇ ਅਰ ਕਮਰੇ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਖਿਆਲ ਦੇਣੇ ਹੋਣ ਉਸਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਪਰ ਬਿਠਾ ਦੇਵੇ ਅਰ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਕਮਰੇ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਨੁੱਕਰ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੁਰ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇ ਤਾਕਿ ਉਹ ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾਂ ਦੇਖ ਸਕੇ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਅਰ ਪਿਨਸਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਖਿਆਲ ਦੀ ਜੋ ਲੈਹਰ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਕਲਮ ਬੰਦ ਕਰ ਲਵੇ। ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਉਸ ਪਰ ਉਸਦੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਆਕਾਰ ਪਰ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਵੇ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ

ਉਸ ਨਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਤਾਸ਼ ਦਾ ਪੱਤਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਖਿਆਲ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਵੇ ਉਸਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇ, ਥੋਹੜੀ ਵਾਰ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਦ ਖਿਆਲ ਠੀਕ ਠੀਕ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਔਣ ਜਾਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹਮਜਿਨਸੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਗੇਗੀ ਫਿਰ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਰੁਪੈਆ ਪੈਸਾ ਲਫਜ਼ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਫਿਕਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਖਿਆਲ ਭੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਲੂਣ, ਸ਼ੱਕਰ, ਸਿਰਕਾ ਆਦਿਕ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਖਿਆਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਭੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਸੁਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਇਹ ਕੈਹਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਤੂੰ ਫਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਹੋਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੀਂ, ਤੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਿਆਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਆਦਮੀ ਭੀ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇ। ਤਦ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮਿਲਨਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਭੁਲ ਜਾਵੇ ਤਦ ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਕੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਉਸਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਪਰ ਬੈਠਾ ਦੇਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇਹੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਹਨ ਜਦ ਵਧੀਕ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜੇਹੇ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਠੀਕ ਨਿਕਲੇ। ਫ਼ਾਸਲੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਹੈ, ਫ਼ਾਸਲਾ ਦੋ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਜੋ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸੱਤਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਚਾਲ ਚਲਨ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਲਟਾ ਖਾਣਾ

ਅਸੀਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮੰਨੀਏਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਦਮੀ ਕੁੱਲ ਜੀਵ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੈ, ਸਰੀਰਕ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਆਦਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਬੱਬ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਬਨਾਵਟ ਅਰ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਜੇ ਆਦਮੀ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਤਾਕਤ ਅਰਥਾਤ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਥੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤਦ ਇਸਦੀ ਹਾਲਤ ਪਸ਼ੂ ਕੋਲੋਂ ਚੰਗੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਗ਼ਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੰਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੈਹਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਇਕੱਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਭੀ ਅਪਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੱਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚਬਹੁਤ ਕੁਛਇੱਕ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਅਰਇੱਕ ਬਨਾਵਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਰਸੂਖ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਫਰਕ ਪਾ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਆਦਮੀ ਭੀ ਕਿਤੇ ਇਕ ਹਾਲਤ, ਇਕ ਹੈਸੀਅਤ ਜਾਂ ਇਕ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਣਗੇ, ਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਨਾਂ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਏਕਤਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਇਹ ਸਭ ਫਰਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਭ ਆਦਮੀ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਤਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਭੀ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਰੇ ਫਰਕ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਤਰਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੋ ਮਟਰ ਦੇ ਬੀਜ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਫਰਕ ਭੀ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਰ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਦਾ ਕੁਛ ਭੀ ਪੜਾ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਬਨਾਵਟ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸੱਚੇ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਅਜਿਹਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਦ ਇਹ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਹੋਵਨ ਵਾਲੇ ਰਸੂਖ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਹ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਖਯਾਲ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤਾਕਤ ਏਸਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹੋ ਇਸ ਪਰ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।ਇਹ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਬਨਾਵਟ ਪਰ ਢਾਲਦੀ ਹੋਈ ਇਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰਾਂ

ਦਾ ਦਿਲ ਹੋਊ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਜਿਸਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਖਾਸ। ਖਆਲਾਂ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏਹੀ ਖਿਆਲ ਇਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਪਰ ਉਸਦੇ ਖਾਸ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਲੋਕ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਮਸਲੇ ਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣ।

ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਕਿਸਮਤ ਅਰ ਅਪਨਾ ਚਾਲ ਚਲਨ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੀ ਇਸਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣ। ਭਾਵੇਂ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਤ ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਅਪਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਲਵੇ। ਖਿਆਲ ਹੀ ਇਸਦੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਨੂੰ ਢਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਇਸਦੀ ਭਵਿੱਖਤ ਕਿਸਮਤ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਲੜਕੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚਾਲ ਚਲਨ ਜਾਂ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੀ ਬੁਧੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਰ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ

ਇਸਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪਰ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇ-ਵਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਫ ੨ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਆਚਰਣਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਅੱਛੀ ਬੁਨਯਾਦ ਪਰ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਦ ਅੱਗੇ ਚੱਲਕੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅੱਛੀ ਬਣੇਗੀ, ਉਸਦਾ ਚਾਲ ਚਲਨ ਅੱਛਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਦੁਨਯਾਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਬੜੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਕੇਵਲ ਅਪਨੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਲਈ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸੁਖਦਾਈ ਅਰ ਮੁਫ਼ੀਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ-ਤਰਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਅਤੇ ਹਰਾਮ ਕਾਰੀ ਦਾ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪਰ ਦੂਸਰੀ ਤੀਸਰੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਪੁਸ਼ਤ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬਨਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਹੇਠਲੇ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਊ:—

ਕਿਸੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲੜਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਦੂਸਰਾ ਲੜਕਾ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਬਰਸ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਪਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਅੱਛੇ ਜਜ਼ਬੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਲੜਕੇ ਦੇ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਨੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਕੇ ਉਸਦੀ

ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਰਮ ਜੋਸ਼ੀ ਅਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਭਵਿਖਜਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਬਤ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਕਿਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਜਿਉਂ ੨ ਵਧਦੇ ਅਰ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤਿਉਂ ੨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਦਾ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਵਧੀਕ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ ਅਰ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੜਕੇ ਪੁਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖੂਬੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਉਂ ੨ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਨੇਕ, ਸਾਫ,ਸ਼ਰੀਫ, ਹਲੀਮ ਅਤੇ ਹਸਮੁਖ ਬਣਦਾ ਗਿਆ, ਉਸਦਾ ਚਾਲ ਚਲਨ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਛੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲਾ ਸੀ । ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜਦ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਅਕਲਮੰਦ ਤੇ ਹੱਛੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਉਸਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਭ ਵਸੀਲੇ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਕ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਅਕਲੀ ਉੱਨਤੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦੇ ਅਤ ਦੂਸਰੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਫਰਕ ਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਸ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਕਾਫੂਰ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੂਸਰੇ ਲੜਕੇ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਰ ਆਸ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਘਟਦੀਆਂਗਈਆਂ, ਉਸਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਭਾਰੂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਉਂ ੨

ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ੨ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉੱਨਾਂ ਹੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਚੜਚੜਾ ਪਨ ਦੀ ਆਦਤ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਲੜਕੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕੁਛ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਲੜਕੇ ਪੁਰ ਹੋਯਾ, ਜਦ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦਾ ਚਿੜਚਿੜਾ, ਜ਼ਿੱਦਲ ਅਤੇ ਝਗੜਾਲੂ ਨਿਕਲਿਆ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸੇਤਰਾਂ ਉਹ ਮਾਸੂਮ ਅਭੋਲ ਹੀ ਅਪਨੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ, ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੱਲ ਕੁਛ ਧਿਆਨ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਂਜਿਆ ਰਿਹਾ, ਲੜਕਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ੳਸਨੇ ਅਜੇਹੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਪਾਈ ਜੋ ਚੰਗੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਬੇਮਰਯਾਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਿਆਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਪਲਕੇ ਜਦ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਦਗ਼ਰਜ਼ (ਸ੍ਵਾਰਥੀ) ਸੀ, ਮਨਮਤੀਆ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਦੀ ਥਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ, ਹਾਂ ਉਸਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਲਾਭ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵੇਖਕੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਸੰਭਲਿਆ।

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ ਜਮਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜੇਹੇ ਸਾਮਾਨ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਲੜਕੇ ਇੱਕ ਹੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਥੀ ਅਰ ਸਾਮਾਨ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੇ, ਇਕ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪਉੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਦੁਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ, ਇੱਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਰ ਦੂਸਰਾਂ ਨਾ ਕਾਮਯਾਬ।

ਇਹ ਇਕ ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਿ "ਹਰ ਵਸਤੂ ਅਪਨੇ ਜੇਹੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ" ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿੰਦੇ ਅਕੱਠੇ ਹੋਇਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਜੇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਉਹੋ ਜੇਹੇ ਸਾਮਾਨ ਹੀ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ।

ਕੀਹ ਕੋਈ ਦਾਨਾ ਆਦਮੀ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿੱਚ 'ਪਰਾਲਬਧ' ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ! ਇਹ ਕੇਵਲ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਸੀ, ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਵਨ ਦੇ ਬਾਦ ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ ਮਿਲਦੇ ਤਦ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਭੀ ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਪਲਟਾ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ ਹਮਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਫਰਕ ਨਿਕਲਕੇ ਉਹ ਭੀ ਚੰਗੇ ਜਜ਼ਬੇ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ,

ਤਦ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।ਇਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਭੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣਾ ਆਦਮੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਅਸਲੀ ਵਸੀਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਦ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਿਲਕੁਲ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ।

ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਬੱਬ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅੱਜਤੱਕ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਰ ਨਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਓਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਭੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲੀ ਨਕਸ਼ਾ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਦ ਤੱਕ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੰਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਨਾਵਟ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਘਾੜ੍ਹਤ ਦੀ ਨਕਲ ਹੋਯਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਿਆਲ ਕੰਮ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਹਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਹਮਸਾਏ ਲੋਕ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਜੇ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸਦੇ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸਜਾਵਟ, ਬਾਗ ਦੀ ਤਰਤੀਬ, ਬਗੀਚੇਦੀ ਬਹਾਰ, ਲਿਬਾਸ ਅਰ ਜ਼ਬਾਨ ਵਗੈਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਗਾ, ਜੇ ਉਹ ਤੰਗ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਰ ਤੰਗ ਖਯਾਲ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਪੁਰ ਗ਼ਾਲਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸਦੇ ਆਸਪਾਸ

ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਭੀ ਉਹੋ ਜਹੇਹੀ ਹੋਵਨਗੇ,ਇਹ ਗੱਲਆਦਮੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂਵਿੱਚਠੀਕ ਅਰ ਸੱਚੀ ਨਿਕਲੇਗੀ, ਖਿਆਲਹੀਮਾਦੇ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨਕਰਦਾਹੈਅਤੇ ਸਡੌਲਬਣੌਂਦਾਹੈ।ਅੱਛੀ ਅਮਾਰਤਕੀ ਹੈ?ਦਿਮਾਗ਼ਦੇ ਪਰਦਿਆਂ ਪਰ ਖਿਆਲ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਸੂਰਤ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਿਆ ਗਿਆ, ਰਾਜ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਟ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਆਦਿਕ ਸਭ ਉਸੇਤਰਾਂ ਹੀ ਬਨੇ ਹਨ ਜਿਸਤਰਾਂ ਖਿਆਲ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਸਤ ਸਾਡੇ ਚੌਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਸਮਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਵਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇਹਾਂ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਤ ਅਸਰ ਡਾਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਹਮਸਾਯਾਂ ਅਰ ਮਿਲਨ ਗਿਲਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੀ ਸਾਡੇ ਚਾਲ ਚਲਨ, ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਪੁਰ ਘੱਟ ਅਸਰ ਪਾਉਂਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਹ ਭੀ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਾਮਯਾਬੀ ਸਾਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਕਦੀ ਵੱਧਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸੋਹਬਤ ਸਾਡੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਹਾਲ ਅਰ ਸਾਡੇ ਮਿਲਨ ਗਿਲਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮਿਲ ਮਿਲਾਕੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤ੍ਰੱਕੀ ਦੇ ਇੱਛਾਵੰਦ ਹੋਈਏ, ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ, ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਅਤੇ ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਰਖੀਏ,ਤਦ ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵਾਂਗੇ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਅੱਲਕ ਵਿਚ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਸਰ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਤਅੱਲਕ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਿਚ ਢਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੋ ਸਾਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਇਸਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸਤਰਾਂ ਕਰੇਗਾ ਓਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਆਪ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਮੁਨਾਸਬ ਅਸਰ ਨੇੜਿਓਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਸਨੂੰ ਫਾਸਲੇ ਪਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮ-ਦਰਦੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਹਾਸਲ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਥੋਹੜਾ ਜਿਹਾ ਅਪਨੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇ ਤਦ ਉਹ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਵਨ ਵਿਚ ਕੁਛ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋ ਤਦ ਉਹ ਖਾਹਮਖਾਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਅਰ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ—ਚਾਹੇ ਓਹ ਬੁਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਲੀ—ਉਹ ਖਿਆਲ ਹੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੱਚੇ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣਗੇ।

—o—

ਅੱਠਵਾਂ ਕਾਂਡ

****

ਰੂਹ ਦੀ ਅਟੱਲਤਾ—ਸੁਪਨੇ (ਖ਼੍ਵਾਬ) ਕੀਹ ਹਨ ?

ਰੂਹ ਦੀ ਅਟਲਤਾ

ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਆਦਿਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਹੋ ਵਾਧਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਅਕਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਕਲ ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੈ ਅਰ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਨਾ ਰਹੇਗੀ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੇ ਏਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਗ ਦੇਹ ਤਿਆਗ ਗਏ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਭੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੈਗ਼ਾਮ (ਸੰਦੇਸੇ) ਭੇਜੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਮਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੂਹ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਪਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੋ ਹਿੱਸਾ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਦ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸਦੀ ਉਚ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਕੈਂਹਦੇ ਹਨ। "ਉਹ ਕੀਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਜੂਦ ਹੈ?" ਇਕ ਨਿਰਾਰਥਕ ਮਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਸਨੂੰ

ਮਲੂਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਲ ਨਾਲ ਨਾਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਕਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਅਕਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਜੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਜਿਸਮੀ ਹਵਾਸ ਹੁੰਦੇ ਤਦ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਇਸਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਕਲ ਵਾਂਗੂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦਾ ਜੋ ਹਿਸਾ ਜੀਊਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਹ ਉਸਤੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਝਣਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਊ ਕਿ ਰੂਹ ਨੇ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਮੰਤਵ ਵਾਸਤੇ ਵਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੂਹ ਭੀ ਨਵੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ! ਰੂਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜਾਂ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਚੇਤੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੋਚਦਾਰ ਜੌਹਰ (ਰੂਹ) ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨਵੇਂ ਜਿਸਮ ਵੱਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗਾ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਜਿਸਮ ਹੱਛੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਰੂਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਇਹ ਰਹਿਣ ਵੱਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤਦ ਇਹ ਰੂਹ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਦ ਤੱਕ ਓਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫੇਰ ਨਵਾਂ ਘਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਰੂਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਜਿਸਮ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਲੜਕਿਆਂ ਲਈ ਸਿਫਤਾਂ (ਗੁਣ) ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੂਹ ਖਿੱਚੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਮਾਤਾ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਤਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਜਿਸਮਾਨੀ ਘਰ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਉਸਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਣਾਯਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਵਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨੇਕ ਰੂਹ ਆਵੇਗੀ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਬੁਰੇ ਹਨ ਤਦ ਬੁਰੀ ਰੂਹ ਆਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਹਰ ਵਸਤੂ ਅਪਨੇ ਜਹੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿਚਦੀ ਹੈ।

ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਤਾਕਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੂਹ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਿਸਮਾਨੀ ਮਕਾਨ ਬਨਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਭੀ ਇਸਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਚਾਹੇ ਇਸ ਮਕਾਨ ਵ੍ਹਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੱਦ ਲਵੇ, ਪਰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੂਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਨਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ, ਆਦਮੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜੇ ਏਹ ਖਰਾਬ ਮਕਾਨ ਬਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦੀ ਬਨਾਵਟ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਤਦ ਚੰਗੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸਵੱਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੀਆਂ,

ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਚੰਗਾ ਹੈ,ਮੌਕੇ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਅੱਛੇ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਮਕਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਕਾਨ ਦੇ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰਵੰਦੀ ਅਤੇ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੀਤਾ ਹੈ, ਤਦ ਉਸ ਵੱਲ ਅਜੇਹੀ ਰੂਹ ਆਵੇਗੀ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ੁੱਧ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦਾਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰ ਉਸ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਨਫੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਦਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੋਊ। ਜਦ ਤੋਂ ਰੂਹ ਜਿਸਮ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਇਹ ਹਾਲ ਉਸ ਰੂਹ ਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ । ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਨੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਭੁਲਾਈ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਹਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਸਲ ਦੇ ਨਫੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੰਨ ਪਾਪ ਸੁਖ ਦੁਖ ਨੂੰ ਸੋਚ ਸਮਝਕੇ ਫੇਰ ਮਾਪੇ ਬਣਨ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਨੇਕ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹਨ ਤਦ ਤੁਹਾਡੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਫ ਰੂਹਾਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਾਫਤ ਅਤੇ ਖੂਬੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ (ਅਕਸ) ਬਣਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਗੀਆਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੋਟੇ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਤਦ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲੜਕੇ ਗੁਨਾਹ ਅਤੇ ਨਾਕਸ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ

ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਸਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਚਲਨੀ ਅਤੇ ਪਲੀਦਗੀ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁਵਰਗ ਬਣਾਨਗੇ ਜਾਂ ਨਰਕ !

ਸੁਪਨੇ ਕੀ ਹਨ ?

ਸੁਪਨੇ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਘਟ ਮਿਲਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਜੋ ਨੀਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰੂਨੀਨਿਗਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਸਦਾ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾ ਟੋਲਾ ਭੀ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇਰਾ ਚਿਰ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਭੀ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਸੁਪਨੇ ਅਜੇਹੇ ਹੁੰਦੇਹਨਜਿਨ੍ਹਾਂਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਲਗ ਭਗ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਦਸ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਕਈ ਸੁਪਨੇ ਅਜੇਹੇ ਡਿੱਠੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ, ਬਹੁਤ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰ,,ਮੁਸੀਬਤ ਆਦਿਕ ਬਾਬਤ ਠੀਕ ੨ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਜੇ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖਿਆਲੀ ਪੈਗ਼ਾਮ (ਸੰਦੇਸੇ)

ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੋਯਾ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਕੰਮੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਰਥ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਗ਼ੌਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਜਦ ਤੱਕ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਸੂਰਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਭੇਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਸਲੀਯਤ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਪਨੇ ਸਦਾ ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੀਂਦਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਇੰਦਰੇ ਸ਼ੂਨਤਾ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਦਰੇ ਜਦ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਆਦਮੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਥੋੜੀ ਸ਼ੂਨਤਾ ਵੱਲ ਪਲਟਦੀ ਹੈ, ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਬਾਜ਼ੇ ੨ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਅਜੇਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗਰਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੀਂਦਰ ਵੇਲੇ ਜਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤਦ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਖਿਆਲੀ ਪੈਗ਼ਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਹੱਥ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਖਰਾਬ ਹਾਲਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਇਕਾਂਤ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ।

ਜੇਹੜੇ ਅਸਰ ਸਾਡੇ ਪੁਤ ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਜਾਗਰਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪੁਰ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਿਆਲ ਦੇ ਕਬੂਲ਼ ਕਰਨ ਅ` ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੀਂਦ ਦਾ ਇਕਾਂਤ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਹਿਰਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ,ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਸਭ ਤਾਬਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਖਬਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦ ਅਸੀਂ ਜਾਗੋ ਮੀਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤ ਉਹ ਖਬਰਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੂਸਰੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਵਧੀਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ੨ ਹਾਲ ਨੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਹਾਲ ਕੁਛ ਅਜੇਹੇ ਮਿਲ ਜੁਲਕੇ ਬਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਰ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਖਜਾਲ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਮੰਨ ਲਈਏ ਤਦ ਸਾਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੀ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਜਾਗ੍ਰਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪੁਰ ਅਸਰ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਿਆਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਆਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਜਾਗ-ਦਿਆਂ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਹੋ ਬੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਕਸ਼ੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਖਿਆਲ ਦਿਲ ਪੁਰ ਗੈਹਰਾ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਾਗਣ ਪਰ ਭੀ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਲੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਸਮਝਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਦਿਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਨੂੰ ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ।

ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਇਕੋ ਜੇਹੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਦਿਮਾਗ਼ ਪਰ ਅਸਰ ਕਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਆਫਿਕ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਰਾਤ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਸ਼ਰੀਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਭੀ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਕਾਨੂਨ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਓਹੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ।

ਅਪਨੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਅਕਸਰ ਸੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਮੈਂ ਸੌਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜੇਹਾ ਭੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਨੀਂਦਰ ਆ ਗਈ ਤਦ ਭੀ ਇਸਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਰਾਬਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਉਹ ਖਿਆਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ਸਭ ਮਲੂਮ ਹੋ ਗਏ, ਮੈਂ ਖਿਆਲ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾਂ ਨਹੀਂ

ਕਹਿੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਗਲੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਤੀ ਜਿੰਨਾਂ ਭੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੋਯਾ।

ਹੁਣ ਹਰ ਆਦਮੀ ਸਮਝ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸਤਰਾਂ ਇਲਮਖਿਆਲ ਨੇ ਸੁਪਨੇਦੀਗੁੰਝਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾਅਤੇ ਏਹ ਅੜੌਣੀ ਹੱਲ ਹੋ ਗਈ। ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੋ ਜੇਹੇ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਕੰਮ ਪੁਰ ਕੀ ਅਰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਜਾਗ੍ਰਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਨੌਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਤੀਖ੍ਣ ਬੁੱਧੀ ਕੀ ਹੈ ?

ਜੋ ਲੋਕ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਖੁਸ਼ ਨਸੀਬ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਕਸਰ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਅਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਛਡਿਆ। ਜਦ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਸਤੋਂ ਭੀ ਹੋਰ

ਘੱਟ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਕਤ, ਜ਼ੇਹਨ ਅਰ ਬੁੱਧੀ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਖਾਸ ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਵਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਜਾਣੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਜਾਂ ਹੁਨਰ ਦੀ ਖਾਸ ਯੋਗਯਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਲ੍ਹਾ ਦਰਜੇ ਦਾ ਗਵੱਯਾ ਹੋਵੇ, ਚਿੱਤ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਕਵੀਸ਼ਰ ਹੋਵੇ, ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾ ਭੂਸ਼ਣ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਟੋਲੇ ਦਾ ਆਗੂ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਸਦੀ ਬਨਾਵਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਖਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਖਰੀ ਵਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਸਹਿਲ ਹੀ ਅਜੇਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਬੜੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਰ ਕਠਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੀਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਮਰਥਾ ਨਾਲ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਖਾਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਾਇਤ ਦਰਜੇ ਦੀ ਯੋਗਯਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਲਮ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਾਖ ਵਿੱਚਉਨ੍ਹਾਂਦੀਵਾਕਬੀਬਹੁਤਥੋੜੀ ਹੁੰਦੀਹੈ, ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਥੀ ਪਰਲੇਪਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਸਮ ਦਾ ਖਾਸ ਗਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਥੋਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤਾਨਹਨ,ਪਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ

ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ ਇਸ ਭੇਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਤਜਰਬਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਯਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਕਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਭੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੇ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਰ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਕ ਅਨਜਾਣ ਆਦਮੀ ਭੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਗੱਲ ਭੀ ਹੋਰਨਾਂ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਮਮੂਲੀ ਗੱਲ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਸਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਤਬੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸਲੀਯਤ ਜਾਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸੁਖਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸਾਦੀਆਂ ੨ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨੂਨ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਜਿਸਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਹੋਯਾ ਕਰਦੀਆਂਹਨ ਅਤੇ ਜਦ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਅਜਹੇ ਨਜ਼ਾਰੇਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਕਹਿ ਉਠਦੇਹਾਂ "ਹੈਂ! ਕਹੀ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਅਚੰਭੇਦੀ ਗੱਲਹੈ?"

ਇਲਮ ਖ਼ਿਆਲ ਇਕ ਐਸਾ ਕਾਨੂਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸਰ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਯੋਗਤਾ ਪਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਉਸਦੀ ਤਾਬਿਆ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਵਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਬਨਾਵਟ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਪਰ ਕਾਇਮ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਉਸ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਹਮਜਿਨਸੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਅਜਹੇ ਜੀਵ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਜੇਹੀ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤ ਪਰ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਜਾਂ ਮੋਏ ਹੋਏ ਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਕ ਹੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੋ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਬਨਾਵਟ ਪਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ (ਬਲਵਾਨ) ਖ਼ਯਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ, ਉਹ ਅਭੋਲ ਹੀ ਇਕਾਂਤ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, (ਕਿਉਂਕਿ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸਦਾ ਆਲ੍ਹਾ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਆਲ੍ਹਾ ਦਿਮਾਗ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਯਾਲ ਅਤੇ ਇਲਮ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵਲ ਖਿੱਚਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੋਂ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਉਸਦੀ ਉਪਮਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਇਲਮ ਅਤੇ ਲਿਆਕਤ ਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਸ ਆਦਮੀ ਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਤੋਂ ਸਨ ਅਰ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸਦੀ ਅਕਲ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਜਿਊਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੁੰਜੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਜਮਾਂ ਕੀਤੇ

ਹੋਏ ਅਕਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਖੋਹਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਵਰਤਾਉ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਅਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇਲਮੀ ਅਤੇ ਅਕਲੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਨਕਾਸ਼ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਨ ਲਗਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਉਸਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਂ ਅਨੋਖੀ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਆਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਕਸ ਅਤੇ ਥੋਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਤਰਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇੰਨੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਦੇ ਖਿਆਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਧੁਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਛੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂ ਜਦ ਕਦੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਕਲ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਵਰਤਾਉ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਸੂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਕਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਤੇ ਪਰਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ, ਜੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਇਲਮ-

ਦਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"ਜਿੰਨਾਂ ਦਿਓਗੇ ਓਨਾਂ ਲਓਗੇ" ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਸ ਸ਼ਾਖ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅਜੇਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਯੋਗਜਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੰਮ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦਿਮਾਗੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਇਹ ਕੋਈ ਔਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇਹੀ ਇਕਾਂਤ ਤੇ ਇਕੱਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਿਰਤੀ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਖਿੰਡਰ ਪੁੰਡਰ ਨਾਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਲਲ ਪਵੇ, ਫਿਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਕੇ ਖ਼ਜਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਬੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਖਾਹਸ਼ਾਂ, ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਵੱਲ—ਜੋ ਉਸਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ—ਦੁੜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਸੋਚਨ ਲੱਗੇ, ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਆਨੰਦ ਅਰ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਭਾਵ ਦਾ ਵਸ਼ੇਸ਼ ਝੁਕਾਉ ਹੈ। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤਦ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ

ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਣ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਨੇਕਨਾਮੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਭੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਨੂਨ ਤੋਂ ਵਾਕਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਆਈਆਂ। ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ ! ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਖਿਆਲੀ ਲਹਿਰਾਂ ਥੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਜੋ ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਪਨੀ ਤਬੀਅਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੱਟ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕਰਕੇ ਅਪਨੀ ਕੁਦਰਤੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗਨ ਤਾਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁਨਾਸਬ ਅਤੇ ਠੀਕ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਜਾਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉਸ ਨਵੇਂ ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ,ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗਨ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਏਸ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕਰ ਲੈਣ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਿਲ ਜਾਣ-ਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਠੀਕ ਤੇ ਪੂਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਿੰਨਾਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਬਤ

ਕਦਮੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਓਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਬਨਾਵਟ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੌਲੀ ੨ ਉਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਅੱਪੜ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਪਰ ਉਸ ਖਾਸ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਆਦਮੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ,ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਾਂਗੂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ" ਅਤੇ ਇਕ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਦੂਸਰੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਾਂ ਅਨਗਿਣਤ ਵਾਰੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਆਦਮੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਭ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦ ਦੂਸਰਾ ਆਦਮੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸਦੇ ਸਭ ਕੰਮ ਵਾਰੀ ੨ ਮੂਧੇ ਹੁੰਦੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਹ ਖਿਆਲ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਰਾਤ ਦਿਨ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਪੜਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਦਾ ਹੈ ਤਦ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸ ਵੱਲ ਉਲਟਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਭੁੱਲ ਕਰਕੇ ਕਿਤੇ ਮੁਰਝਾਈ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇਨਾਕਾਮਯਾਬੀਦੇ ਖਿਆਲਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਖਿੱਚ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵੱਲ ਉਲਟ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਮੁਰਝਾਈ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲਾ ਨਾ ਬਣੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਪਨੀ ਉੱਨਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਰੋਕੇਗਾ

ਸਗੋਂ ਉਸਦਾ ਬਣਿਆਂ ਬਨਾਯਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਪੁਰ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇਹਨ ਤਦਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਲਮ ਉੱਨਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਗੱਲ ਪਹਿਲੋਂ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਉਹ ਸੰਭਵ ਮਲੂਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਪਰ ਰੱਖਕੇ ਪਰਖ ਲਵੇ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਖ਼ਮ ਜਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਦ ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਸ਼ਕਦੀ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਤੋਂ ਕੁਛ ਇਲਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੀਤਾ ਤਦ ਫਿਰ ਅਪਨੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਦ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰ ਦਿਓ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਉੱਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਪੁਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇਆਪ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਬਨਜਾਓਗੇ। ਜੋ ਲੋਕ"ਇਲਮ ਖਯਾਲ" ਨੂੰ ਜਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ ਉਹ ਅਪਨੀ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਉੱਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸੱਕਣਗੇ। ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ, ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਅਸੂਲ ਬਨਾ ਲਵੋ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਅਪਨੇ ਆਪ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਰਸਤਾ ਬਨਾਵਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ।

ਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ

"ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ

ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਯਾ ਗਿਆ ਹਾਂ ?" ਇਹ ਇਸਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਤੇ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਮੁਨਾਸਬ ਪੇਸ਼ੇ, ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵਨ ਦੇ ਇੱਛਾਵੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਕੰਮ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਸ਼ਾਂ ਥੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ੨ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ੨ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਬਨਾਯਾ ਗਿਆ ਅਰ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਵੇਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਨਤੱਵਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜੇ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ, ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਹੈਸੀਅਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਦ ਇਹ ਕਦੀ ਭੀ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਉਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਇੰਨੀ ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਜੁਗਤਣ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਰਥ ਅਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੱਕ ਸਮਾਂ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦੀ, ਸੋ ਜੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਨਤੱਵ ਹੈ ਤਦ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਅਜੇਹੇ ਵਸੀਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰਚੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਾਕਫੀ ਨਾ ਹੋਵਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਥੋਂ ਜਾਣੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਜੋ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਇੱਛਾਵੰਦ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਲਮ ਸੁਖੱਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਸੁਭਾਵ ਯੋਗਯਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੰਮ

ਨੂੰ ਯੋਗ ਹੈਸੀਅਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤਦ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਆਰਾਮਦਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਇਹ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਹਿਲਜੁਲ ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸਭ ਇਸਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਬੇਅਰਥ ਜ਼ਾਯਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਅੱਧੀ ਅਵਸਥਾ (ਉਮਰ) ਇਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਈ ਕੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਢੂੰਡ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਗਿਰੀਹੋਈ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਤਮ ਘਾਤ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਜਗਾ ਨਾਕਸ ਅਤੇ ਨਿਕੰਮਿਆਂ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਫਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਸਗੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਬਦੋ ਬਦੀ ਜੁੱਟਣਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੱਦਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਯੋਗ ਕੰਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਨੌ-ਜਵਾਨ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਕੀਲ ਬਣਨ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਕ ਕਾਰੀਗਰ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਯਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਟੱਬਰ-ਦਾਰੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਓਹ ਤਮਾਸ਼ੇ ਜਾਂ ਥੀਏਟਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ

ਜਾਂ ਕਲਰਕੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਪੇ ਅਪਣੀ ਬੇਸਮਝੀ ਅਤੇ ਬੇਇਲਮੀ, ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਹਠ ਧਰਮੀ, ਨਿਕੰਮੀ ਮਗ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਰੱਤੀ ਜਿੰਨਾਂ ਭੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਯੋਗਤਾ ਕੀਹ ਹੈ, ਜਦ ਮਾਪੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਚਲਨ ਦੇ ਗੁਨਾਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਦ ਸਖ਼ਤ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਸਮਝੀ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਆਸਾਂ ਉਮੈਦਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਨ ਇਸਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਲਮ ਖ਼ਿਆਲ ਨੇ ਉਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਖੋਹਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਲਈ ਸੱਚਾ ਯੋਗ ਅਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਪੇਸ਼ਾ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਫੌਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਰਾਹ ਪੁਰ ਕਦਮ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰਤਾ ਦੋਨੋਂ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵਨਗੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ, ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਜਾਨਣ [illegible] ਇੱਛਾ [illegible]ਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ

ਯੋਗਯਤਾ ਹੈ, ਤਦ ਉਹ ਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਪ ਹੀ ਉੱਤਰ ਦੇਣ:—

ਕੀ ਜੇ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇ ਲਈ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੇ ? ਕੀ ਕਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਖਾਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵਨ ਦੀ ਅਭਲਾਖਾ ਹੋਈ ਹੈ ? ਕੀ ਕਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰੀ ਅਤੇ ਨਕ ਨਾਮੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਜਾਵਨ ਦਾ ਚਾਉ ਭੀ ਹੋਯਾ ਹੈ ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਐਸਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ ? ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਭੀ ਤਜਰਬਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਪਨੀ ਕੁਦਰਤੀ ਯੋਗਯਤਾ ਅਰ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਚੁਣਨੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਖਯਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਉ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਭਲਾਖਾ, ਇਹ ਖਯਾਲ ਅਤੇ ਇਹ ਜਜ਼ਬੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ੨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਹਦਾਯਤ ਕਰਨ ਤਦ ਉਹ ਇਸਤਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੋਹ ੨ ਕੇ ਨਾ ਆਉਂਦੇ, ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਐਵੇਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੇਹ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਛਿਪਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਐਸੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਨਹੀਂ,

ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਲ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਪਰਲੇ ਦਿਲੋਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਨਾਵਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਅਰੁਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੈ ਤਦ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਠੀਕ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਿਰ ਅਪਨੇ ਸਭ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਅਰ ਖੁਆਹਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰੋ ਜੋ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਪੁਰ ਗੁਜਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀ ਫੌਰਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਕਿ ਕੇਹੜਾ ਕੰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਬਾਜੇ ਆਦਮੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨਗੇ:—"ਆਖਰ ਇਹ ਜਜ਼ਬੇ ਕੀਹ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ ?" ਇਹ ਖਿਆਲੀ ਸੰਦੇਸੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਨ ਵਾਲੇ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਖਿੱਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਨ ਲਈ ਮਦਦ ਦੇਣਗੇ, ਗਫ਼ਲਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਪਨੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇਖੋ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਧੱਕੋ ਜ਼ੋਰੀ ਕਿੰਨੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਬਨਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਐਸੇ ਨਿਕਲਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਬਣੌਨ ਵਿਚ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੱਛਾ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਸਦਾ

ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਨਿਕੰਮਾ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਇਸਤਰਾਂ ਕਿਉਂ ਹੋਯਾ ? ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਯੋਗਯਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਾਜਿਆਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੀਤੀ। ਜਦ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪਨੀ ਤਬੀਯਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਯੋਗਯਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਉਸਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ ਸਿਰ ਖਪਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਬ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਫੇਰ ਦੇਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਮਦਦ ਲੇਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਝੰਬੇਲੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਵਨ ਦੇ ਸਬੱਬ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਦਿਨ ਇਕੱਲ ਵਿਚ ਰੈਹਕੇ, ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਮੌਜ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਇਸਦੇ ਦਿੱਲ ਵਿਚ ਆਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰੇ, ਫਿਰ ਓਹ ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਗਾ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਠੀਕ ਅਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਕੰਮ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ, ਅਪਨੇ ਸਾਰੇ ਦਿਲੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਸਹਿਤ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਰੇ "ਮੈਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਵਧ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਪਨੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਉਜਾਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਾਂਗਾ" ਸਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ

ਬੜੇ ਅਲ ਬੇ ਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਹਨ ਤਦ ਸਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ,ਜੋ ਲੋਕਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚਬੜੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਤੇ ਦਿਲਦੇ ਸਮਝੇ ਗਏ ਹਨ, ਓਹ ਅਪਨੀ ਪਾਕ ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕੰਮ'ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਲਗਾਕੇ ਅਪਨੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗਾ ਰਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਹੋਗਈ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਖੁਸ਼ ਨਸੀਬ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਨੇਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਓਹੀ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲ ਦਾ ਸਾਰ ਬੋਝ ਉਸੇ ਪੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਯਾਬੀ ਕੇਵਲ ਇਸਤਰਾਂ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਪੁਰ ਲਗਾ ਦੇਵਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਤਦ ਉਸਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਹਦਾਯਤਾਂ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਪਾਬੰਦ ਰੈਹਣ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਤਦ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਕਰੇ,ਜੋ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਹਿਤ ਇਕ ਘੰਟਾ ਭੀ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਨਾਂ ਨਫਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹੇਗਾ॥

ਯਾਰ੍ਹਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਹਾਫ਼ਜ਼ਾ ਕਿਸਤਰਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ?

ਸੋਚਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਸਾਡੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅੱਛੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦੇ ਤਦ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਨਾਂ ਹੋਣਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਖਿੰਡੀਆਂ ਪੁੰਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਯਾਦ ਰਖਣਾਂ ਕਈ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਉਸ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਸੀ ਖ਼ਯਾਲੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਯਾਨ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਯਾ ਹੈ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਖੀਏ, ਹਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਦਤ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਖਣਾਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਪੁਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੁਰ ਇਸਦਾ ਅਕਸ ਕੈਸਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾਂ ਡੂੰਘਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਅਚਨ ਚੇਤ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹ ਦੂਸਰੇ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦਿਲ ਪੁਰ ਆਪਣਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਅਸੀ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਓਹ ਝਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਉਸ

ਖਯਾਲ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਜਿੰਨੇ ਖਯਾਲ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਓਹ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੋਕੇ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਬਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਖਯਾਲ ਦਾ ਦਿਲ ਪੁਰ ਗੈਹਰਾ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਨਕਸ਼ ਹੋਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੇਹਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ ਤਦ ਸਾਡੀ ਅਗਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਢਾਲਨ ਵਿੱਚ ਓਹ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇ ਨਕਸ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਤਦ ਛੇਤੀ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾਂ ਅਸਰ ਭੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਯਾਦਦਾਸਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਜਾਣੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵਾਕੇ ਦੇ ਵਰਤਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬਹੁਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ੨ ਅਜੇਹੇ ਖਯਾਲ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਵਕਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਦ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੌਲਤ ਵੰਦ ਅਤੇ ਨਾਮੀ ਗ੍ਰਾਮੀ ਬਨਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਰੀਬ ੨ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਜੇਹੇ ਖਯਾਲਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਅਪਨੇ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਮਤੀ ਸਨ, ਇਕ ਖਯਾਲ ਨੇ ਅਸਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਸਵੀਰ ਖਯਾਲੀ ਅੱਖਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ, ਪਰ ਨਾਕਸ ਯਾਦਦਾਸਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਪਿਆ ਅਰ ਜਦ ਉਸ ਥੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਵਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਯਾ ਉਸਦੇ ਦਿਲਦੇ ਪਰਦੇਪੁਰ ਕਿਤੇ ਨਾਮਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਹਰ ਖ਼ਜਾਲ ਜਿਸਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਮ ਦੇ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਜਾਲ ਜਿੰਨਾਂ ਗਹਿਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ਉਤਨੀ ਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਖ਼ਜਾਲ ਸਾਨੂੰ ਨਫ਼ਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਜ਼ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਖ਼ੂਬ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ,ਜੋ ਖ਼ਜਾਲ,ਜੋ ਵਾਕੇ,ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਜ ਅਰ ਜੋ ਤਮਾਸ਼ੇ ਆਦਕ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਉਸਤਰਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਯਾਦ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਾਕਿਆਂ ਦੇ ਤਅੱਲਕ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜੈਸੀ ਹਾਲਤ ਬਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਵਾਕਿਆਂ ਵੱਲ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਹੀਂ ਪੌਂਦਾ ਤਦ ਇਹ ਸਭ ਉਸਦੇ ਜ਼ੇਹਨ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਖ਼ਜਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਜੋ ਲੋਕ ਐਸ਼ ਪਸੰਦ ਆਰਾਮ ਤਲਬ ਅਤੇ ਨਾਕਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ? ਜੋ ਲੋਕ ਮੁਤਾਲਿਆ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ ਸਾਇੰਸ ਜਾਂ

ਨਜ਼ਾਇ ਦੇ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਵਾਕਿਆ ਵੱਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਾਰ ਹਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪਕਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਕੈਂਹਦੇ ਹਨ, ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਭ ਕੁਛ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੇਵਲ ਮੋਟੇ ੨ ਆਨੰਦ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੂਬ ਸੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਜੋ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ॥

ਇਹ ਖੁਸ਼ ਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਨੌਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤੋ। ਮਸ਼ਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਜਦ ਗਰਮ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਭੀ ਮਿਲ ਜਾਵਨ ਤਦ ਅਜੀਬੋ ਗ਼ਰੀਬ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਹੋਵਨਗੇ। ਇਕ ਖਯਾਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਾਕੇ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਰਖ ਛਡਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਕਸ ਰਖਨ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਖਿਆਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਭ ਖਿਆਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਉਸ ਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਵਾਇ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਅਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨ ਜਾਵੇ। ਸਿਵਾਇ ਇਕ ਖਾਸ

ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਰਹੇ, ਇਸ ਆਦਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਆਦਮੀ ਬਾਤ ਚੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਦ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾਂ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਅਪਨੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਲਵੋ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਹਲੂ ਦੀ ਛਾਣ ਬੀਣ ਨ ਕਰੋ, ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ, ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਸਤਰਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਠੈਹਰ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਓਹ ਚਿਰ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰੈਹਣਗੇ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਇਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਵਣਗੇ, ਫਿਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਖਿਆਲਾਂ) ਥੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੜੇ ੨ ਸੋਚਨ ਵਾਲੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਆਦਮੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਉੱਨਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਆ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ? ਉਹ ਐਸੀ ਜਗਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਓਥੇ ਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮਧੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖ਼ਯਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ

ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸਤਰਾਂ ਉਹ ਅਪਨੇ ਜ਼ੇਹਨ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਕੇ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੱਕ ਚੱਲਨ ਵਾਲਾ ਬਨਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਜਾ ਲੈਣੀਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਜੋ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆਂ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਆਪ ਹੌਲੀ ੨ ਖ਼ਜ਼ਾਲ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਲੋਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ੁਗਲ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੇ ਪਾਬੰਦ ਰਹਿਣਗੇ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਯ ਦਦਾਸਤ ਦੀ ਕੁੱਵਤ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਅਤ ਸਬਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਗੇ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਯਾਦਦਾਸਤ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਤਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬਠਾ ਲ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੇਹਨ ਨੂੰ ਭੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫੇਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਜਾਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਇਸ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਰੋਜ਼ ਨੀਯਤ ਸਮੇਂ ਪੁਰ ਹੋਯਾ ਕਰੇ। ਸੰਧਜ਼ਾ ਦਾ ਵਕਤ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਹੋਵੇ ਓਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਅਪਨੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।

ਜਦ ਸੌਂ ਕੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ

ਲੈਕੇ ਇਕਾਂਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਛਾਣ ਬੀਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ ਕਿ ਦਿਨ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤੁਸਾਂ ਕਿਹੋ ੨ ਜੇਹੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ,ਹਰ ਇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਖਜਾਲ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਅਰ ਤਰਤੀਬ ਸਿਰ ਹੋਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰ ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਜਾਵੇ, ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕ ੨ ਕੰਮ ਦੀ ਸੀਓਣ ਉਧੇੜਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। ਇਸਤਰਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪਤਾ ਲਗਾਵਨ ਦੀ ਯੋਗਜਤਾ ਯਾਦਦਾਸਤ ਦੇ ਬਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਜਾ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕਸਵੱਟੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਮਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਦ ਦਿਨ ਭਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲ-ਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਹੌਲੀ ੨ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਹਜੇ ਹੀ ਅਪਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਰਾ ਗੱਲਾਂ ਭੀ ਉਸਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਉਸਦੇ ਜ਼ੇਹਨ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਬਨਾ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੱਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਮੁਆਮਲੇ ਯਾਦ ਹੋਵਨਗੇ ਤਦ ਆਦਿ ਦੇ ਕੰਮ ਯਾਦ ਕਰਾਉਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵਨਗੇ ਅਰ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਭੀ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਲਮ ਤੇ ਵਾਕੇ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਖੀਰਾ ਅਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਮਲੂਮ ਹੋਨ ਲਗੇਗੀ।

ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਚਤ ਉਸਨੂੰ ਦੌਲਤਵੰਦ ਬਨੌਂਦੀ ਹੈ ਇਸੇਤਰਾਂ ਕੇਵਲ ਦੇਖਨ ਨਾਲ ਹੀ

ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਯਾਦ ਰਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਆਦਮੀ ਅਕਲ ਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੂਸਰੀ ਮਸ਼ਕ ਜੋ ਜ਼ੇਹਨ ਨੂੰ ਤ੍ਰੱਕੀ ਦੇਵੇਗੀ ਓਹ ਇਹ ਹੈ:-

ਜਿਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਸਭ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਯਾਦ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖ ਸਕੋਗੇ। ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਪਹਿਲੇ ਫਿਕਰੇ ਨੂੰ ਗ਼ੌਰ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਹਰ ਲਫਜ਼ ਸੋਚਦੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਰਥ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਇਕ ਕੋਸ਼ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਾਸ ਰਹੇ ਤਾਕਿ ਹਰਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਜਾਨਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਹੋਵੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਖ਼ਯਾਲ ਨਾਲ ਵਾਕਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਯਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਨ।ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਅਕਸ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਜਾਂ ਮਤਲਬ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਖਯਾਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਜ਼ੇਹਨ ਪੁਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ੨ ਫਿਕਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰੋ ਇਸਤਰਾਂ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੀਂ ਸੰਥਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਕੱਲ ਦੀ ਸੰਥਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਘੋਖ ਲਿਆ ਕਰੋ ਤਾਕਿ ਮਲੂਮ ਹੋਜਾਵੇ ਕਿ ਕੱਲ ਦੀ ਸੰਥਾ ਯਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ॥

ਤੀਸਰੀ ਮਸ਼ਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠਕੇ ਇਲਮ ਖਯਾਲ ਦੇ ਮੂਜਬ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਖਤ੍ਯਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਹਿਲੇ ਆਪਨੇ ਖਯਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਕਾਇਮ ਕਰੋ, ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ੧੦ ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਇਹ ਹਾਲਤ ਰਹੇ ਤਦ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਅਪਨੀ ਹਾਲਤ ਪੁਰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਅਤੇ ਖਯਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ। ਜੋ ਖਯਾਲ ਆਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਪੁਰ ਨੋਟ ਕਰ ਲਵੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਸਤਰਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਦ ਦੂਸਰੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਆਵਨ ਪੁਰ ਉਹ ਖਿਆਲ ਭੁੱਲ ਜਾਊ, ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਬੀਸ ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਖਯਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਦ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋੜ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੁਰ ਵਰਵੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਛ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਮਾਲੂਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲਿਖ ਲਵੋ, ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਲਿਖਨ ਦੀ ਯੋਗਯਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ੇਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖ੍ਯਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਡਾ ਵਸੀਲਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਲਿਖਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਸੀ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਛੱਡੋ, ਜਦ ਮਸ਼ਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਵਾਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹਨ, ਜਦ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ੇਹਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ ਹੋਨ ਤਦ ਫਿਰ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਲਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫ਼ਾਰਗ਼ ਕਰੋ। ਇਹ ਮਸ਼ਕ ਰੋਜ਼ ਜਾਂ ਹਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਆਹਲਾ ਖਯਾਲ ਜੋ ਸ਼ੌਬਾ ਦੇ ਤੌਰਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਨਾ ਦੇਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਜੋ ਕੁਛ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਉਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਖਿਆਲ ਰੋਜ਼ ਲਖੀਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ

ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਸਿੱਖਣਾਂ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨੋਂ ਤੇ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲ ਕਦੀ ਨਾ ਸੋਚੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਵਨ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਹਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇ।

ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ

ਦੋਸਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭੇਦ ਅਤੇ ਪਿਆਰ

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਖਜਾਲ ਰੱਖਣ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਕਿਸ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਉਹ ਖਜਾਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਨੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਲੈਣ, ਫਿਰ ਜਦ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਦ ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਭਰ ਭੀ ਦਿੱਕਤ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇਗੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਲੜਕਾ ਅਪਨੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਜਾਂ ਅਪਨੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਲੋ ਮਲੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇ ਲੜਕੇ ਵਿੱਚ ਖੋਟੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਬਦਚਲਨ ਹੈ ਤਦ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ

ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੜਕਾ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀਆ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਦਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪਨੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ੨ ਖਜ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਜੀਉਂਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਲ ਦਾ ਮੁਨਾਸਬ ਵਰਤਾਉ ਕਰ ਸਕਨ ਤਦ ਉਹ ਅਪਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ, ਮੁਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਨੇਕ ਚਾਲ ਚਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਨੇ ਖਿਆਲ ਹੋਣਗੇ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਖਿੱਚਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਆਵਨਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਦੀ ਅਜੇਹੇ ਬੱਚੇ ਹੋਵਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਤਦ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਦਾ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:—

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਜਹੇ ਕਸੂਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਨਾਵਨਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਮਸੂਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵਾਰਸ ਬਨਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਛ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਠਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹਲੀਮ ਬਣਕੇ ਉੱਤਮ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਦ ਏਹ

ਸਮਝਣ ਕਿ ਉਹ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਲੜ ਨਹੀਂ ਛਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਅਪਨੇ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ, ਲੜਕੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵੇਲੇ ਕਦੇ ਭੁੱਲਕੇ ਭੀ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਾਂ ਲੈਣ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਬੇਅਰਥ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਬਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਇਹ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਪਨੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਦ ਮਿਜਾਜ਼ੀ ਦਿਖਲਾਵਨ ਨਾਲ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਉਸੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂਨੂੰ ਫਸਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਗ ਭੜਕਨ ਲਈ ਲਕੜੀ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਭਾਵ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਭੈੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਲੜਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਪੁਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਵਨ ਜਾਂ ਉਸ ਮਸੂਮ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰੋ ਧਿੱਕੋ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਲਗਾਵਨ ਦਾ ਕੀਹ ਹੱਕ ਹੈ? ਜਦ ਮਾਂ ਬਾਪ ਵੇਖਨ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵੇਲੇ ਓਹ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦੇ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਦ ਓਹ

ਲੜਕੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਭਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ, ਜਦ ਬੱਚਾ ਸੌਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ, ਉਸਦਾ ਮੁੱਖੜਾ ਚੁੰਮਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ੨ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ, ਤਦ ਹੌਲੀ ੨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰ ਕਾਬੂ ਮਿਲਦਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਓਹ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਚੰਗੇ ਹਿਸੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਹਮ ਜਿਨਸੀ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾ ਲੇਣਗੇ। ਜਦ ਇੰਨਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਓਹ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਨੇਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਰੈਹਨ ਅਰਥਾਤ ਸਦਾ ਇਹ ਸਿੱਖ੍ਯਾ ਕਰਨ ਕਿ "ਬੇਟਾ ! ਭਲੇ ਬਣ ਜਾਓ, ਅਪਨੇ ਸੁਭਾਵ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਬਨਾਓ, ਆਦਿਕ" ਜਦ ਓਹ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਚਿਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਵਿਰੁਧ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵਨਗੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਹਠ ਤੇ ਜ਼ਿਦ ਦਾਖਲ ਹੋਕੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵਨਗੇ, ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਸਾਰਾ ਯਤਨ ਅਰ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਵੇਗਾ।ਜੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇਕ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਦ ਫੇਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਦੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਲੜਕੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖਸਲਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਕਿ

ਲੜਕੇ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਘਟ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਕ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਬੁਰਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ ਬੀਜ ਥੋਂ ਦੂਸਰੇ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕੁਛ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਵਾਕੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਏਥੇ ਭੀ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ:–

ਸੰਨ ੧੮੨੭ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬੁਰੇ ਆਚਰਣਾਂ ਵਾਲੀ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਮਰ ਗਈ, ਉਸਦੇ ਕਈ ਲੜਕੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਉਹ ਬਦਕਾਰੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਨਸਲ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਖੋਜ ਕਰਨ ਪੁਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜੋ ਮਈ ੧੯੦੨ ਤੱਕ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਔਲਾਦ ੭੦੦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਵਾਰੀ ਔਰ ੨ ਜੁਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ੩੭ ਲੜਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਫਸੇ। ਇਸ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਅਪ੍ਰਾਧਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਆਦਿਕ ਦੇ ਸਿਲ-ਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ੯੦ ਕ੍ਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਜੁਰਮ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਬਦਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਬੁਰੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਜਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਦ ਉਹ ਅਪਨੀ ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਬਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੇਵਲ ਅੱਛੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ

ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਜਜ਼ਬੇ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੇਵਲ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇਉਨ੍ਹਾਂਦੇਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਧੀਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀਆਦਮੀ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਬਦਲਾ ਕਰਨਾ ਕਠਨ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਸੰਤਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਬੁਰੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜੇਹੇ ਹੋਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਰਾਸਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਚਾਹੇ ਚੰਗੇ ਹੋਵਨ ਚਾਹੇ ਮੰਦੇ ਸਾਡੀ ਔਲਾਦ (ਸੰਤਾਨ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਲੜਕਾ ਦਿਖਾ ਦਿਓ ਤਦ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਬਾਪ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ?

ਇਕ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਬਦੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਦਾ ਕਟਨਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਉੱਨਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਰ ਨੇਕ ਸੁਭਾਵ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤਾ ਨੇਕੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਭ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ (ਧਰਮ) ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ, ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਖਯਾਲ ਭਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਵਨ ਕਿ ਅਪਨੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ, ਸ਼ੋਭੇ ਬਣੋ, ਸਭ ਨਾਲ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰੋ, ਇਹ

ਸੈਥਾ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਆਦਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁਨ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਦਰਜੇ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ "ਮਾਂ ਬਾਪ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵੇਲੇ ਮਿਠੀ ਰਸਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੀਤਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਿੱਠੇ ਬਚਨ ਹੀਰੇ, ਜਵਾਹਰਾਤ ਅਤੇ ਸੋਨੇਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਧੇਰੇ ਕੀਮਤੀਹਨ।"

ਮਿੱਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭੇਦ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ!

ਹਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਅਪਨੇ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਦੋ ਮਿੱਤ੍ਰ ਚੁਣ ਸੱਕੇ ਜੋ ਅਪਨੇ ਚਾਲ ਚਲਨ ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਨਫਾ ਪਹੁੰਚਾ ਸੱਕਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰਖਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਹਰ ਇਕ ਪਦਾਰਥ ਅਪਨੇ ਜਹੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ" ਇਸ ਗੁਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਨਾ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੇ ਮਨਤਵ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਓਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਤ ਸੋਚੇਗਾ ਤਦ ਇਹ ਖਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਅਸਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਥੋਂ ਗਿਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਬਦਕਾਰ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਨੇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਬਾਬਤ ਓਹ ਖੈਰਅੰਦੇਸ਼ੀ (ਸ਼ੁਭ ਵਿਚਾਰਾਂ) ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਓਹ ਨੇਕ ਖਿਆਲ ਅਸਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮਦਦ

ਦਾ ਨਫਾ ਪਹੁੰਚਾਵਨਗੇ। ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਰਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਤਦ ਤੁਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਸਦੀ ਕਦਰ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਬਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਪੁਰੋਂ ਓਹ ਬਰਖਿਲਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖੀਏ ਤਦ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸਮਝੋਗੇ ਤਦ ਓਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ।

ਅਸੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਆਸ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਉਸ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਰਹੇ ਜੋ ਅਸਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ, ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਅਪਨੀ ਭੀ ਮਦਦ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੀਏ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰ ਅਪਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਮੂੰਹ ਪਰਨੇ ਡਿੱਗੀਏ। ਅਸੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪੀਲ (ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ) ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਰੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਮਰਦ ਤ੍ਰੀਮਤ ਨੂੰ ਨੇਕ ਬਨਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਪਨੀ ਬਦੀ ਦੇ ਦੋਜ਼ ਮੌਰਰਾ ਦੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇਤਰਾਂ

ਦੀ ਜੋਰੋ ਧਿੱਕੀ ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਦੀ ਨੇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਅਸੀ ਜੇ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਲੋਕ ਨੇਕ ਜਾਵਨ ਅਤੇ ਅਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਕ ਹੋਨ ਲਈ ਅਪਨੇ ਨੇਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜਦੇ ਰਹੀਏ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੇਕ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹ ਚੰਗੇ ਹੋ ਜਾਵਨਗੇ, ਸਖਤੀ ਜਾਂ ਹਕੂਮਤ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੇਕ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ਸਕਦੀ॥

ਜੋ ਲੋਕ ਦੋਸਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵਨ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਇਤ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਨਾ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਓਹ ਅਪਨੇ ਮਨਤੱਵ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇਗਾ। ਅਪਨੇ ਸ੍ਵਾਰਥ ਦੀ ਗ਼ਰਜ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਪੁਰ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਸਖਤ ਖੁਦਗ਼ਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਦਗ਼ਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮਿਲਨਗੇ, ਇਹ ਖਿਆਲ ਦੂਸਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਨਗੇ ਅਤੇ ਕੁਛ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਨਗੇ। ਜੇ ਕਦ ਅਜਹੀ ਦੋਸਤੀ ਹਾਸਲ ਭੀ ਹੋ ਗਈ ਤਦ ਓਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝੂਠੇ ਤੇ ਬਨਾਵਟੀ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿੱਠੇ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਤੈਹ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਯਾਲਾਂ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ, ਪਰ ਭਾਂਡਾ ਫੁੱਟੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਦੇਣਾ ਸਦਾ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਦਮੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸੱਚੇ ਖਿਆਲ ਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਭੀ ਉਸੇਤਰਾਂ ਸੱਚੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਤੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੱਚੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਮਤੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰੇ, ਉਸਨੂੰਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਦਰਯਾਫਤ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਕਿਉਹ ਆਦਮੀ ਕਿਸ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਭੀ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਅਜਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਆਸ ਹੈ, ਅਜਹੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਪਰ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਦਰਮਯਾਨ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹਮਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸਦੇ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਇਕਾਂਤ ਦਾ ਅਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਜਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਹਰਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਸਮਾਂ ਪਾਕੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਨਿਯਮ ਅਪਨਾ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਬਗੈਰ ਨਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਸਚਾਈ ਹੋ ਤਦ ਇਸਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸੰਦੇਸੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਹੋਵਨਗੇ। ਤਦ ਉਸ

ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਇਸਦੀ ਨਿਸਬਤ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੱਡ ੨ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦੋਸਤ ਬਨ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੋ ਮੁਹੱਬਤ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਕਾਰਣ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੇ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ ਤਦ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਖ਼ਾਕ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦੇਵਨ ਤਦ ਉਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸਾ ਭੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜਨ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਇਹੋ ਖਿਆਲ ਵਾਪਸ ਆਵਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵਨਗੇ। ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖਤਜ਼ਾਰ ਹੈ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਨਾਈਏ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਨ ਬਨਾਈਏ ॥

ਤੇਰਰਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਬੀਮਾਰੀ—ਉਸਦਾ ਕਾਰਨ ਅਰ ਇਲਾਜ

"ਐਂਚੋ ਕਿ ਤੁਸੀ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਜਾਚ ਕਰ ਲਏਗੀ ਅਰ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਹਿਰਾਏਗੀ" [ਖਿਫਨੈ,

ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਲਾ ਚੰਗਾ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਅਰੋਗਤਾ ਅਖਵਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਲ ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਅਰ ਕਾਇਮ ਰਖਣੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬੀਮਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਉਲਟ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਸਦਾ ਉਲਟੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭੈੜੇ (ਨਾਕਸ) ਖਿਆਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

ਕਿਉਂਕਿ ਖ਼ਯਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਉਤਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰ ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਅਰ ਅਰੋਗਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੋਖ, ਧਾਤੂਆਂ ਦਾ ਵਿਗੜਨਾਂ, ਨਸਾਂ ਅਰ ਨਾੜੀਆਂ ਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ ਅਥਵਾ ਮ੍ਰਿਤਯੂ ਹੈ, ਮਨੁੱਸ਼ਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਰ ਪਲ ੨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਅਰ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਬਲ ਖੀਣ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਖਰਾਬ ਅਰ ਗਲਿਆ, ਸੜਿਆ ਹੋਯਾ ਰਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਮਾਂ ਦੇ ਛੇਕਾਂ ਅਰ ਮਲ ਮੂਤਰ ਥਾਣੀ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਅਰ ਪਵਨ ਨਵੇਂ ੨ ਸਾਮਾਨ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਿਆ ਅਰ ਸਰੀਰ ਦੇ

ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਮਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਅਰ ਹੁਕਮ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਨਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਮਨ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਅਰੋਗਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਉਹਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਲੂਮ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਸਰ ਪਾਣੇ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲ ਰੰਜ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਅਰ ਬੇਉਮੈਦੀ ਭਾਸਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਗੰਦਾ, ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹਾ ਰਸ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਪੂਰਨ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਰਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਵਿੱਕਤ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,ਇਹ ਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ੨ ਗੰਦਾ ਰਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਰੋਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਤਦੋਂ ਅਰੋਗ ਹਿਸਾ ਨਿਰਬਲ ਹੋਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਰਕ ਕਲਾ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸ੍ਰੀਰ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਕਾਲ ਉਸਦਾ ਗਲ

ਘੱਟਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ੨ ਉਲਟ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਨੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵੇਲਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਨਭਵ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਨ ਦੀ ਇਛਾ ਹੈ ਅਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਅਰ ਖਪਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਰ ਨਸਾਂ ਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵੱਲ ਗਹੁ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕਰ ਉਲਟੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਓਹ ਅੰਤ ਨੂੰ ਦੁਰਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਰਨ ਲਈ ਛਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅੰਤਮ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਕੇ ਫਿਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਨਕਾਸ ਜਾਂ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਆਯਾ ਸੀ। ਜਦ ਦਿਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਦੇਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇਵਸੀਕਾਰ ਨਹੀਂਰਹਿੰਦਾਤਾਂ ਉਹਹਿੱਸਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਣਾ ਦੂਜੇ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੌਲੀ ੨ ਸਾਰੀ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਲਾ ਉਸਦਾ ਦੌਰਾ ਅਰ ਹਲਚਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਆਤਮਾਂ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਤਰਾਂ ਬੇਅਰਾਮੀ ਅਰ ਦੁਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੀਮਾਰੀ ਅਰ ਕੁਵੇਲੇ ਮੌਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪੂਰੀ ਅਰੋਗਤਾ ਅਰ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਣ ਲਈ ਦਿਲ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪੈ, ਧਨ ਦੌਲਤ, ਹੀਰੇ ਪੰਨੇ ਅਰ ਅਨਮੋਲ ਲਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਅਰ ਹਕੀਮ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡਾਉ ਅਰ ਬੇਅਰਾਮੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਠਨ ਹੈ। ਹਕੀਮ ਆਪਣੇ ਬੀਮਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਛਿਆ ਕਰਦੇਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ "ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਪਰੇ-ਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ?" ਦੂਜਾ "ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਖਿੰਡਾਉ ਹੈ ?" ਜਦ ਹਕੀਮ ਆਪਣੇ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਅਰੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਪਵਨ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਸਮੁੰਦਰ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੇ ਸਫਰ ਆਦਿ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕਾਮ ਦੇ ਬਦਲਨੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ੨ ਖਿਆਲ ਅਰ ਵਲਵਲੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਗੇ ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਆਲ ਦੂਰ ਹੋਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਦੇਣਗੇ ਅਰ ਉਹ ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਕੇ ਉਸਦੇ ਰੋਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਜਿਸਦਾ ਦਿਲ ਖਿੰਡਿਆ ਗੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਰੋਗ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਅਰੋਗਜਤਾ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਿ ਚਿੱਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤੀ ਹੀ ਜਰੂਰੀ

ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜਹੇ ਖਿਆਲ ਹੋਣਗੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਸੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਸੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਭੀ ਅੱਡ ਨਹੀਂ, ਅਸੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹਿਸਾ ਹਾਂ ਅਰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸੰਗਲੀਆਂ ਹਾਂ, ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੀਂਵਦਾ ਹੈ ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਰਦਾ ਹੈ" ਸਾਡੀ ਅਰੋਗਤਾ ਅਰ ਸਾਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀ ਆਪਣੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਰਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂਦੀ ਬਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜੇਹੇ ਹੀ ਸਗੋਂ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਵੱਧ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਸੀ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹਾਂਗੇ"।

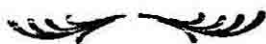
ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਅਰ ਸੰਸਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਉਸ ਮਨੁਸ਼ਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ੨ ਇਨਾਮ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਧਰਮੱਗਜ਼, ਨਿਆਇ ਪਸੰਦ ਅਰ ਸਖੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗੁੱਥਮ ਗੁੱਥਾ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਲੇ ਬਨਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਇੱਕ ਦੇ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਬਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਖਿੰਡਾਉ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਰ ਫਿਕਰ ਤੇ ਗ਼ਮ ਨੂੰ ਵਧਾਨ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ

ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕਨ ਕਦੇ ਭੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਅਸੀ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਰਵਾਜਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀਏ, ਜੇਕਰ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਅਰੋਗਜਤਾ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਈਏ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਥਾਂ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਰੋਗਜਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਲਈਏ ਅਰ ਅਰੋਗਜਤਾ ਵਾਸਤੇ ਤਵੱਜਾ ਫਿਕਰ ਅਰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀ ਅਰੋਗਜ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ ?

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰਧਿਆਨ ਰਖਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਦਾ ਅਰੋਗਜਤਾ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲ ਸੋਚਿਆ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਪਿਛਲੇ ਜਾਂ ਗੁਜਰੇ ਹੋਏ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਲਗ ਪਗ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਆਮ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਹੀ "ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਰ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਬੀਮਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭੋਗਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਝੂਠਾ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਡਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਖਤਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਏਹ ਖਿਆਲ ਇੱਕ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਕੇ

ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡਰ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੇਕਰ ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਝੱਟ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਇਗਾ, ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਕੇਵਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਹੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਡਰ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਬੁਲਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਡਰ ਦੁਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਜੇਹੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਨਿਰਬਲ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੀ ਤਰਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੀਮਾਰੀ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਬਲ ਅਰ ਉਸਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਦਿਲ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਇਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕੇ, ਲੋੜੀ ਭੁੱਲਕੇ ਬੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਇਸਤਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਉੱਕਾ ਹੀ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਰ ਹਰ ਇਕ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੇਣੇ ਦਾ ਬਲ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਧਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਬੀਮਾਰੀ—ਉਸਦਾ ਕਾਰਨ ਅਰ ਇਲਾਜ

ਐਮਰਸਨ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਰੋਗੀ ਆਦਮੀ ਬਦਮੁਆਸ਼ ਹੈ। ਅਰ ਤਾਮਸ ਹੈਨਰੀ ਹਕਸਲੇ ਸਾਈਨਸ ਦੇ ਜਾਣਨੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿ "ਹੁਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਆਦਮੀ ਰੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ ਓਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੂਰਖ ਸਮਝਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਜਾਂ ਪਾਪੀ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ" ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ੀ ਦੁਖ ਦੇ ਦੱਸਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਮ ਉਠਾਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੁਖ ਆਪੇ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਸੂਰ ਵਾਰ ਠਹਿਰਾਣਗੇ।

ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ, ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਬੀਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸੱਚੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਆਪ ਤੋਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਚੈਨੀ ਹੀ ਡਰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਦਾ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਰਥਾਤ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਆਤਮ ਘਾਤ ਹੈ, ਜਿਤਨੇ ਲੋਕੀ ਬੇਚੈਨ, ਫਿਕਰਮੰਦ ਅਰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਗੇ ਉਤਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂਦੇ ਇਲਾਜ

ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇਚੈਨ, ਗ਼ਮਗ਼ੀਨ ਅਰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਇਸ ਭਾਂਤ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਬਲ ਇਤਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਇਤਨੇ ਭਾਰੇ ਭਾਰ ਦੇ ਥੱਲੇ ਦੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਸਰੀਰਕ ਕਲਾ ਦੇ ਅੰਤ ਲੋੜੀ ਦੇ ਪੁਰਜਿਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਝੁਲਸਦੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਦ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਸ਼ਜ ਨੇ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਟੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੂਰਕਰਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਉਸਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ, ਉਮੈਦ ਅਰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪੂ ਦੇ ਪਲ ਪਲ ਵਿੱਚ ਭਰਦਾ ਰਹੇ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਨਾਕਸ, ਦੁਖਦਾਈ ਅਰ ਰੋਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਇਉਂ ਹੀ ਸਾਫ ਰੱਖਣਾ ਅਤੀ ਕਠਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਉਹ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਜਬੂਰ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਲਵੇ, ਇਹ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਬਨਾਵੇ, ਅਰ ਅਰੋਗ, ...ਤਿ, ਅਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਬਨੇ। ਇਸਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ

ਹਰ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਖਿਆਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਲਹੂ ਦੇ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖੁੱਲਮਖੁੱਲਾ ਰਗਾਂ ਨਸਾਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਜੀਰਣ ਮਾਦੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਕਰੇ, ਅਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੇਂਦਾ ਰਹੇ, ਅਰ ਨਵਾਂ ਰਸ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਉਸਦੇ ਪੂਰਾ ਤੇ ਬਲਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਸਿਦਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤਾਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਚਾਕਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਬੱਧੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਕੀ ਇਹ ਕਦੀ ਸਹਿ ਸਕੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨੌਕਰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਸਿਰ ਫਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਡੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਢਾਹੁੰਦਾ ਰਹੇ ? ਇਹ ਕਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੌਕਰ ਨੂੰ—ਜਿਸਤੋਂ ਸਾਡਾ ਮਨਤੱਵ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ—ਇਤਨੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਬਖਸ਼ ਦੇਈਏ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵੱਢਣ ਲੱਗ ਪਏ ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਕਾਨ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੈ ਅਰ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਉਮੈਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਲਗਾਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਕਰ ਕੇਵਲ

ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਰੋਗ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦੇਣੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ੨ ਮਿਕਦਾਰ ਅਰ ਯੋਗ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਰਜ਼ਸ਼ ਕਰੋ, ਪਰ ਇਤਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਤਨੀ ਥਕਾਵਟ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਧ ਜਾਏ ਕਿ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ ਅਰ ਮੁਰੱਮਤ ਕਰਨੇ ਵਿੱਚ ਦੁਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਲਾਭਦਾਇਕ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਅਰ ਅਰੋਗਤਾ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸ਼ਾਂਤਿ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਦੂਰ ਹਟ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸ਼ਾਂਤਿ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਿਆਲ ਰੋਗੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਜਦ ਉਸਨੇ ਇਸਤਰਾਂ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਉਮੈਦਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਅਰ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿਚੇਗਾ, ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਰ ਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਖਿਆਲੀ ਅਸਰ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਰ ਸਬਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰ ਅਰੋਗਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀਰਕ ਬਲ ਦੀ ਏਹ ਦਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮਾਨੋਂ ਉਸ ਉਤੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਨਬੰਧ ਅਰ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਪਰ

ਓਹ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੇ ਬਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਮੈਦਾਂ ਤੇ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਖਤਯਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਮ ਹੌਂਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂ-ਢੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਦਰਦ ਖਾਹੀ ਤੇ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਉਸਨੂੰ ਏਥੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦਰਦ ਖਾਹੀ ਦੀਜਗਾ ਤੇ ਵਾਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੇ,ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਓਹ ਸਰੀਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਹੋਣ, ਗਲਣ ਅਰ ਰੋਗੀ ਹੋਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਪਾਸ ਰਹਿਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੋੜੀ ਅਜਿਹੇ ਖਜ਼ਾਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਾਸਾ ਰੱਖਣਗੇ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਅਰੋਗਤਾ ਅਰ ਬਲ ਦਾ ਮੁੜ ਆਉਂਣਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਦਾ ਬਦਲਨਾਂ ਜੇਹੜਾ ਆਪਣੀ ਦਸ਼ਾ ਅਰ ਪੜੋਸ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫ਼ਿਕ ਹੋਵੇ ਵਧੇਰੀ ਸੁਖਦਾਈ ਚਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਮਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਸੋਚਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਬੜੇ ਭਯਾਨਕ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਓਥੇ ਹੀ ਭਲਾ ਚੰਗਾ ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਕੋਲੋਂ ਘ੍ਰਿਣਾਂ ਸੀ, ਉਹ ਓਥੇ ਰਹਿਕੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜਾ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਆਫਿਕ ਸੀ, ਜੇਹੜੀ ਜਗਾ ਇਕ ਲਈ ਮੁਆਫਿਕ ਸੀ ਉਹ ਦੂਜੇ ਲਈ ਉਲਟੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਰ ਸੰਤੋਸ਼ ਆਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰਿੰਜਗੀ ਅਰ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਆਵਗੀ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਤਵ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਅਣਭਾਉਂਦੇ ਅਸਥਾਨ, ਅਣਭਾਉਂਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਰ ਅਣਭਾਉਂਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣੇ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਉਸਤੇ ਕਾਬੂਰੱਖਸਕੇਗਾ।ਜਦਕਦੇ ਉਸਨੂੰਫੁਰਸਤਮਿਲੇਤਾਂਉਹ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੰਤਵ ਵਲ ਮੋੜ ਲਵੇ ਜੇਹੜੇ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੇ ਮੁਆਫਕ ਹੋਣ, ਇਸਤੋਂ ਛੁੱਟ ਇਕ ਤਰਫ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰੇ ਅਰ ਇਸਤਰਾਂ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਬੁਲਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸਣਦੇਹ ਜਾਣਾ ਕਠਨ ਹ। ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸਚੇ ਦੇ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਦਰਦਖਾਹੀ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭਾਸਣ ਲੱਗੇਗੀ, ਇਹ ਉਸਦ ਦਿਲ ਦੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਦੇਣਗੇ ਅਰ ਅਣਭਾਉਂਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਓਥੇ ਦਖਲ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਣ ਦਾ ਫਿਰ ਮੌਕਿਆ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਜੜ੍ਹ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਵੇ, ਸਗੋਂ ਚੇਤਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ੨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਰਹੇ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਦੇ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਰ ਜਲੌ ਦਾ ਅਸਰ ਉਸਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਅਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਓਹੋ ਉਸੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰੱਕੀ ਪਾ ਜਾਣਗੇ, ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣਾ ਲਈ ਅਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪੁਆ ਦਿਤਾ, ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਅਸਚਰਜ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਦੀ ਕਾਂਯਾਂ ਪਲਟ ਦਿਤੀ, ਅਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਰੋਗਤਾ ਉਸਦੇ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਆਈ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ ਅਰ ਨਵੇਂ ਤੇ ਪੱਕੇ ਪੱਠੇ ਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਬਨਾਓ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾ ਵਰਤਣ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਤੇ ਦਿਲੀ ਬਲ ਇਤਨਾ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਅਰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸਵਾਸ ਤੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਮ ਦਿਖਾਈ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਵੇ ਜਿਸਦੀ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਪੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲੀ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਮਦਦ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਏਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰਸ ਮਿਲੇਗੀ ਅਰ ਉਸਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਫਲ ਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿਉਹਉੱਕਾ ਹੀ ਸਾਂਗੋ ਪਾਂਗ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਲੈ ਲਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰ ਫਿਰ ਜਦ ਕਦੇ ਭੀ ਆਪਣੇ ਭੁਜਾ ਬਲ ਕੋਲੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗੂ ਹੀ ਨਿਰਬਲ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਸ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਸ਼ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਅਕਲ ਰਖਦਾ ਹੋ, ਜੇਹੜਾ ਹਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲ ਲਗੀ ਅਰ ਹਮ ਖਿਆਲੀ ਹੋਵੇ, ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅਰ ਆਦਤਾਂ ਭਲੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਹ ਮਾਨਨੀਯ ਹੋਵੇ, ਸੁਆਰਥੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲਾਭ ਅਰ ਮਦਦ ਦੀ ਜਗਾ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਹਾਨੀ ਅਰ ਹੇਠੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਵੇ।

ਪੰਦ੍ਰਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਬੀਮਾਰੀ—ਉਸਦਾ ਕਾਰਨ ਅਰ ਇਲਾਜ

ਇਲਾਜ ਦਿਨ 'ਵਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ

ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਦਦ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਹਕੀਮ ਦੀ ਭੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਉਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਪਰ ਇਤਨੇ ਫਾਸਲੇ ਤ ਬੈਠੇ ਕਿ ਰੋਗੀ ਦਾ ਚਿਤ ਭਰਮਣ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕਰ ਸਖਤ ਦਰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਰੋਗੀ ਦਾ ਛੇਹਣਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਅਨ ਲੋੜੀ ਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰੋਗੀ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਅਰਾਮ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਲੇਟ ਜਾਵੇ, ਓਹ ਥੋੜ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਲਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਓਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਏ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਪਹਲੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮਦਦਗਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਕਰ ਲੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਸਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹਕੀਮ ਆਪਣੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬਲ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰ ਓਹ ਉਸਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਜਰੂਰ ਜੈ ਪਾ ਲਵੇਗਾ। ਓਸਨੂੰ ਭੀ ਰੋਗੀ ਵਾਂਗੂ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਖਿਆਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਗੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਭਰੋਸੇ, ਦਲੇਰੀ, ਇਤਬਾਰ ਅਰ ਕੁਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਅਰ ਖਿਆਲੀ ਲੈਹਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਗੀ ਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਧ ਜਾਏਗੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ, ਨਰੋਈ ਅਰ ਹੌਲੇ ਪਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਪਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਰ ਓਹ ਨਵੇਂ ਜੀਵਣ ਅਰ ਨਵੀਂ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਮਲ ਰੋਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਝਟ ਹੀ ਸ਼ਰੀਰਕ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰ

ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਫੇਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਖੀਤਰਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ, ਅਰ ਰੋਗ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਉੱਖੜ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਬਲ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਲਮ ਖ਼ਯਾਲ ਦਾ ਵਿਦ੍ਵਾਨ ਰੋਗੀ ਹੀ ਦਿਲਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਨਿਜਮਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਕੇ ਓਸਦੇ ਵਿਚ ਹਰਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਇਲਾਜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਓਹ ਰੋਗੀ ਦੀ ਅਪਣੱਤ ਦਾ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਬਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਹ ਓਸਦੀ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ ਲਗਾਉ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਹਲਚਲ ਅਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਇਸ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਦੋ ਜਾਂ ਤ੍ਰੈ ਵਾਰੀ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਅਰ ਫਿਰ ਯਤਨ ਕਰੇ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਉਸਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕਸੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਜਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਹੜਾ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰ ਦੀ ਮਦਦ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਉੱਤੇ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਰਖੇ ਅਰ ਆਪਣੀ ਕੋਸ਼ਸ਼, ਯਕੀਨ ਅਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਯਕੀਨ

ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰੇ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰੀ ਮਨੁਸ਼ਜ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਓਹ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਏਹ ਆਖੇ ਕਿ ਤੇਰਾ ਚੇਹਰਾ ਨਰਮ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਉੱਕਾ ਹੀ ਗਹੁ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਟ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਅਗੋਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਖਨ ਜਿਹਬਾ ਉੱਤੇ ਭੀ ਨਾ ਲਿਆਵਣ ਅਰ ਐਵੇਂ ਝੂਠੇ ਮੂਠੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਰੋਗ ਦਾ ਬੀ ਨਾ ਬੀਜਣ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਹੂਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਆਪ ਇਹ ਸਮਝ ਲਏ ਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਦਰਦ ਖਾਹੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਐਵੇਂ ਹੀ ਅਣਲੋੜੇ ਆਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਝੂਠੀ ਦਰਦ ਖਾਹੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਛਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਭ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸਤੋਂ ਹਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਲੋਕੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਰੋਗ ਦੇ ਖਿਆਲ ਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਨ, ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਸੱਤਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇਵਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਭੂਰੇ ਖਯਾਲ ਤੋਂ ਰੋਗ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਨੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਝਟ ਹੀ ਸ਼ਰੀਰਕ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਵਗਾ, ਅਰ

ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਨੁਸ਼ ਨੂੰ ਘੜੀ ਘੜੀ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਰੂਰੀ ਛੇਤੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਕ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਜੇਹੜਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹੀ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਤੋਂ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਓਨਾਂ ਹੀ ਬੇਖਬਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਮਿਸਟਰ 'ਜੇ' ਜਿਸਤੇ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਭਲੀ ਚੰਗੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਤੋਂ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ੨ ਖਬਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਰੋਗ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਥੋੜੇ ਹੀ ਕਦਮ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਰ ਆਖਣ ਲਗਾ, "ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੂਰਤ ਉਦਾਸ ਹੈ ਕੀ ਕਿਤੇ ਬੀਮਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ?"

ਮਿਸਟਰ 'ਜੇ' ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰ ਦੇ ਭੋਲੇਪਨ ਤੇ ਹਾਸਾ ਆਯਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਅਗਾਹਾਂ ਵਧਿਆ, ਉਸਦੇ ਦੂਜੇ ਮਿਤ੍ਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਰ ਉਸਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀ ਬਾਬਤ ਨਾ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀ ਕਿਸੇ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰੀ ਵਿਚ ਫ੍ਰਸੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋ" ਦਫ਼ਤਰ ਪੁਜਦੇ ੨ ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਅਸਚਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਾ ਜੇਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਫਿਕਰ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ, ਕਿ ਮਿਸਟਰ 'ਜੇ' ਦਫਤਰ

ਵਿਚ ਪੁੱਜਕੇ ਬੀਮਾਰ ਪੈਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਚਲਦੇ ਵਕਤ ਭਲਾ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਕਈ ਆਦਮੀ ਉਸਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਆਏ, ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਗੜ ਗਈ, ਅਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਾਰਪਾਈ ਤੇ ਪਾਕੇ ਘਰ ਪੁਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਰਾਤ ਦੇ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਉਸਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਪੁਛ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਗਏ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸਦੀ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਗਹੁ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਉਸਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਬਾਬਤ ਡਰ ਦੇ ਖਿਆਲ ਪਰਗਟ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅੱਠਾਂ ਪਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮਨੁਸ਼ ਜੇਹੜਾ ਕਿ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦਾ ਅਰੋਗਯ ਸੀ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਅਰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤੂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਪਿਛੋਂ ਉਸਨੂੰ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਨਤੱਵ ਦਸਿਆ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਿਆਂ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰੋਗਯਤਾ ਦੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਫਿਰ ਭੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਲਗ ਗਏ ਅਰ ਤਦ ਜਾਕੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ।

ਮੈਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਕਿ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੀਕਰ ਸਾਡੀ ਅਰੋਗਤਾ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੋਕੀ ਆਪਣੇ ਅਨਜਾਣ ਪੁਣੇ ਦੇ ਭੋਲੇ ਪਨ ਅਰ ਕੇਵਲ ਗ਼ਲਤ ਖਿਆਲ ਦੇ ਸੋਚਨੇ, ਕਹਿਨੇ, ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਨਾਲ ਇਸੇਤਰਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਫੈਲਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਲੋਕੀ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਗਹੁ ਕਰਦੇ, ਅਰ ਅਜਿਹੇ ਗ਼ਲਤ

ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਮਨੁੱਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾਂ ਪਸੰਦ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਜੇਹੜੇ ਪੂਰੀ ਆਯੂ ਤੋਂ. ਪਹਿਲੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟ) ਓਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੋਚ ਆ ਜਾਏ, ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਜਾਏ, ਜੋੜ ਉੱਖੜ ਜਾਏ, ਜਾਂ ਫੱਟ ਜਾਂ ਜਲਨ ਤੋਂ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਉੱਪਰ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਇਲਾਜ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਝੱਟ ਹੀ ਗਹੁ ਕਰਨਾ ਅਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਲਾਜ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਲੋੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਜੇਕਰ ਦਰਦ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਨਾ ਭੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਭੀ ਘਟ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਏਗਾ। ਰੋਗੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਖਿਆਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਫੱਟ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਰਦ ਝੱਟ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਮੋਚ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਘਾਵ ਭਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰ ਪਲੋ ਪਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ" ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਖਿਆਲੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਫੱਟੜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਹੂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਰ ਕੇਵਲ ਉਸਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਜਾ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ੨ ਸਾਮਾਨ ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ ਫੱਟੜ ਥਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ ਅਰ ਸੜਿਆ ਹੋਯਾ ਰਸ ਦੂਰ ਹੋਕੇ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸਕਨਗੇ। ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਮਿਲਨ ਉਸਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦੇਣ, ਹਿੰਮਤ ਵਧਾਂਦੇ ਜਾਣ ਅਰ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਚੰਗਾ

ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਵਧੇਗੀ ਅਰ ਅਰੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਚਿਰ ਲੱਗੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਖਿਆਲ ਰੋਗੀ ਦੇ ਰੋਗ ਬਾਬਤ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਭਰ ਭੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਜਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਰੋਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਹੈ ਅਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਉਲਟ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਏਗਾ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਉਸਤੇ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਸਦੀ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਰੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸਕੇਗਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਦੁੱਖਾਂ ਅਰ ਖਤਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕੇ ਨਿਰਬਲ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਲਵਾਨ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜੈ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੀਂਵਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਜੇਹੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰ ਦਰਦ ਗੰਠੀਆ, ਪਠਿਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ, ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ, ਕੰਨ ਦੇ ਦਰਦ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਦਰਦ ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਸਾਂ ਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੰਦਾ ਰਸ ਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਹੂ ਦੇ ਬੇਗ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ੨ ਰਸ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਆਸਾਨੀ ਅਰ ਸੌਖ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ।

ਰੋਗੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ

ਲਗਾ ਦੇਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਓਸਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹੱਥ ਲੱਗੇ, ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਕੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਤੂੰ ਭੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰ" ਤਾਂ ਜੋ ਏਗ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਇਕੱਠਾ ਹੋਯਾ ੨ ਰਸ ਹਿੱਲ ਜਾਏ ਅਰ ਦਰਦ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏ, ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਇੱਕ ਟੱਕ ਕਾਇਮ ਕਰੋ, ਪਰ ਥੋੜੇ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰੋਗੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਆਖੋ ਦਰਦ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਏਂਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਕਹੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਖਿਆਲ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੰਮ ਜਾਵੇ, ਜਦ ਤੁਸੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਚੁਕੋਗੇ, ਰੋਗੀ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿੱਕ ਹੋਕੇ ਆਖੇਗਾ ਦਰਦ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਅਰ ਝਟ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਇਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਨੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਏਹ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਪਕਿਆਈ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹਥ ਆਵੇ, ਅਰ ਓਹ ਸਮਝ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦਰਦ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਦਰਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਰ ਉਸਦੀ ਜਗਾ ਦਰਦ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਲੈ ਲਈ, ਜੇਹੜਾ ਖ਼ਯਾਲ ਜਿਤਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਉਤਨਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਕਾਬੂ ਪਾਏਗਾ।

ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਆਦਿ ਰੋਗਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਇਸ ਅਮਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਓ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੇ ਅਰ

ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਢਿੱਲਾ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਚੰਗੇ ੨ ਸਿੱਟੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਰੋਗੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਭਾਰ ਚੌਪਟ ਲੇਟ ਜਾਂਦਾ ਹ, ਓਸਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖੋ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ ੨ ਥਪਥਪਾਂਦੇ ਜਾਓ, ਗੱਲ ਬਾਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਦਸ਼ਾ ਤੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਾ ਵਰਤਾਉ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਅਰ ਨਰਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਸੋਚੋ ਅਰ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦੇ ਜਾਓ, ਕਿ "ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ" ਜੇਕਰ ਤੁਸਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਲਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਇਲਾਜ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਰਾਮ ਅਰ ਸੁਖ ਦੇ ਖਿਆਲ ਭਰ ਦਿਓ, ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਕੀ ਹੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਣਕੇ ਬੇਅਰਾਮੀ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਓਹ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬਚਾਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਅਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਜੀਵਨ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਮਨਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਪੂਰਾ ੨ ਖਿਆਲ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵੈਦਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਏ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਅਰ ਖਿਆਲ ਉਸਦੇ ਮੁਆਫਿਕ ਹਨ ਅਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਸੰਦੇਸੇ ਉਸਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਯਾ ਨੂੰ ਛਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤੇ ਝੱਟ ਹੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ

ਲੱਗ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੋਚਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਅਰੋਗਤਾ ਅਰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਗੁਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਂਦੀ ਜਾਏਗੀ। ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰਹਿਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕਰ ਇਲਾਜ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਕਈਆਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਦੇਖਣੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੂਰਾ੨ਤਜਰਬਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾਂ ਕਰੇ,ਉਸਦੇ ਲਈ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਗੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਵਾਕਫੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਭੀ ਰੋਗੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਦ ਖ਼ਾਹੀ ਅਰ ਏਕਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ (ਭੂਤ ਵਿਦਯਾ) ਕੀ ਹੈ? ਖਿਆਲ ਬਲ ਹੈ

[ਵਿਕਟਰ ਹਿਯੂਗੋ

ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਮਲ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜੀਵ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਭੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਨੁਸ਼ ਦਾ ਦਿਲ ਦੂਜੇ ਤੇ ਬਲ ਪਾਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਾਬਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੋਕੀ ਬਹੁਤ

ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗਹੁ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਏਹ ਬਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ? ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਦਾ ਅਮਲ ਪੇਚਦਾਰ ਅਰ ਕਸ਼ਟ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕੀ ਇਸਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਜ ਭੀ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਚਦਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੇਹੜੀਆਂ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਪੁਜਦੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਕਾਨੂਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਲੋਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਰ ਇਹ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦੀ ਅਰ ਇਤਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

ਇਕ ਵਕਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮਾਮੂਲ (ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ) ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਝਾੜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਮਲੂਮ ਹੋਯਾ ਕਿ ਜਦ ਕਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਬਿਅਰਥ ਅਰ ਬੇਫਾਇਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਭੀ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਖੋਜ ਭੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਿ ਤਾਕਤ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਗ਼ਲਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਲੋਕੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੀਕ ਪੁੱਜੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸ ਵਲ ਇਕ ਪਦ ਦਾ [illegible] ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ [illegible] ਤੋਂ [illegible]

ਸਿੱਟਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਇਹ ਪਦ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਇਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਇਕ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਛੁਪੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅਸਚਰਜ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕੀ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਇਸਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਵਾਕਫ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਖੋਜ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਢੂੰਡ ਵਿਚ ਲਗੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਵਿਦਜਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਅੰਤ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਵਿਦਜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਅਮਲ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ੨ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਦਾ ਇਲਮ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਭੇਦ ਬਣਿਆਂ ਰਿਹਾ। ਜੇਕਰ ਮੰਤਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੇਚਦਾਰ ਜਾਂ ਭੇਦ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਮਲ ਹੈ, ਜਿਸਤੋਂ ਪਦਾਰਥ ਉਤੇ ਆਤਮਾਂ ਦੇ ਸਾਧੂ ਪਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਏਹ ਤਾਕਤ–ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਮੂਲ (ਜਿਸਤੇ ਅਮਲਕੀਤਾ ਜਾਵੇ) ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤਰਤੀਬ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਸਰਹੇਠਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਜਾਂਦੇਹਨ–ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਖਜਾਲ ਮਾਮੂਲ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਮਾਮੂਲਦੀ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਲਈ

ਉਸਦੇ ਤਾਬਿਆ ਬਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸ਼ਰੀਰਕ ਬਲ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਹੋਕੇ ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਲੋਕੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਅਸਚਰਜ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਏਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਾਮੂਲ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸੁਪਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਮਾਮੂਲ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਨਾਕਸ ਵਸੀਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਿੱਟਾ ਕੇਵਲ ਦੇਗੇ ਅਮਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਾਮੂਲ ਨੂੰ ਆਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਅਜੇਹਾ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਭੀ ਬੜੀ ਸੁਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਓਹੋ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਹੜਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿਪਨੋਟਜ਼ਮ ਅੱਡ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਏਹ ਸਾਂਗੋਪਾਂਗ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖ ਹੈ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਨੇ ਨਾਲ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜੇਕਰ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਭੀ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਏ, ਗੱਲ ਬਾਤ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਅਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਅਰ ਦਿਲ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਓਗੇ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਅੱਡ ਹੋਵੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਓ ਜੇਹੜੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਅਜਿਹੇ ਖਿਆਲ ਭੇਜੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨੇ ਦੀ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਤੜਫ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਤੁਸਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲੀ ਵਿਸਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਘੜੀ ਘੜੀ ਉਸ ਵੱਲ ਭੇਜੋ, ਇਥੋਂ ਤੀਕਰ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਪਕਿਆਈ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਏ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਭੀ ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਉਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਲ ਅਰ ਸੌਖ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਥੋਂ ਤੀਕਰ ਕਿ ਕੁਝ ਵਾਰੀ ਅਮਲ ਤੇ ਯਤਨ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਰ ਨਾਂ ਹੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਮਾਮੂਲ ਠੀਕ ੨ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਧਾਰਮਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਣ, ਤਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਚਤ ਮਾਤਰ ਭੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਮਝੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਦਿਲੀ ਇਛਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਅਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪੇ ਸਮੁਚਾ ਹੀ ਧਾਰਮਕ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਿਗਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿਰਬਲ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਹੀ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਉਹ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਜਾਂ ਖਿਆਲ ਦੇ ਦਬਾ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਿਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤ ਸਾਫ ਹੈ ਤਾਂ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਆ ਜਾਏਗਾ ਅਰ ਉਸ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਹੜੇ ਦਿਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸੂਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੇਧਰਮ ਅਰ ਪਤਤ ਹੋਣ ਵੱਲ ਮੋੜਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਹਯਾਤ ਅਰ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਅਰ ਪਤਤ ਖਿਆਲ ਉਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਚ ਖਿੰਡਾਉ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਅਰ ਮਾਮੂਲ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਭੀ

ਏਕਤਾ ਅਰ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਹੜੇ ਨਤੀਜੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਜਾਂ ਖਤ ਪੱਤ੍ਰ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸਨੂੰ ਪੱਤ੍ਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਤਰਾਂ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨੇ ਦੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਓਹ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਅਰ ਉਸਦੇ ਅਸਰਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਲਿਖਾਰੀ ਅਰ ਜਿਸ ਵੱਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਮਾਨੋਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਖਤ ਆ ਜਾਏ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰ ਦਾ ਭੇਜਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਓਹ ਅਸਰ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸਤਰਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਿਤ੍ਰ ਦੀ ਚਿਰਾਂ ਪਿਛੋਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਖਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਖਤ ਉਸੇ ਦਿਨ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਅਜੇਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਅਰ ਇਤਫ਼ਾਕ ਸੀ ਅਰ ਜਿਸਨੇ ਖਤ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਓਹ ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰ ਦੇ ਖਿਆਲੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਅਰ ਖਿਆਲੀ ਸਨੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਦੇਸਿਆਂ ਵੱਲ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਗਹੁ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ ਓਹ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰ ਓਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ

ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਨੋਖੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਬਮੂਜਬ ਉਸਤੇ ਦੂਜੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਵਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਦੇਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਤਨੀ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਵਾਰੀ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੱਟ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪੁੱਜਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰ'ਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਚਾਉ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੌਲੀ ੨ ਏਹ ਦਸ਼ਾ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਬਣ ਜਾਏਗਾ ਅਰ ਫਿਰ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਭੇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਭੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਹਰ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਊਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਹਰ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਰ ਅਕਲ ਮੰਦ ਹਨ, ਏਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਪਰਮਾਣੀਕ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਬਲਵਾਨ ਹੀ ਸਦਾ ਨਿਰਬਲਾਂ ਪਰ ਹੁਕਮ ਕਰਨਗੇ ਅਰ ਜੇਹੜੇ ਭਲੇ

ਹਨ ਉਹੋ ਹੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਣਗੇ। ਹਰ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕੇਵਲ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹਰਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾਈ, ਉਸਦੀ ਕਮਾਲੀਅਤ ਅਰ ਵਧਾਉ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹੇ ਅਰ ਇਲਮ ਖ਼ਜਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਯਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਤਰਾਂ ਕੀਤਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਤਾਹਰਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਅਕਰਖ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਰ

ਜੇਕਰ ਕੋਇ ਮਿੱਤਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਏਹ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਉਸਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਯਤ ਹੈ, ਓਹ ਦਿਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰ ਅਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਐਮਰਸਨ

ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਰ ਉਸ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਮਨੁੱਸ਼ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਇੱਛਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸੋਚਨੇ ਅਰ ਕਰਨੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਏਹ ਤਾਕਤ ਕਿਕੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ? ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਸਦਾ ਵਿਵਾਦ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਇਲਮ ਮੁਖ਼ਫ਼ੀ, ਅਸਰਾਰ ਅਰ ਆਕਲਟ ਸਾਇਨਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰ ਇਕ ਗਹੁ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਬਰੀਕ ਅਰ ਅਸਰ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਰ ਸਚਾਈ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ੨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਜੇਹੜੇ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਹ ਇਕ ਸੂਖਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵਣ ਵਾਲੀ ਅਰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤ ਇੱਥੇ ਪੁੱਜਕੇ ਹੋਰ ਖੋਜ ਨਾ ਹੋ ਸੱਕਣ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਚੁੰਬਕ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਇਸੇਤਰਾਂ ਏਹ ਭੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲੀ ਸਬੱਬ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਨਾਂ ਵਿੱਦਯਾ ਅਰ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਢੰਗ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਮਲੂੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਏਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਟ ਵਧ ਏਹ ਤਾਕਤ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਰ ਏਹ ਭੀ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਏਹ ਤਾਕਤ ਘਟ ਹੈ ਓਹ ਜੇਕਰ ਇਛਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਹ ਅਜ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਕਿ ਕਿਸਤਰਾਂ

ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਯਾ ਜਾਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਇਸਦੀ ਬਾਬਤ ਅੱਡ ੨ ਹਨ।

ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਅਸਰ' ਹੈ, ਅਰ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਸਦਾ ਫਲ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਸ ਨਿਰਮਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਹੜੀ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਰਖਸ਼ਣ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਤੇ ਅਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਬਲਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਮਰ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀ ਉਸ ਇੱਛਾ ਦੀ ਬਾਬਤ ਕੀ ਆਖੋਗੇ ਜੇਹੜੀ ਮਨੁਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਰਤਬ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਚਨ ਹਾਰੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਅਰ ਖਿੱਚ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਇਸਦੇ ਦੇਖਣੇ

ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਬਣਕੇ ਉਸਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਭਰਵਾਸਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਅਮਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਸਤੀ ਅਰ ਢਿੱਲਤਾਈ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਰ ਕੁਝ ਮਨੁੱਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਕੜ ਰੱਖੇ, ਪਰ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਅਨਹਦ ਤਾਕਤ ਭੀ ਹੈ ਜੇਹੜੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਮਨੁੱਸ਼ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਾਮ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਖਿਆਲ ਜਾਂ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਜਾਂ ਆਤਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਈਥਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਪੁਰ ਚਲਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਹੜੇ ਉਸ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੰਮ, ਖਿਆਲ ਅਰ ਵਲਵਲੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਅਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਲਦੇ ਹਨ ਅਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਹੀ ਝੜੀਆਂ ੨ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾਂ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਹੜੀਆਂ ਚੱਕਰ ਲਾਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਹੜੇ ਉਸਦ ਮੁਆਫ਼ਿਕ ਹਨ ਉਹ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣੇ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ

ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਤਾਕਤ ਅਰ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਮਨ ਇੱਛਤ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਯਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲ ਪਸੰਦੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਲੋਕੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਉਸਤਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਦ ਤਕ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦਗੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦਗੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਸਖਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਜਾਂਦੀ,ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨਸਕ ਤਬੀਅਤ ਸਦਾ ਜ਼ੋਰ ਅਰ ਸਖਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੇ ਉਲਟ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਖੜਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਦਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਜ਼ਾਜ਼ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤਰਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਵਸੀਲੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੀਕਰ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸਤਰਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂਦੇ ਖਿਆਲ ਹੀਸਨ ਅਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਸਚਾ ਭੀ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਅਤੇ

ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਵਿੱਦਯਾਰਥੀ ਬਣਕੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਉਸਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਦਬਾਉ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਭੇਜੇਸਨ।

ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਦੀ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਕੇਵਲ ਦਿਲ ਦੀ ਹੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਖਿੰਡਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਕਰਤਵਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਪਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਅਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਤਜੋਰਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ, ਤਮਾਸ਼ਗਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜੇਹੜਾ ਜ਼ਰਾ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬਤੌਰ ਆਪਣੇ ਮਾਮੂਲ ਦੇ ਚੁਣ ਲਵੋ, ਥੋਹੜੇ ਚਿਰ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿਕ ਕਰੋ ਅਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਖਿਆਲ ਉਸਦੀ ਵਲ ਭੇਜੋ ਕਿ ਓਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਰੁਖ ਕਰਨ ਅਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵਨ, ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਇਸਤਰਾਂ ਸੋਚੋ ਕਿ ਓਹ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰੁਮਾਲ ਲੈਕੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਪੂੰਝਣ ਲਗ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲਿਆਓ,

ਜੇਹੜਾ ਅਵਸਰ ਅਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਥੋੜੇ ਹੀ ਚਿਰ ਵਿਚ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਸਰ ਦੇ ਹੇਠ ਆ ਜਾਏਗਾ ਅਰ ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਲਵਾਨ ਖਿਆਲ ਗ਼ਾਲਬਾ ਨਾ ਪਾ ਲਏਗਾ ਉਹ ਜਰੂਰ ਤੁਹਾਡੀ ਇਛਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਥੋਹੜਾ ਚਿਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏ, ਤਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਵੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਫਿਟੇਗਾ। ਕੀ ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਵਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਕੀ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਖਾਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਉੱਤੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਅਰ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸੇ ਕਿ ਦੂਜਾ ਆਦਮੀ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ ਅਰ ਉਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਤੱਕ ਹੱਥ ਨਾ ਆਯਾ? ਅਕਸਰ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਯਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣੇ ਹੀ ਕਿ ਉਹ ਖਿਆਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆਯਾ, ਬਾਤ ਚੀਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕੀ ਇਤਫਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਨੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਰਹਿਕੇ ਭੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਇਲਮ ਖ਼ਿਆਲ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤ੍ਾਕਤ ਦਾ ਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹਨ ? ਜੇਹੜੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹ ਉਹ ਭੀ 'ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਦੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਾ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੱਖ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਰ ਇਲਮ ਖਜ਼ਾਲ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸ਼ਾਖ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ। ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੂ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਇਤਨੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾ ਦੇਣਗੇ।

ਅਠਾਰੁਵਾਂ ਕਾਂਡ

{ ਭੈੜੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਤੇ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ 'ਦਿਲ ਹੀ ਦੇਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਸੁੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ' }

[ਸੈਕਸ਼ ਪੀਅਰ

ਭਲੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਭਲਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[ਸਿਗਨੂੰ

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾਈ ਅਰ ਭਲਾਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਅ ਉਂਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਉੱਕਾ ਹੀ ਗਿਆ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਲੇ ਅਰ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਭੁੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮ ੁੱਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸਦੀ ਕੁਵੱਤ ਇਰਾਦੀ ਨਿਰਬਲ ਹੈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਧ ਪਾਪ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਹੜੇ ਭੁੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਮੂੰਹ ਦ ਭਾਰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਲਾਨਤ ਫਿਟਕਾਰ ਦਾ ਥਾਂ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਤਰਸ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਅ ਜਹਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਚਰਨ ਦੀ ਨਿਰਬਲਤਾਈ ਅਰ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਏਹ ਲੋਕੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਏਹ ਦੂਜ ਲੋਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦੀ ਕਠ-ਪੁਤਲੀ ਬਨਾ ਰਖਦ ਹਨ।

ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਆਕੇ ਬੁਰਾਈ ਕਰ ਚਹਿੰਦਾ ੈ ਉਹ ਨਿਰਬਲ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਰ ਬਲ ਦਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਲੋੜਵੰਦ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਬੀਮਾਰ ਮਨੁੱਸ਼ਜ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦਾ ਲੋੜਵੰਦ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਨੁੱਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ੈ ਤਾਂ ਝੱਟ ਹੀ ਨਵੇਂ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਅਰ ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਭਲੇ ੁਦਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਏਕਤ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਕਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਲਾਈ ਸਦਾ ਹੀ ਬੁਰਾਈ ਉੱਤੇ ਜੈ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਬਾਹਜ਼ੇ ਮਨੁੱਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਛਪੀ ਅਰ ਦੱਬੀ ਪਈ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਥੋੜੀ ਹੀ ਹਰਕਤ ਅਰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉੱਭਰ ਖਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ।ਜਦ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਇਤਨਾ ਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਉੱਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗਲਬਾ ਮਿਲਨ ਲਗਦਾ ਹੈ,ਤਦੋਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਆਤਮਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਅਸਲੀ ਸੋਮੇਂ ਅਰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਛਾਵੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਪਵੇ ਅਰ ਓਥੇ ਹੀ ਵੱਲਕੇ ਠਹਿਰੇ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਹ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਭਲਾਈ ਅਰ ਦਰੁਸਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਅਰ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਰ ਨਿਰਮਲ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸਤਰਾਂ ਭਲੇ ਖਿਆਲ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ? ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਭਾਂਤ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਕਾਬੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਉਸਨੂੰ ਚਾਕਰ ਬਣਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲ ਕੇਵਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸੰਗਤ ਅਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿਓ, ਬੁਰਾਈ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਰ ਉਸਦੀ ਜਗਾ ਭਲਾ ਸੁਭਾਉ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਵਾਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੀਮਾਰਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕਰਨ, ਉਹ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਕਦੇ ਭੀ ਬੀਮਾਰਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾ ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤ ਦਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਨਾ ਲਿਆਵਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਅਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਣ ਦੀ ਸਿੱਖਯਾ ਦਿਆ ਕਰਨ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਰ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ ਕਰਨ ਅਰ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ। ਬੀਮਾਰ ਦੇ ਦਿਲਵਿਚ ਘ੍ਰਿਣਾ ਅਰ ਦੁਸ਼ਮਨੀ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾ ਬੀਜਣ, ਨਾਂ ਜ਼ੋਰਅਰਨਾਂਸਖਤੀ ਕੋਲੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ, ਸਗੋਂ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨਭਵ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਦਾ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਯਾ ਕਰਨ। ਜੇਹੜਾ ਪੁਰਸ਼ ਬੀਮਾਰ ਦੀ ਆਦਤ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਓਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਚੰਗੇ ਅਰ ਭਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਨਹਿਰ ਬਣਾ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਖਿਆਲ ਵੇਲੇ ੨ ਸਿਰ ਬੀਮਾਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹਟਾਂਦੇ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਭਲੇ ਖਿਆਲ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਹਟਾਣ ਦਾ ਫਿਕਰ ਬੇਫਾਇਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਆਪ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਫਜ਼ੂਲ ਕਾਰ-ਰਵਾਈ ਦੀ ਆਗਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਬੀਮਾਰ ਦਾ ਭੁਲਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਮੌਜੂਦ ਕਰ

ਵਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਏਕਤਾ, ਪਿਆਰ ਅਰ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ।

ਹਰ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ, ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਦਲੀਲ ਹੈ।

ਜਿਉਂ ੨ ਖਿਆਲ ਬਦਲਦੇ ਜਾਣਗੇ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਹਿਣੀ ਕਰਨੀ ਅਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ!

ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀਦਾ ਅਮਲ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਰੋਗੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਝਾੜਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਥਪਦਾ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹਥ ਨਾਲ ਝਾੜਨੇ ਨੂੰ (passes) ਪਾਸਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਸ਼ ਏਹ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂਦੇ ਪੋਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਰਜ ਹੋਕੇ ਮਾਮੂਲ ਜਾਂ ਰੋਗੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥ ਅਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਹਨ ਅਰ ਉਸਦੇ ਖਿਦਮਤਗਾਰ ਹਨ, ਓਹ ਕੇਵਲ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ

ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇਹੜੀ ਤਾਕਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਓਹ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਦ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲੈਂਪ ਵਿਚ ਕਾਰਬਾਨਕ ਜਲਨਕ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀਬੜੀ ਚਮਕੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਬਾਨਕ ਵਿਚੋਂ ਆਂਵਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਲੈਂਪ ਵਿਚੋਂ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਨੌਕਰ ਕੇਵਲ ਇਕਤ੍ਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਫਿਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਓਹ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਲੈਂਪ ਵਿਚ ਆਕੇ ਇਸ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰੇ, ਜਿਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈਂਪ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜੇਹੜੀ ਤਾਕਤ ਸ਼੍ਰੀਰਕ ਕਾਰਯਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਆਤਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਫਿਰ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੁਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲੋਕੀ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਕਤ ਅਮਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਅਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਕਤ ਸਦਾ ਹੀ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਕੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਦੇਕੇ ਉਸਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਅਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਪਨੇ ਸਨਬੰਧੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਕਿਸੇ ਖਾਰਜੀ ਤਾਕਤ, ਦਵਾਈ, ਰਸ, ਅਰਕ ਜਾਂ ਫੱਕੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੋਕ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਰ ਇਹ ਤਾਂ ਦਸੋ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਦਰਤ

ਦ ਕਮ ਕਾਜ ਰੋਕਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਅਰ ਸੁਆਮੀ ਤੋਂ ਭੀ ਬਲਵਾਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਨੁੱਸ਼ ਇਕ ਖਿਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਜੇਹੜੇ ਲੋਕੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਓਹ ਇਸਨੂੰ ਕਰਤਾਰ /ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਭੀ ਵਧ ਬਲਵਾਨ ਅਰ ਕਾਦਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹੱਥ ਲਗ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਰ ਓਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਅਰ ਅਮਿੱਟ ਆਖਣਾ ਭੁਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਰੋਗਤਾ ਅਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨੂਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਅਰ ਇਤਫ਼ਾਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਬੀਮਾਰੀ ਅਰ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਕੇਵਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂਨ ਅਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਏਕਤਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੈ ਹੈ ਜੇਹੜੀ ਇਲਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਕਰਖਸ਼ਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੀ ਦਰਜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇ ਦੇਣ ਪਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦਿਲ ਅਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਰਕਤ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹਾ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ

ਕਟਕੇ ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵੱਢਨ ਦੀ ਉਮੈਦ ਰਖਨਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿਕਲਨਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜੇਕਰ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਨੀਸਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਜਾ–ਕਲੈਰੋਆਈਨਸ, ਮੀਡੀਅਮਸ਼ਿਪ, ਟੈਲੀਪੈਥੀਅਰ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ

"ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਆਵਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫਰਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਕੇ ਇਹ ਮਲੂਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਫਰਕ, ਤਮੀਜ਼ ਅਰ ਇਖ਼ਤਲਾਫ਼ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਨਿਯਮ ਅਰ ਇੱਕ ਹੀ ਵਾਕਿਆ ਦੀਆਂ ਅੱਡ ੨ ਸ਼ਕਲਾਂ ਅਰ ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ"।

[ਹਰਬਰਟ ਸਪਿਨਸਰ

"ਖਿਆਲਾਂ ਜਾਂ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪੁਚਾਯਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"।

[ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਕੁਰਕ

ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਜਾ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਅਰ ਉਸਦੇ ਨਿਯਮ

ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕੇਵਲ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਹੀ ਅਸੂਲ ਹਨ, ਆਤਮਕ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਰਨੇ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਆਤਮਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉ ਤੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਏਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਂਵਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਇਆਂ ਵਲੋਂ ਸੁਨੇਹੇ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਰੀਰ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਤਮਾਂ ਅਰ ਅਕਲ ਫਿਰ ਭੀ ਜੀਂਵਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਥੂਲ ਅੱਖਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀਆਂ, ਪਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਓਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਾਂ ਉਤੇ ਪਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਆਤਮਾਂ ਨੇ ਜੀਂਵਦੇ ਮਨੁਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜੀਂਵਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਹ ਕਰਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਦੇਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕ ਤੇ ਚਲਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੇਹੜਾ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲਗਾਉ ਅਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪਸਰਿਆ ਹੋਯਾ ਕਾਨੂਨ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਸਾਰੇ ਅਕਲ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜਦ ਕਦੇ ਇਕ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਜਾਂ ਇਕ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਓਥੇ ਉਸਦੀ ਹਕੂਮਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਣੀ

ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਕੁੱਰਾ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਘੇਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸੈਰ ਕਰਦੇਹੋਏ ਸੰਸਾਰਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਕੁੱਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਭੀ ਅਸਰ ਪਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਭੇਜਣੇ ਅਰ ਕਬੂਲ ਕਰਨੇ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਮਲ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਕਈ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਖਾਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲ ਚੁਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਮੂਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਲ ਕੇਵਲ ਦਿਲ ਦੀ ਇਕਾਗ੍ਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੇਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਵੱਧ ਬਲਵਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਬਲੀਅਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਭੇਜਣੇ ਅਰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਲਾਨਤ ਅਰ ਮਲਾਮਤ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਪਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਖਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਢਿਆ ਅਰ ਕੇਵਲ

ਨਿਸਚੇ ਦੇ ਤੌਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਇਲਮ ਅਰ ਬਿਆਨ ਤੇ ਅਮੰਨਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਜੀਂਵਦਿਆਂ ਆਤਮਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਜੇਹੜੀਆਂ ਅਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਖਿਆਲ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮਨੁਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆ ਹੋਇਆਂ ਆਤਮਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰ ਪੰਜ ਭੌਤਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਛਡਣੇ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਕੋਲੋਂ ਵੱਧ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਤਾਕਤਾਂ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਇਹੋ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲ ਕਦੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਸੰਦੇਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਏਹ ਆਖਣਾ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ (ਮਾਮੂਲ) ਵਿਚ ਸੰਦੇਸੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਰ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਖਤ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਦਰ ਅਸਲ ਫਰਕ ਅਰ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਹੜਾ ਕਨੂਨ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੀਵਣ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹਾ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਭੀ ਕਾਬੂ ਪਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਆਤਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ? ਕੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁਸ਼ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ ਬਨਾਏ ਗਏ ? ਜੇਕਰ ਇਕ ਮਨੁਸ਼ ਸਰੀਰ ਰਖਦਾ ਹੋਇਆ

ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵਖ ਹੋਕੇ ਮਨੁਸ਼ ਨਾਲ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਭੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਇਕ ਮਨੁੱਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਾਮੂਲ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮੂਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਆਪ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਦਾ ਦਿਲ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਭੀ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਾ ਆਤਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਗ਼ਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਤਮਾਂ ਕੋਲੋਂ—ਜੇਹੜੀਆਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹਨ—ਖਿਆਲ ਬੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿੱਕੂੰ ਕੋਈ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਜੇਹੇ ਆਤਮਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੇਹੜੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖਿਆਲਾਂ ਅਰ ਪੈਗ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਅੱਜ ਭੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਤਾਕਤਵਰ ਅਰ ਅਸਰ ਪਾਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਨ? ਸਾਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਭਾਰੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮੁਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ

ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੇਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਦੇ ਅਮਲ ਨਾਲ ਇਕ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਿਲ ਦੇ ਹਾਲਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮਾਂ ਅਮਰ ਰੂਪ ਹੈ, ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਆਤਮ ਵਿੱਦਯਾ ਦੀ ਮਨਜਾਦ ਹੈ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪੇਚਦਾਰ ਵੈਹਮਾਂ ਦੀ ਗੰਢ ਨੂੰ ਖੋਹਲ ਦਿਤਾਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਆਤਮਕ ਵਿਦਯਾ ਨੂੰ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਪਰਦੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਤਾ, ਅਰ ਡਾਕੂ ਆਦਮੀ ਜੇਹੜੇ ਠੱਗੀਆਂ ਕਰਕ ਸਿੱਧੇ ਸਾਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਖਾਤਮਾਂ ਹੋਗਿਆ, ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਪੱਲੂ ਦਾ ਦਾਗ ਭੀ ਸਦਾ ਲਈ ਧੋਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ ੨ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਅਰ ਜੀਂਵਦੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਖਿਆਲ ਦਾ ਆਵਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਰ ਹਰ ਇਕ ਮਨੁਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਾਮੂਲ ਤੇ ਵਿਚੋਲਾ ਬਣਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਚਾਲਾਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਦੇ ਆਦਮੀ ਫਰੇਬ ਵਿਚ ਆਵਣਗੇ।

ਕਲੀਅਰੈਨਸ ਅਰਥਾਤ ਮੀਡੀਅਮ ਸ਼ਿਪ

ਕਲੀਅਰੈਨਸ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਸਾਫ ੨ ਵੇਖਣਾ ਹੈ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ 'ਦਿੱਵ ਚਕਸ਼ੂ' ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਫਤ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਤ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗ਼ੀਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਇਹ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜੇਹੜੀ ਖਾਸ ੨ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਏਹ ਭੁੱਲ ਹੈ, ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਫਤ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਵਾਧੇ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਦੀ ਮੁਥਾਜ ਹੈ। ਕਲੀਅਰੈਨਸ ਸਿਰਫ ਅਮਲੀ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਕਲੀਅਰੈਨਸ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਖਿਆਲਾਂ ਜਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਇਕ ਚਿੱਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵਜਦੀ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਖਿਆਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਣੀ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਬਨਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤਰਾਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਥੋੜੀ ਜੇਹੀ ਮਜੂਰੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਮਨੁੱਸ਼ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਕੁੱਵਤ ਇਰਾਦ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵੇਚ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲੀਅਰੈਨਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਮੀਡੀਅਮ ਹੈ, ਪਰ ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਤਬਕੇ ਵਿੱਚ ਜਦ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮੀਡੀਅਮ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਟੈਲੀਪੈਥੀਅਰ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ

ਜਦੋਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਟੈਲੀਪੈਥੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਉੱਕਾ ਹੀ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਅਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ ਭੀ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਗਿਆ ਅਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਤਈ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕ ਉਸਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਰ ਆਖਣ ਲਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ ਠੀਕ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਵੇਲੇ ਜਦ ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਸਿਟਾ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲਗਾ, 'ਹਾ! ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।' ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮੁਆਮਲੇ ਕਈਆਂ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਗੁਜਰੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉੱਕਾ ਨਾ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਨਾ ਚਾਹੀਏ? ਪਰ ਉਸਨੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ

ਖਤ ਲਿਖਿਆ, ਕੀਮਤ ਪੁੱਛੀ, ਅਰ ਮਕਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭੀ ਉਸਨੂੰ ਵੇਚਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਮਕਾਨ ਵਿਕ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ, ਉਸਨੇ ਭੀ ਖਤ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਲਿਖਿਆ, ਅਰ ਸਵੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਖਤ ਮਿਲੇ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ, ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਖਤ ਇਕੋ ਹੀ ਵੇਲੇ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਰਾਤ ਦੇ ਵੇਲੇ ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ। ਕੀ ਇਸਤੋਂ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਆਦਮੀ ਇੱਕੇ ਹੀ ਵੇਲੇ ਇੱਕੋ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਸਨ ? ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ ਅਖਵਾਂਦੇ ਹਨ।"

ਇਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗੀਠੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਹੋਯਾ ਸੀ ਕਿ ਝੱਟ ਪੱਟ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ੨ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਢੂੰਡਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਇਕ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ੩੦ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆਕਿ ਕੀ ਤੁਸਾਂ ਕਿਤਾਬ ਮੰਗਵੀਂ ਲਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਉਸਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਾਰਸਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਯਾ ਮਿਲਿਆ, ਜੇਹੜਾ ਡਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਆਯਾ ਸੀ।ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ ਮੰਗਵੀਂ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਰ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਦੱਸੋ ਇਹ ਵਾਕੇ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

ਤੁਸਾਂ ਕਦੇ ਇਹ ਭੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ

ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਅਰ ਕਿਉਂ ਅਜਿਹੇ ਇਨਟਯੂਸ਼ਨ ਆਪ ਦੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ? ਸੁਣੋਂ—ਇਸਤੋਂ ਏਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਰ ਵਜੂਦ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼-ਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਦਲ ਬਦਲ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕੋ, ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਅਸਲ ਜਾਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਕਦਰ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕੋਗੇ।

ਬੀਸਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਕਰਿਸਚਅਨ ਸਾਈਨਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ

'ਤੇਰੇ ਨਿਸਚੇ ਨੇ ਤੁਝੇ ਸੁਧ ਸਰੀਰ ਕਰ ਦੀਆ'।

[ਮਸੀਹ

'ਨਿਸਚਾ ਅਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਡੇ ਫਿਕਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰੇ ਬੋਝੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੌਲਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।'

[ਐਮਰਸਨ

ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਜਾ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਇਸ ਨਿਸਚੇ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਅਰ ਉਹਾ ਹੀ ਸਭੋ ਕੁਝ ਹੈ। ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਅਨਿਸਬਤਾ, ਨਸ਼ਟ ਹੋਣਾ, ਮਲੱਕਜ਼ ਅਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਨੇਕੀ ਦਾ

ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ, ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਨਿਰਬਲਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨਿਸਚੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹਨ। ਜੇਹੜਾ ਮਨੁਸ਼ ਉਸ ਨਿਸਚੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਨਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋਕੇ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਸਦੇ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹਾ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਅਰ ਤੱਤ੍ਵ, ਏਹ ਪ੍ਰਨਾਮੀ ਹਨ ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ। ਏਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤੱਤ੍ਵ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਲ ਦੇ ਪਲ ਹੋਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਾਇਮ ਅਰ ਨਾਸ਼ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਸਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੱਤ੍ਵ ਦਾ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੋਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਅਰ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਵਜੂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਭੀ ਦਿਲੋਂ ਕੱਢ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦਿਲੋਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ "ਜਿਹਾ ਦਿਲ ਹੋਵੇਗਾ ਉਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇਗਾ।" ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਰੋਗਤਾ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਪਹਿਲੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾਰੀ ਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ

ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਖਿਆਲ ਕਰਨੇ ਤੋਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦਸ਼ਾ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹੀ ਮੁਆਮਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਅਰ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬੱਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਭੁੱਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਭੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕਰ ਉਸਦੇ ਹੋਣੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੀਮਰ ਹਾਂ—ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਖਿਆਲ ਕਰੀਏ—ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਿਆਲ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਿਆਲ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਰੋਗ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਰ ਫਿਰ ਅਰੋਗਤਾ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸਚਾ ਰਖਣਾਂ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੰਨ ਲੈਣਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਗਹੁ ਕਰਨ ਦੀ ਉੱਕੀ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਰਕਤ ਅਰ ਤਾਈਦ ਕਿਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਕੇਵਲ ਇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਤਨੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਤੋਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹਰਕਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਲੋੜੀ ਦੀ

ਸ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਹੈ ਅਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਖਿਆਲ ਅਰ ਵਿਸਵਾਸ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲੈਣਗੇ ਅਰ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਅਜੇਹੀ ਦਸ਼ਾ ਪੈਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੇਹੜੀ ਸਾਂਗੋ ਪਾਂਗ ਭਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਦੇਖਣੇ ਜਾਂ ਅਨਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਸ਼ੁੱਧ ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁੱਧ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਹੈ, ਅਰ ਜਿਸਤਰਾਂ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਉਸੇਤਰਾਂ ਬੁਰਾਈ ਅਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ।

ਵਿਸਵਾਸ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਅਜੇਹੇ ਹੀ ਵਿਸਵਾਸ ਤੇ ਹੈ ਜੇਹੜੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਹੀ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਹੈ ਅਰ ਹਰੇਕ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਜਾਣਨੇ ਵਾਲਾ ਅਰੋਗਯਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁਆਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅਸਰ ਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅਜੇਹੇ ਪੱਕੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜੇਹੜੇ ਕਿ ਤੱਤ੍ਵ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਤਦੋਂ ਤੀਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਦਯਾ ਤੇ ਪੂਰਾ ੨ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੇਗਾ । ਕਰਿਸਚੀਅਨ

ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਦਯਾ ਨੇ ਲਗ ਭਗ ਇਕ ਕਰੋੜ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਖਿਆਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਇਕ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਜੇਹੜਾ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਰ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬੁਰਾਈ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਦਖਾਹੀ ਅਰ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ।

ਇਲਮ ਕਾਨੂਨ ਸਚਾਈ ਦੀ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਫਰਕ ਕਰਾਂਦਾ ਹੋਯਾ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸਵਾਸ ਬਾਬਤ ਅੰਤਮ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਅਸੀਂ ਬੀਮਾਰੀ,ਵੈਦਗੀਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਡਿਆਈ ਉੱਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਜੇਹੜੀ ਇਲਮ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਾਰ ਏਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਲਮ ਕਾਨੂਨ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਬੁਰੀ ਦਸ਼ਾ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਹਾਰ ਹੈ, ਅਰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਲਾਈ ਅਰ ਧਰਮ ਦੇ ਫੈਲਾਨ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਚਾਈ ਅਰ ਦਿਲ ਦੀ ਸਫਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਨੁੱਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਵਡਮੁੱਲਾ ਬਦਲਾ ਹੈ।

ਇਲਮ ਖ਼ਜਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖ !

ਖ਼ਿਆਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ !

ਜਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਛ ਬੀਜ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਬੀਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਾ ਅਨਹੋਣੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਠੀਕ ਏਸੇਤਰਾਂ ਹੀ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾਹੈ। ਖ਼ਿਆਲ (ਇੱਛਾ = ਇਰਾਦਾ) ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਖ਼ਿਆਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਫੁੱਲ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਰੰਜ ਦਾ ਫਲ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਦੁੱਖ ਹੋਵਨ ਤੇ ਲੋਕੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,ਉਹ ਇਕ ਛਿਨ ਭਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਏਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਦੁੱਖ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਯਾ ਕਿੱਥੋਂ ? ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਇਕ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪ ਆਪਣੇ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਘੜੀ, ਹਰ ਮਿੰਟ, ਹਰ ਪਲ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਸਿੱਧੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ, ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ (ਦਸ਼ਾ) ਸਾਡੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਤੋਂ ਭੀ ਵੱਧ ਅਸਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਖ਼ਿਆਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਬਣਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋ ਗਏ, ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਸ ਹੋਯਾ, ਆਤਮਾ ਤੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਯਾ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਜੇ ਭੈੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਤਦ ਬੱਸ ਫੇਰ ਕੀ ! ਏਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਾਰੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ, ਵਿਚਾਰ ਅਰ ਆਸ਼ਾ ਦਾ ਸੱਤਜਾਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਭੀ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ! ਜੀਵਨ ਭਾਰੂ

ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨਰਕ ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਤ ਹਨ ਕਿ "ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀ ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਹਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਉਜੇਹਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਉਪਾਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਜੋ ਕੁਝ ਅੰਗ (ਇੰਦ੍ਰਯ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ" ਏਸ ਤੇ ਅਤੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਾਡਾ ਹਿਰਦਾ ਸ਼ੁਧ ਹੋਵੇ, ਮਨ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਤੇ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਕੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਓਹ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨ ਅੱਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨ ਹਵਾ, ਨ ਬਿਜਲੀ, ਨ ਪਾਣੀ, ਸ਼ਮੇਸ਼ਰ ਇਸਨੂੰ ਦਬਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਅੱਗ ਇਸਨੂੰ ਸਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਪਾਣੀ ਡੋਬ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਹੋਰ ਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਅਨਹੋਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਓਹ ਚੰਚਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁੱਤੇ, ਜਾਗਦੇ, ਚਲਦੇ, ਫਿਰਦੇ, ਉਠਦੇ, ਬੈਠਦੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਰਾਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਏਸ ਮਹਾਨ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਵਰਤਨ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪੁਰਸ਼ ਵੀ ਮਹਾਨ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਇਸਦਾ ਭੈੜਾ ਤੇ ਅਯੋਗ ਵਰਤਾਉ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਦ ਉਹੋ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਗਿਰਕੇ ਮਹਾਨ ਪਤਤਿ ਅਰ ਸੰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਭਯਾਨਕ ਦੁਖਦਾਈ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਚਰਜ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਸਾਡੇ ਹਰ ਇਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਅਰ ਛਪਾਇਆ ਛੁਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਚੇਹਰਾ

ਦਿਲ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੋ ਜੇਹਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਚੇਹਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਾਲ ਅੱਖੀਆਂ, ਟੇਢੇ ਭ੍ਰਵੱਟੇ ਅਤੀ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਕੇਹੜਾ ਹੈ ਜੋ ਚੇਹਰੇ ਦੀ ਫਿੱਕੀ ਪਿਲੱਤਣ, ਉਦਾਸੀ ਦੇਖਕੇ, ਫਿਕਰ, ਗਮ, ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਾਂ ਹੋ ਸੱਕੇ, ਗੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਚੇਹਰੇ ਦਾ ਫੱਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਡਰ ਅਤੇ ਅੰਤਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ? ਸਮੁੰਦਰੀਕ ਸ਼ਾਸਤ੍ (ਕਿਆਫਾ ਸ਼ਨਾਸੀ) ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ ਚੇਹਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ੨ ਭੂਤ, ਭਵਿਸ਼ਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਾਰੇ ਹਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਇਸਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅਸੀ ਇਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਉਲਥਾ ਸਵਦੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ)।

ਦਿਲ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਹੈ ਜਿਸਤੋਂ ਖਿਆਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਪਜਕੇ ਹਰ ਛਿਨ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੇਹਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਕੜ ਛਡਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਪਜ ਔਂਦੇ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਦਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਮਸੂਮ ਬਾਲਕ ਕਿਉਂ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ? ਕੇਵਲ ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਏਸਦਾ ਦਿਲ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਛੁਹਿਆ ਤਕ ਭੀ ਨਹੀਂ ! ਏਸਦੀ ਸਰਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਇਸਦੇ ਮਨ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਚਮਕ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤੇ ਬਾਲਕ ਅਰ ਸੱਤਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਬੁਢੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਭੀ ਫਰਕ

ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਮਹਾਤਮਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਅਚਰਜ ਦਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਮਨ ਦਾ ਦਾਸ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦੀ ਆਗਯਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਡਰਪੋਕ, ਕਾਇਰ ਕਦੇ ਬਲਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਓਹ ਲੋਕ ਜੇਹੜੇ ਸਦਾ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਡਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਲਗ ਪਗ ਸਦਾ ਹੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤਾ ਲੋਕੀ ਅਰੋਗਯਤਾ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਅਰ ਕਸਰਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗਰਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਲਾਣੀ ਚਾਲ ਬਾਜ਼ੀ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਫਲਾਣੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਦਿਕ। ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਹਰ ਇਕ ਗ੍ਰਾਹੀ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਏਸ ਫਿਕਰ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਤਦ ਤਕ ਓਹ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਅਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰੀਰ ਸਡੌਲ ਹੈ ਤੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੱਚੇ,ਗੰਦੇ ਤੇ ਭੈੜੇ ਖਿਆਲ ਅਰੋਗਯਤਾ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹਨ। "ਚਿੰਤਾ ਚਿਖਾ ਬਰਾਬਰੀ" ਫਿਕਰ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਖੂੰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਉਪਜ ਔਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਰੋਗਯਤਾ ਦਾ ਡਾਢਾ ਵੈਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਕੋਈ ਉੱਤਮ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਭੈੜੇ ਰੰਗ ਰਾਗ ਮਲੋਲ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਮੰਨਣੀ ਭਾਰੀ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ, ਇਕ

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਗੋਂ ਆਤਮਕ ਬਲ ਦਾ ਸੱਤਜਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਸਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਗਰ, ਮੇਧਾ, ਦਿਮਾਗ਼ ਆਦਿਕ ਸ੍ਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਭੀ ਸਤਜਾਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਤਮਕ ਖ਼ੁਸ਼ੀਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਅਸਰ ਸਰੀਰ ਤੇ ਰਸਾਯਨ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ) ਤੋਂ ਭੀ ਵਧਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਆਸ ਪਾਸ ਤੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਕ ਅਮੀਰੀ, ਗਰੀਬੀ ਸੁਖ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸੱਕਦੀਆਂ ਪਰ ਲੋਭੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਲਖਾਂ ਨਾਲ ਭੀ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਰੋਗੀ ਦਾ ਦਿਲ ਸਦਾ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਭੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਪਿਆਰੇ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਭੀ ਹੋਵੇ ਬੋਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਿੱਠੀ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ ਭੀ ਕੌੜੀ ਤੇ ਬੇਸੁਆਦ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਕਿਉਂ? ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਖਿਆਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦੁਖ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਬੁਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਸੱਜਣ ਮਿਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ ਹਨ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਇਕ ਓਪਰੇ ਤੋਂ ਓਪਰੇ ਨਾਲ ਭੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦੂਰ ਹੋਣਾਂ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਮਹਾਨ ਕਠਨ ਤਾਂਜ਼ਰੂਰਹੈਲੋੜ ਪੈਂਦੀਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਵ ਤੇ ਵਤੀਰਾ ਸੱਜਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਯਾ ਜਾਵੇ, ਕੀ ਏਹ ਬਦਲੀ ਇਕ ਹੀ ਖਿਆਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ? ਕੋਈ ਬੁਰਿਆਈ ਜਾਂ ਭਲਿਆਈ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ

(ਅਚਾਨਕ) ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਰਇਕ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੰਦੇ ਤੇ ਕਮੀਨੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ,ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਜਮਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਦੇਖਕੇ ਅਚਾਨਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜੀਵਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਜੋ ਕੇਵਲ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਬਕੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਤ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣੌਂਦੇ ਸਗੋਂ ਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤ ਅਰ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਬਣੌਂਨ ਵਾਲਾ ਆਪ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਿਮੋਨੀਏ (ਪਾਰਸਵ ਸੂਲ) ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਸ਼ ਦੇ ਪਲਟਾ ਖਾਣ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੋਗੀ ਬਕਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੋਂ ਭੈੜੀਆਂ,ਗੰਦੀਆਂ ਤੇ ਅਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ,ਜੋ ਅਰੋਗਤਾ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹੋਵਨ, ਪ੍ਰਗਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜੀਵਨ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਮਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ, ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਏਸਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਏਹ ਗੰਦ ਮੰਦ ਏਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਨਲੱਗਗਿਆ ਹੈ? ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਗੀ ਅਰੋਗਤ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਬੌਂਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਜ਼ਰੂਰ ਉਪਜਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ,ਪਰ ਏਸਦੀ ਸਾਰੀ ਮੇਹਨਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਖਾੜ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਅਕਲ ਇਸਦੇ ਖਰਾਬ ਦਿਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਬਕਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬੇਹੋਸ਼ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅਸਲੇ ਦਾ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਲਾ ਪੜਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਜੋ ਖਿਆਲ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਿਗ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਸਾਧਾਰਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤੱਕ ਛਿਪ ਸਕਦਾ ਹੈ,ਪਰ ਜਰਾ ਭੀ ਮੌਕਾ ਪਾਕੇ ਉਹ ਅੱਗ ਦੀ ਤਰਾਂ ਚਮਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਫੇਰ ਨਾ ਪਾਣੀ ਬੁਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਮਿੱਟੀ ਦਬਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਕ ਫੋਟੋ ਗ੍ਰਾਫਰ ਦਾ ਕੈਮਰਾ ਆਖ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧਮ ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਕਿਰਨ ਪਲੇਟ ਦੇ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਠੀਕ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਖਿਆਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਉੱਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਅਨੇਕ ਯਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੁਰੇ ਖਜ਼ਾਲ ਨਿਰਾ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਵਨਗੇ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਪਰ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਖਿਆਲ ਆਪਣੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ

ਵਿੱਚ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਪਲੇਗ ਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਕਤਵਰ ਦਿਲ ਆਪਣੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਭੀ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰੀਏ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਸਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਭੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਣਾਈਏ।

ਖਿਆਲ ਅਤੇ ਅਰੋਗਤਾ!

ਅਰੋਗਤਾ ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ ਦੀ ਜਾਨ ਹੈ, ਅਰੋਗਤਾ (ਤੰਦਰੁਸਤੀ) ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਕਤ (ਬਲ) ਖੂਨ ਹੈ ਅਤੇ ਖੂਨ ਖੂਬਸੂਰਤੀ (ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ) ਹੈ, ਅਰੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਗੜ ਜਾਵਨ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵਨ ਤੇ ਸਭ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਸਮੁਖਾ, ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਤੇ ਦਿਲ ਖਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਚੇਹਰਾ, ਡਰਾਵਣਾ ਤੇ ਕੋਝਾ ਕਰੂਪ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁੰਦ੍ਰਤਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਰੋਗਤਾ ਦਾ ਆਸਰਾ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਹਾ ਅੰਦਰ ਤਿਹਾ ਬਾਹਰ" ਅਰਥਾਤ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਦਿਮਾਗੀ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਸਹਿਜੇ੨ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਵੇ ਤਦ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ

ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾਂ ਅਨਹੋਣੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੀ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਕਿਸੇ ਫਿਕਰ ਜਾਂ ਗ਼ਮ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਘੁਲਕੇ ਪਾਗ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ ? ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਦਸ਼ਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਰਾਕੁ ਭੈੜੀ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਤੇ ਚੇਹਰਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਆਦਮੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ਓਥੇ ਦਾ ਓਥੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਹੱਡ ਭੰਨ ਬੁਖਾਰ, ਭੁੱਖ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਲੋਕ ਜੇਹੜੇ ਸਦਾ ਚਿੰਤਾ, ਗ਼ਮ, ਫਿਕਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਦੇ ਭੀ ਅਰੋਗ, ਸਡੌਲ, ਉੱਦਮੀ ਜਾਂ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਤਰਾਂ ਤਰਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੱਜਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਅਞਾਣ ਇਸਤੇ ਸੰਦੇਹ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੈੜੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਰੋਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੱਟ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਤਜਰਬਾ ਇਸਦਾ ਸਾਖੀ ਹੈ "ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀ ?" ਜਰਾਕੁ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਰ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਨਿੱਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਹਰਇਕ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਵੈਦ, ਡਾਕਟਰ, ਹਕੀਮ) ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਹ ਸੱਠ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਜੇਹੇ ਰੋਗੀ ਰਾਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕੇਵਲ ਸਾਧਾਰਣ ਖਿਆਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਰ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਣ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਖ਼ਯਾਲਾਂ ਉਪਜੇ ਹੋਏ ਭਯਾਨਕ ਤੋਂ ਭਯਾਨਕ ਰੋਗ ਭੀ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਪਿੱਛੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਕਬਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕੇਵਲ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਹੀ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਅਕਬਰ ਦੇ ਪੈਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸ਼ਪ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਟੁੱਕ ਇਕ ਇਸ ਤੋਂ ਭੀ ਅਸਚਰਜ ਗੱਲ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਅੱਗੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਕੂਲ ਦਾ ਫਾਟਕ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਯਾ ਬੰਦ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਲੜਕਾ ਉਸ ਬੂਹੇ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਸਖਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਵੱਜੇ ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਉਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਗੋਡੇ ਤੇ ਡਾਢੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ, ਏਸ ਖਿਆਲ ਨੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਏਨਾਂ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸੇ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਪੀੜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈ, ਦੇਖਣ ਤੇ ਉੱਥੇ ਝਰੀਟ ਭੀ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਗਈ, ਸਹਿਜੇ ੨ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਧੜੱਮ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਲੱਤ ਸੁੱਜ ਗਈ ਤੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪੈ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਹਾਲ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਜਾਵਨ ਦੇ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਆਪ ਰੋਗਣ ਹੋਗਈ ਸੀ, ਹੋਰ ਇਕ ਮਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਜੋ ਘਰੋਂ ਲੱਸੀ ਪੀ ਕੇ ਪਰਦੇਸ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਲੱਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਪ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਤੇ

ਅਚਾਨਕ ਏਹ ਸੁਣਕੇ ਇਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਦੋ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲ ਦਸੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਬਹੁਤੇ ਲੋਕੀ ਸਦਾ ਏਸੇ ਵਹਿਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ "ਅਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ" ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹਕੀਮ ਪਾਸ ਨਾ ਜਾ ਲੈਣ ਤਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਭੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰਾ ੨ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰੋਗ ਉਤਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਦੇਖਣੇ ਵਿੱਚ ਆਯਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਨੇ ਸਖਤ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਯਾ ਅਰ ਉਹ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਬੱਚਾ ਚੰਦ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੋਯਾ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਮਾਤਾ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਯਾ ਦੁੱਧ ਥਾਣੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਸ ਗਿਆ ਅਰ ਉਸਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਯਾ। ਸਖਤ ਕ੍ਰੋਧ ਜਾਂ ਡਰ ਨਾਲ ਯਰਕਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਅਰ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਸਖਤ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਮਿਰਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਆ ਗ੍ਰਸਦੇ ਹਨ। ਸਖਤ ਰੰਜ, ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਹਸਦੇ, ਜਾਂ ਇਕ ਲਾਗ ਫਿਕਰ ਅਰ ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਗ਼ਮ ਪਾਗ਼ਲ ਪਣੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕ੍ਰੋਧ ਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਰਸਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਅਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਅਰ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਕੇ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਇਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹ ਕਿ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ

ਤਾਕਤ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬੀਮਾਰ ਦੁੱਖ ਕਰਕੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪਿਆ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜੇ ਦਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਬੀਮਾਰ ਆਰਾਮ ਮਲੂਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਏਹਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ? ਏਹ ਕਿ ਬੀਮਾਰ ਦਾ ਆਪਣੀ ਦਵਾਈ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਸਚਾ ਅਰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸੁਖ ਦੀ ਉਮੈਦ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਦਵਾਈ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੰਨਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ, ਪਰ ਪੂਰੀ ੨ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਭੇਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਕਲੇਜੇ ਵਿੱਚ ਡਾਢਾ ਦਰਦ ਹੋਯਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਲਿਖਕੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਖਾ ਲੈ ਅਰ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਤੰਦੁਰਸਤੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਕੇ ਫਿਰ ਆਯਾ, ਡਾਕਦਾਰ ਨੂੰ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਡਾਕਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਦਵਾ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਉੱਤੇ ਮਗ਼ਰੂਰ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦਵਾ ਦਾ ਨਾਮ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਦਰਯਾਫਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਮਾਰ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ—"ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ?" ਜੀ ਹਾਂ, ਉੱਕਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਵਾਈ ਦੱਸੋ ਜੇਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਜੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, "ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਨੁਸਖੇ ਤੋਂ ਹੈ, ਉਹ ਨੁਸਖਾ ਦੱਸ" ? ਬੀਮਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਉਹਾ ਹੀ

ਖਾਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਮਲੂਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਮਨੁੱਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਗਤ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਆਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਧਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਅਤੇ ਭਸਮ ਦੇ ਕਰਾਮਾਤੀ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਦਿਲ ਬੀਮਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ੨ ਨਿਸਚਾ ਅਰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਉਮੈਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਸਨਾਲ ਮਨੁੱਸ਼ ਦੀ ਹਰਇਕ ਬੀਮਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਅਸਲੀਭਰੋਸਾ ਅਰ ਸੁੱਧੀ,ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਓਥੇ ਤੰਦੁਰਸਤੀ ਜੈ ਅਰ ਬਲ ਸਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਸਰੀਰਕ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਰਹਿਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਰ ਪੂਰੀ੨ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦੁਰਸਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਰੱਖੋ, ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਾਓ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਸੋਚੋ, ਮੇਹਰ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦਿਓ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਵਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਦਿਲ ਦੇ ਸਾੜ, ਬੁਰਾ ਸ਼ੱਕ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਘ੍ਰਿਣਾ ਅਰ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਹੀ ਦੂਰਕਰ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਅਜੀਰਣ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਰ ਹੱਡਾਂ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ ਸਭ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣ ਗੀਆਂ, ਆਤਮਕ ਤ੍ਰੱਕੀ, ਸਰੀਰਕ ਖੁਰਾਕ, ਕਸਰਤ, ਸਾਫ਼ ਤੇ ਤਾਜ਼ੀ ਪਵਨ ਅਰ ਧੁੱਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੈ, ਬੀਮਾਰੀ ਤੇ

ਮਰਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜਗਾ ਸਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੇਕੀ ਸਦਾ ਬੁਰਿਆਈ ਤੇ ਜੈ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਸ਼ ਜਿਹਾ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ੈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਖਯਾਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ

ਸਰੀਰ ਪਰ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਕੁੱਵਤ (ਖਯਾਲਾਂ) ਦਾ ਅਸਰ ਭੀ ਸਾਂਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੜਾ ਭੇਦ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਅਜੇਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕੁੱਵਤ (ਜੋ ਸਾਡੇ ਜਿਸਮ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਤਥਾ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ । ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ (ਡਾਕਟਰ ਐਸ. ਸਮਿਥ) ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਰ ਜਿਸਮਾਨੀ ਹਾਲਤ ਪਾਸ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ" ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਭੋਗਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਰੋਗਜਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਕੁੱਵਤ ਦਾ ਅਸਰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਤੇ ਭੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਭੋਗਣਾ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਤੇ ਹੈ, ਇਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦਿਮਾਗੀ ਕੁੱਵਤ ਉਮਰਾ ਦੇ ਵਧਾਉਂਣ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਦਿਮਾਗ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਅਰੋਗਤਾ ਭੀ ਚੰਗੀ ਅਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਹਰਇਕ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਰ ਦਿਲ ਤੇ ਸਦਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ

ਹੈ ਤਦ ਉਸਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਸੱਟ ਲਗਦੀ (ਕੋਈ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਦਾ) ਹੈ ਤੇ ਸਖਤ ਸਦਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਾਲ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਰਿਹਾ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਥਵਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਸੁੱਕ ਕੇ ਕਾਨੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੇਹਰਾ ਉਸਦੀ ਅੰਦਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਈਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਣਨ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਾਕਤ (ਜੋ ਆਮ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ) ਦਰਦ ਦੁੱਖ ਖੋ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,ਜਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਭੀ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਜਾਣਦੇ ਅਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਭਤੋਂ ਚੰਗਾ ਇਲਾਜ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਦ ਦੀ ਯਾਦ ਭੁੱਲੀ ਰਹੇ ਅਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੀ ਪਰਚਾਵਾ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਆਦਮੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਫਿਕਰ (ਖਿਆਲ)ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦੀ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਯੁਰ ਵੇਦੀਯ ਵੈਦਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਇਸ ਬਾਤਨੂੰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੈਦਕ ਦੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਸਿਧ "ਚਰਕ ਸੰਹਿਤਾ"ਦੇ ਜ੍ਵਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਅਰਾਮ ਅਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਉੱਤਮ ਇਲਾਜ ਇਹੋ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਰਚਾਵੇ ਵਿੱਚ ਜੀ ਨੂੰ ਲਗਾਕੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਯਾਦ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਤਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਖਿਆਲ ਅਰ ਡਰ ਰੱਖਕੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਉਤਨਾ ਹੀ

ਭਯਾਨਕ ਦਸ਼ਾ ਅਰ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਗੀ ਦੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਦੇ ਭੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦਾ ਡਰ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਤਦ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ ਭੀ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਡਾਕਟਰ ਟਾਉਕ ਸਾਹਿਬ" ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਰੋਗੀ ਯਾ ਅਰੋਗੀ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਖਯਾਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਦਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਬਹੁਤ ਵਧਕੇ ਅਸਰ ਰਖਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਖੌਫ਼ ਤੇ ਡਰ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪੈਣਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇਕ ਜਾਣੂ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਡੀ ਦੀ ਮਸਾਲ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ:-ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸੈਰ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਰਸੇ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਲੰਘੀ ਤਦ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਡਾਢਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧ ਭੀ ਸੀ ਲੋਹੇ ਦਾ ਫਾਟਕ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਡਿੱਠਾ, ਜਿਸਨੇ ਉਸ (ਲੇਡੀ ਦੇ ਖਯਾਲ ਵਿੱਚ ਫਾਟਕੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੋਯਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੈਰ ਚੁਕਦਿਆਂ ੨ ਉਸ (ਲੜਕੇ) ਦੇ ਪੈਰ ਦਾ ਗਿੱਟਾ ਤਖਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਫਸ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਲੇਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿਇਸ ਖਿਆਲ ਦੇ ਅੱਚਨਚੇਤ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਵਕੱਤਤੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾ ਠੀਕ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੀ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਜਿਸ ਪੈਰ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਓਸੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਤੇ ਅਜੇਹੀ ਸਖਤ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਓਥੋਂ ਹਿੱਲ ਵੀ ਨਾ ਸਕੀ ਤੇ ਗਿੱਟਾ ਫੜਕੇ ਬੈਠ ਗਈ, ਸੋਜ ਪੈ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਰਹੀ, ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ

ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਜਰਾਬ ਲਾਹਕੇ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਗਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਇਕ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਛੇਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਸੋਜ ਤੇ ਪੀੜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਰ ਕਈ ਦਿਨ ਦੁਖੀ ਰਹੀ।" ਇਸੇਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬੀ ਲੇਖ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤੀਮੀਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਚਨਚੇਤ ਉਸ ਬਾਰੀ ਦਾ ਤਖਤਾ ਅਜਿਹਾ ਡਿੱਗਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਉਂਗਲੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਜਿਹੀ ਡਰ ਗਈ ਕਿ ਬੈਠੀ ਦੀ ਬੈਠੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਰਹਮ ਪੱਟੀ ਕੀਤੀ, ਇਤਨੇ ਤੱਕ ਡਾਕਟਰ ਕੀ ਵੇਖਦਾਹੈ ਕਿ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਭੀ ਆਪਣਾ ਉਹੋ ਹੱਥ ਫੜਕੇ ਰੋਂਦੀ ਪਈਹੈ ਤੇ ਹਾਏ ਪੀੜ ਹਾਏਪੀੜ ਕਹਿੰਦੀਹੈ।ਉਹੋ ਹੀ ਤਿੰਨ ਉਂਗਲਾਂ ਜੋ ਮੁੰਡੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੀ ਸੁੱਜ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ੨੪ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਫਟ ਕੇ ਪੀਪ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਮਰਹਮ ਪੱਟੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਈ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਮੁੱਖ (ਹੌਸ਼ਨਦਾਨ) ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਰਬੜ ਦਾ ਸੱਪ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੱਜਾ, ਉਹ ਡਿੱਗਦਾ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਬਿਹੋਸ਼ ਹੋਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਹੋਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕੀਹ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਪ ਦੇ ਡਸਣ ਕਰਕੇ ਪੈਰ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਹੂ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰੰਗ ਨੀਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦ ਪਤਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸੱਪ ਉਹ ਰਬੜ ਦਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਡਰ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਕੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਛੱਲਾ ਖੁਭਕੇ ਜ਼ਖਮ ਹੋਕੇ ਖੂਨ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਤੇ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਸਰ ਭਿਆਨਕ ਹਨ, ਪਰ ਇਸੇਤਰਾਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਬਰਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਬੰਗਾਲੀ ਬਾਬੂ ਏਥੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਹੋਕੇ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਪ ਵਗੈਰਾ ਫੜਨ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਸੱਪ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਕੱਟਿਆ, ਉਧਰੋਂ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਰ ਆਈ ਕਿ "ਸੁਪ੍ਰੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਪ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ" ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪ ਕੰਮ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਏ, ਰਾਤ ਦੇ ੧੨ ਬਜੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਕਿਸਨੇ ਕੱਟਿਆ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਸੇਤਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਏਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਅਰ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਤੇ ਭਿਆਨਤ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਆਨਕ ਹਾਦਸੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਜੇਹੜੇ ਲੋਗ ਅਜੇਹੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਓਹ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥ ਇਤਿ ॥